

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์

หุ้นส่วน

ภาคหนึ่ง (ภาคคำ) สมัยที่ 79 ปีการศึกษา 2569

เผยแพร่เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาระดับบัณฑิต
ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ทางการค้า

บรรยายโดย : นายวิโรจน์ เกียรติสินทรัพย์

ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในศาลแพ่ง

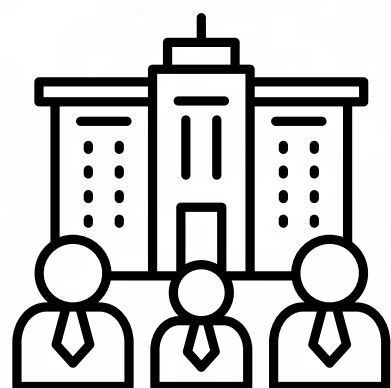
GP

หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด
(General Partner: GP)

LP

หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด
(Limited Partner: LP)

ห้างหุ้นส่วนสามัญ
ไม่จดทะเบียน

ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน
ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

หัวข้อบรรยาย

- 1 **แนะนำการเรียน**
- 2 **บทนำเกี่ยวกับธุรกิจการค้า**
- 3 **สินทรัพย์ขององค์กรธุรกิจ**
- 4 **ประเภทขององค์กรธุรกิจ**
- 5 **การจัดตั้งองค์กรธุรกิจ**

หัวข้อบรรยาย

- 1 แนะนำการเรียน
- 2 บทนำเกี่ยวกับธุรกิจการค้า
- 3 สิทธิประโยชน์ขององค์กรธุรกิจ
- 4 ประเภทขององค์กรธุรกิจ
- 5 การจัดตั้งองค์กรธุรกิจ

ธุรกิจการค้าการลงทุน

ทุนมีลักษณะสำคัญที่ต่างจากหนี้ ดังนี้

1. อำนาจจัดการ ความเป็นเจ้าของ

- ผู้ลงทุน (เจ้าของทุน) มีสิทธิในการจัดการกิจการ
- เจ้าหนี้ไม่มีอำนาจจัดการกิจการ
- ยิ่งลงทุนมาก ยิ่งมีอำนาจมาก

2. ส่วนร่วมในกำไร หรือเฉลี่ยขาดทุน

- ผู้ลงทุนได้รับส่วนแบ่งกำไรตามสัดส่วน
- หากขาดทุน ผู้ลงทุนต้องร่วมรับภาระ
- เจ้าหนี้ได้รับเฉพาะดอกเบี้ยตามสัญญา ไม่ว่ากำไรหรือขาดทุน

3. ลำดับในการ ได้รับชำระหนี้

- เจ้าหนี้มีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อน
- ผู้ลงทุนได้รับคืนทุนเป็นลำดับสุดท้าย
- หากกิจการล้มละลาย ผู้ลงทุนอาจไม่ได้รับคืนเลย

ปรัชญาการทำธุรกิจและการระดมทุน

ความสำคัญของ "ทุน" และหลัก Economy of Scale
ยิ่งผลิตมาก ต้นทุนยิ่งถูกลง

ประเด็น : ทำไมต้องรวมกลุ่มกัน?
ระดมทุนเพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน

ข้อพิจารณาในการเลือกรูปแบบขององค์กรธุรกิจ
ทุนเป็นจุดเริ่มต้นและเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนธุรกิจ

หัวข้อบรรยาย

- 1 แนะนำการเรียน
- 2 บทนำเกี่ยวกับธุรกิจการค้า
- 3 สิทธิทรัพย์สินขององค์กรธุรกิจ
- 4 ประเภทขององค์กรธุรกิจ
- 5 การจัดตั้งองค์กรธุรกิจ

สินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของผู้เจ้าของ

เข้าใจง่ายในภาพเดียว! พื้นฐานสำคัญของการบัญชี
และการเงินขององค์กรธุรกิจ

สมการบัญชีที่สำคัญ

สินทรัพย์
(Assets)

=

หนี้สิน
(Liabilities)

+

ส่วนของผู้เจ้าของ
(Owner's Equity)

“สินทรัพย์ทั้งหมดของกิจการ มาจากเงินของผู้เจ้าของ
และเงินที่ยืมมาจากผู้อื่น”

กิจการมีทรัพยากร/สิ่งของ
ที่ก่อให้เกิดประโยชน์ในอนาคต

กิจการมีภาระผูกพัน
ต้องชำระคืนให้ผู้อื่น

สิทธิของผู้เจ้าของในสินทรัพย์
หลังจากหักหนี้สินทั้งหมดแล้ว

ตัวอย่างภาพรวมของธุรกิจ : ร้านกาแฟ

สินทรัพย์ (Assets)		หนี้สิน (Liabilities)		ส่วนของผู้เป็นเจ้าของ (Owner's Equity)	
เงินสด	100,000	เงินกู้ธนาคารระยะยาว	120,000	เงินลงทุนของผู้เจ้าของ	150,000
เงินฝากธนาคาร	50,000	เจ้าหนี้การค้า	80,000	กำไรสะสม	50,000
เครื่องชงกาแฟ	200,000				
อุปกรณ์ต่าง ๆ	30,000				
สินค้าคงเหลือ	20,000				
รวมสินทรัพย์	400,000	รวมหนี้สิน	200,000	รวมส่วนของผู้เจ้าของ	200,000

ตรวจสอบตามสมการบัญชี

$$\begin{array}{ccccc} 400,000 & = & 200,000 & + & 200,000 \\ \text{สินทรัพย์} & & \text{หนี้สิน} & & \text{ส่วนของผู้เจ้าของ} \end{array}$$

เข้าใจ 3 สิ่งนี้ = เข้าใจฐานะทางการเงินของธุรกิจ

สินทรัพย์ = หนี้สิน + ส่วนเจ้าของ (ทุนและกำไร)

- ก. ข. ค. ตกลงลงทุนทำร้านกาแฟ ลงทุนคนละ 100,000 บาท
$$300,000 = 0 + (100,000 \times 3)$$
- ซื้อเมล็ดกาแฟจาก ง. เป็นเงิน 200,000 บาท ยังไม่จ่ายเงิน
$$500,000 = 200,000 + 300,000$$
- สิ้นปีทีหนึ่ง มีเงิน 300,000 บาท
$$300,000 = 200,000 + 100,000$$

การชำระบัญชี

ต้องนำสินทรัพย์ขององค์กรธุรกิจชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ก่อนที่เหลืจึ่คึ่นให้เจ้าของ

ก. ข. ค. ลงทุนคนละ 100,000 บาท รวมเป็นเงิน 300,000 บาท ตั้งห้างหุ้นส่วน
นิติบุคคล อักษรไทย และได้กู้เงินธนาคารมาใช้อีก 300,000 บาท

$$\text{สินทรัพย์ (600,000)} = \text{หนี้สิน (300,000)} + \text{ทุน (300,000)}$$

เมื่อดำเนินกิจการมาครบสองปี ก. ข. ค. ตกลงกันเลิกกิจการ ปรากฏว่ามี
สินทรัพย์ เหลืออยู่ 630,000 บาท ลำดับการชำระหนี้ คือ ต้องชำระหนี้ 300,000 บาท
ให้แก่เจ้าหนี้ (ธนาคาร) ก่อน ส่วนที่เหลือ 330,000 บาท จึงเฉลี่ยคืนเจ้าของ ก. ข. ค. ได้
คนละ 110,000 บาท

$$\text{สินทรัพย์ (630,000)} = \text{หนี้สิน (300,000)} + \text{ทุน (330,000)}$$

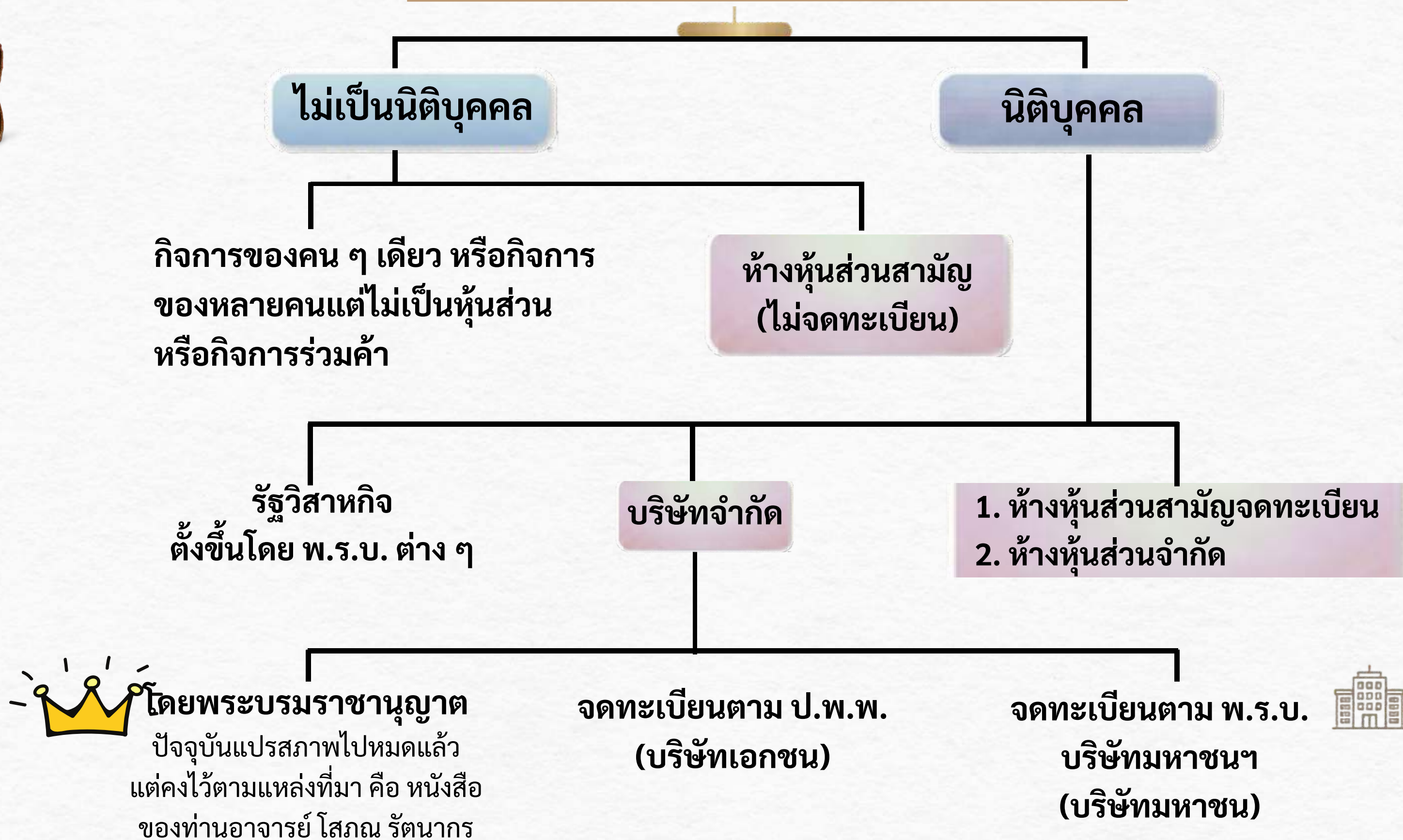

หัวข้อบรรยาย

- 1 แนะนำการเรียน
- 2 บทนำเกี่ยวกับธุรกิจการค้า
- 3 สิทธิประโยชน์ขององค์กรธุรกิจ
- 4 ประเภทยขององค์กรธุรกิจ
- 5 การจัดตั้งองค์กรธุรกิจ

รูปแบบของกิจการค้าทั่วไป

การแบ่งประเภทองค์กรธุรกิจ

องค์กรที่มีชื่อเรียกเฉพาะตาม ป.พ.พ.

การแบ่งประเภทองค์กรธุรกิจ

องค์กรที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายอื่น

นิติบุคคลที่จดทะเบียน ตามกฎหมายอื่น

- บริษัทมหาชน
ตาม พ.ร.บ. บริษัท
มหาชนจำกัด พ.ศ. 2535
- สหกรณ์ต่าง ๆ
ตาม พ.ร.บ. สหกรณ์
พ.ศ. 2542

องค์กรที่มีฐานะเป็น นิติบุคคลตามกฎหมายอื่น

- รัฐวิสาหกิจของรัฐบาล
- องค์การมหาชน
เช่น ธนาคารออมสิน
ธ.ก.ส.
การไฟฟ้าฝ่ายผลิต
แห่งประเทศไทย

นิติบุคคลตาม กฎหมายต่างประเทศ

- หน่วยงานธุรกิจที่
จดทะเบียนตามกฎหมาย
ประเทศอื่น (เช่น LLC,
Inc., Co., Ltd.) ที่เข้ามา
ดำเนินกิจการ มีสาขา
หรือสำนักงานผู้แทน
ในประเทศไทย

องค์กรที่ไม่มีชื่อเรียกเฉพาะทางกฎหมาย

▶ กิจกรรมร่วมค้า (Joint Venture)

▶ กงสี และความสัมพันธ์อันครอบครัว
(สามีภริยา/คู่สมรส พี่น้อง)

จุดสังเกต : การเลือกกฎหมายมาใช้
(นิติกรรมสัญญา VS กฎหมายหุ้นส่วน)

กิจการร่วมค้า (Joint Venture)

คำพิพากษาฎีกาที่ 3848/2531 "สารบรรณ จอยเวนเจอร์"

1. การร่วมทุนจัดตั้ง

- จำเลยที่ ๑ ร่วมกับบริษัทต่างประเทศอีก 2 บริษัทตกลงทำการค้าร่วมกันเพื่อก่อสร้างสะพาน
- จดทะเบียนการค้ากับกรมสรรพากรในนาม "สารบรรณ จอยเวนเจอร์"
- ไม่จดทะเบียนนิติบุคคลตาม ป.พ.พ.

2. เหตุแห่งละเมิด

- ระหว่างก่อสร้างสะพานมีการขุดหลุมลึกทิ้งไว้
- ไม่ติดตั้งเครื่องหมายเตือนภัยหรือสัญญาณไฟในยามวิกาล
- รถของโจทก์ตกลงไปในหลุมเกิดความเสียหายร้ายแรง

3. การฟ้องร้องดำเนินคดี

- โจทก์ผู้เสียหายยื่นฟ้องจำเลยที่ ๑ (ผู้ร่วมค้าคนหนึ่ง)
- ฟ้องจำเลยที่ ๓ (บริษัทรับประกันภัย)
- ให้ร่วมกันรับผิดชอบค่าใช้จ่ายสินไหมทดแทนจากเหตุละเมิดที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน

ผล: หุ้นส่วนทุกคนต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้สินอันเกิดจากการดำเนินกิจการร่วมค้า

กรณีศึกษา: ความสัมพันธ์อันครอบครัว (กงสี)

คำพิพากษาฎีกาที่ 15105/2558 “กุหลาบขาว”

1. การประกอบกิจการร้าน

- ก. และ ข. บุคคลทั้งสองประกอบอาชีพค้าขายดำเนินกิจการร้านกุหลาบขาวตั้งตั้งแต่ปี 2475 และร้านกุหลาบแดงตั้งตั้งแต่ปี 2494
- ก. เป็นผู้ดูแลกิจการร้านค้า
- เมื่อ ก. เสียชีวิต ข. เป็นผู้ดูแลแทนจนกระทั่งเจ็บป่วยจึงให้จำเลยเป็นผู้ดูแล
- โจทก์ทั้งสามและบุตรคนอื่น ๆ รวมทั้งจำเลยหากมีเวลาว่างจะมาช่วยงาน ก. และ ข. ที่ร้านค้า

2. ความสัมพันธ์ในครอบครัว

- ก. และ ข. ให้การอุปการะเลี้ยงดูบุตรทุกคน (โจทก์ทั้งสามและจำเลย) ในฐานะบิดามารดา หากบุตรคนใดมีความเดือดร้อนต้องการใช้เงินจึงจะไปขอเบิกจาก ก. และ ข.
- เมื่อบุตรแต่ละคนมีรายได้จากอาชีพการงานอื่นจะส่งเงินมาช่วยจนเจือบิดามารดาอันเป็นการปฏิบัติตนในฐานะบุตรที่มีความกตัญญูรู้คุณต่อบุพการี

3. ศาลฎีกาวินิจฉัยว่า

- ไม่ปรากฏโดยชัดแจ้งว่า ก. และ ข. ตกลงร่วมค้าขายกับบุตร โดยให้โจทก์ทั้งสามลงแรงเป็นหุ้น และประสงค์จะแบ่งเงินกำไรกันหรือหากขาดทุน และไม่เคยแบ่งปันผลกำไรให้แก่บุตรคนใดคนหนึ่ง
- ที่โจทก์ทั้งสามอ้างว่ามีการช่วยงานที่ร้านค้าทั้งสองหรือแม้แต่แบ่งเงินรายได้บางส่วนให้แก่ ข. หลังจาก ก. เสียชีวิตแล้วจึงไม่เป็นการลงหุ้น
- คงเป็นความสัมพันธ์ในครอบครัวระหว่างบิดามารดากับบุตร

ผล: ฟ้องขอเลิกห้างหุ้นส่วนร้านค้าทั้งสองและขอแบ่งส่วนผลกำไรในฐานะหุ้นส่วนไม่ได้

กรณีศึกษา: ความสัมพันธ์อันครอบคลุม (คู่สมรส)

คำพิพากษาฎีกาที่ 4656/2568

โจทก์และจำเลยตกลงอยู่กินร่วมกันฉันสามีภริยาด้วยใจสมัคร แม้จะไม่มี การสืบทอด ท้องหมั้น ไม่ได้จัดพิธีแต่งงานกันตามประเพณี และไม่ได้จดทะเบียนสมรสกันตามกฎหมาย ไม่ก่อให้เกิดสิทธิหน้าที่ในทาง ทรัพย์สินที่ทำมาหาได้ร่วมกันเป็นสินสมรสเช่นอย่างสามีภริยาโดยชอบด้วย กฎหมาย ทั้งการอยู่ร่วมกันเช่นนี้มีใช้เป็นเหมือนหุ้นส่วนและไม่เข้าลักษณะ ของบทกฎหมายว่าด้วยหุ้นส่วนและบริษัท เนื่องจากมิใช่ข้อตกลงเข้ากัน เพื่อกระทำการกิจการร่วมกันด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรตามความใน ป.พ.พ. มาตรา 1012

ผล: เป็นเพียง 'กรรมสิทธิ์รวม' ไม่ใช่หุ้นส่วน เพราะไม่มีเจตนาแบ่งกำไรตามมาตรา 1012

กรณีศึกษา: ผลของการเป็นหุ้นส่วน

คำพิพากษาฎีกาที่ 3688/2567

โจทก์ อ. และจำเลยทั้งสองตกลงทำสัญญาเปิดร้านขายแซนด์วิชตามสัญญาหุ้นส่วน อันมีลักษณะเป็นสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนตาม ป.พ.พ มาตรา 1012 เมื่อจำเลยทั้งสองมิได้จัดสรรเงินกำไรตามสัดส่วนที่พึงได้ให้แก่โจทก์และประสงค์ให้จำเลยทั้งสองคืนเงินที่โจทก์ลงทุนให้แก่โจทก์ โจทก์ชอบที่จะต้องขอให้มีการเลิกห้างหุ้นส่วนเพื่อชำระบัญชี ตามมาตรา 1055 ถึงมาตรา 1063 ก่อน โจทก์ฟ้องขอเลิกสัญญา ขอเงินลงทุนคืน และขอส่วนแบ่งกำไรจากจำเลยทั้งสองโดยยังไม่มีมีการชำระบัญชีไม่อาจกระทำได้ โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง (ฎ.2530/2538 วินิจฉัยทำนองเดียวกัน และออกสอบเนติฯ สมัยที่ 49 ปี 2539)

ผล: ต้องขอให้ให้เลิกห้างหุ้นส่วนก่อน จะขอเงินลงทุนคืน และขอส่วนแบ่งกำไรโดยยังไม่มีมีการชำระบัญชีไม่ได้

หัวข้อบรรยาย

- 1 แนะนำการเรียนรู้
- 2 บทนำเกี่ยวกับธุรกิจการค้า
- 3 สิทธิประโยชน์ขององค์กรธุรกิจ
- 4 ประเภทขององค์กรธุรกิจ
- 5 การจัดตั้งองค์กรธุรกิจ ตาม ป.พ.พ.

หัวใจของสัญญาจัดตั้งองค์กรธุรกิจ

มาตรา 1012

“อันว่าสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกัน ด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แต่กิจการที่ทำนั้น”

องค์ประกอบ 4 ประการ :

- 1) สัญญาระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
- 2) ตกลงเข้ากัน
- 3) ทำกิจการร่วมกัน
- 4) แบ่งกำไรสุทธิ

องค์ประกอบที่ 1 - บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

- บุคคลธรรมดา หรือ นิติบุคคล (บริษัทจำกัด ก็ได้)
- ไม่จำกัดจำนวน

ข้อห้าม : พ.ร.บ.บริษัทมหาชนจำกัดฯ มาตรา 12 ห้าม บมจ.
เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญหรือเป็นหุ้นส่วน
ไม่จำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนจำกัด (หจก.)

องค์ประกอบที่ 2 - ตกลงเข้ากัน

- มีเจตนานำทุนมาร่วมเสี่ยงภัยในกิจการ
- ถ้านำทุนมาร่วม แม้จะมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งกำไรก็ไม่เป็นหุ้นส่วน
- ประเภททุน : เงิน, ทรัพย์สิน (กรรมสิทธิ์/ให้ใช้), หรือแรงงาน

องค์ประกอบที่ 3 - การกระทำกิจการร่วมกัน

"กิจการ" (Undertaking) กว้างกว่า "ธุรกิจ" (Business)

- ทำกิจการเดียวกัน
- ไม่ทำการแข่งกัน
- ดำเนินการร่วมกัน

องค์ประกอบที่ 4 - ประสงค์แบ่งปันกำไร

- แบ่งปันผลผลิต
- แบ่งปันรายได้
- แบ่งปันกำไร

หลักสำคัญ: นำรายได้หักค่าใช้จ่ายและทุนก่อนแบ่งกำไร (กำไรสุทธิ)

ฉ. 5724-5725/2560 : แบ่งรายได้ (Income Sharing)

จากค่าโทรศัพท์เป็นรายนาที่ ไม่ใช่กำไร = ไม่ใช่หุ้นส่วน

การกำหนดรูปแบบองค์กรทางธุรกิจ (หุ้นส่วน VS บริษัทจำกัด)

- การก่อตั้งและฐานะทางกฎหมาย
- จำนวนผู้ร่วมลงทุน
- คุณสมบัติของผู้ร่วมลงทุน
- สิทธิในการเข้าจัดการงานของผู้ร่วมลงทุน
- การลงคะแนนเสียงของผู้ร่วมลงทุน
- วัตถุประสงค์ของการเข้าร่วม
- สิ่งที่นำมาลงทุน

หุ้นส่วน VS กรรมสิทธิ์รวม (ฎ. 12518/2553)

หลัก : ร่วมลงทุนซื้อที่ดินเพื่อถือกรรมสิทธิ์ตามส่วนเงิน
แต่ไม่มีการประกอบกิจการร่วมกัน = กรรมสิทธิ์รวม

ความแตกต่าง: หุ้นส่วนต้องฟ้องเลิกห้างก่อนคืนทุน
แต่กรรมสิทธิ์รวมฟ้องแบ่งได้ทันที (มาตรา 1336)

สรุปรูปแบบการแบ่งผลประโยชน์ 3 รูปแบบ

1. แบ่งผลผลิต (Product Sharing)
 2. แบ่งรายได้ (Income Sharing)
 3. **แบ่งกำไรสุทธิ (Net Profit Sharing)**
- (มีเพียงรูปแบบที่ 3 ที่เป็นหุ้นส่วน)

ความรับผิดชอบและอำนาจจัดการ

ลักษณะเฉพาะของห้างหุ้นส่วนสามัญ (ม. 1025)

หลักการ: หุ้นส่วนทุกคนรับผิดชอบร่วมกันในหนี้ทั้งปวงโดย
"ไม่จำกัดจำนวน"

ทางธรรมดาการค้า (ม. 1050): การใดที่หุ้นส่วนทำไป
ในทางธรรมดาการค้า ผูกพันหุ้นส่วนทุกคน

ความรับผิดของห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน

ความรับผิดระหว่างหุ้นส่วน

หน้าที่ลงทุนและดอกเบี้ย
เมื่อผิดนัด (ม. 1031)
ผู้เป็นหุ้นส่วนต้องลงทุนตามที่
ตกลง หากผิดนัดต้องเสียดอกเบี้ย
และค่าเสียหาย

ข้อห้ามประกอบกิจการ
แข่งขัน (ม. 1038)
ห้ามหุ้นส่วนประกอบกิจการ
อันมีสภาพเดียวกันและเป็น
การแข่งขันกับห้าง

หลักตัวแทนในการจัดการ (ม. 1042)

การจัดการงานของห้างถือว่าหุ้นส่วนเป็นตัวแทนของหุ้นส่วนคนอื่น

ความรับผิดต่อบุคคลภายนอก

ร่วมรับผิดไม่จำกัดจำนวน
(ม. 1025)
หุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดร่วมกัน
ในหนี้สินของห้างโดยไม่จำกัด
จำนวน เจ้าหนี้ฟ้องได้ทุกคน

ทางที่เป็นธรรมการค่า
(ม. 1050)
การกระทำของหุ้นส่วนคนหนึ่ง
ในทางที่เป็นธรรมการค่า
ผูกพันหุ้นส่วนทุกคน

ข้อสังเกต: เจ้าหนี้สามารถบังคับชำระหนี้
จากทรัพย์สินส่วนตัวของหุ้นส่วนได้

สรุป: หุ้นส่วนทุกคนรับผิดร่วมกันอย่างไม่จำกัดจำนวนต่อบุคคลภายนอก

การฟ้องร้องและอำนาจฟ้อง (ฎีกา 3688/2567)

หลัก : ห้ามฟ้องคืนทุนทันทีหากค้างยังไม่เลิกและไม่ได้ชำระบัญชี
(ม. 1061, 1062)

หัวข้อบรรยาย ครั้งที่ 2

- 1 การจัดตั้งองค์กรธุรกิจ ตาม ป.พ.พ. (มาตรา 1012)
- 2 ลักษณะเฉพาะของห้างหุ้นส่วนสามัญและห้างหุ้นส่วนจำกัด
- 3 การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนบริษัท

องค์ประกอบของสัญญาจัดตั้งองค์กรธุรกิจ

มาตรา 1012

“อันว่าสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเพื่อกระทำการกิจการร่วมกัน ด้วยประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แต่กิจการที่ทำนั้น”

องค์ประกอบ 4 ประการ :

- 1) สัญญาระหว่างบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
- 2) ตกลงเข้ากัน
- 3) ทำกิจการร่วมกัน
- 4) แบ่งกำไรสุทธิ

องค์ประกอบที่ 1 - บุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป

- บุคคลธรรมดา หรือ นิติบุคคล (บริษัทจำกัด) ก็ได้ (ฉ.3657/2531) แต่บริษัทมหาชนเป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบไม่ได้ (พ.ร.บ.บริษัทมหาชนฯ ม.12)
- ไม่จำกัดจำนวนของผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วน (ฉ.1389-1393/2551)
- แบบของสัญญา กฎหมายไม่ได้กำหนดรูปแบบไว้ (ฉ.14410/2558, ฉ.2530/2538)
- นอกจากที่บัญญัติไว้ตามลักษณะ 22 เป็นการเฉพาะแล้ว ต้องนำหลักทั่วไปมาปรับใช้ด้วย

1) หลักในการแสดงเจตนา

2) หลักสิทธิและความรับผิดชอบเฉพาะตัวของคู่สัญญา (Privity of Contract)

3) หลักทั่วไปเรื่องสัญญาและหนี้ใช้ได้เท่าที่ไม่ขัดกับบทเฉพาะ

การเกิดขึ้นของสัญญาหุ้นส่วน

ฎ.14410/2558 จำเลยร่วมและจำเลยทั้งสองตกลงเข้ากันเพื่อทำกิจการจำหน่ายสินค้าที่ซื้อจากโจทก์ร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแบ่งปันกำไรระหว่างกัน จึงเข้าลักษณะสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญ ตามป.พ.พ. มาตรา 1012 แล้ว **หาจำต้องทำสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญระหว่างจำเลยร่วมและจำเลยทั้งสองไม่**

ฎ.2530/2538 ตามสัญญาร่วมลงทุนระหว่างโจทก์และจำเลยมีข้อตกลงกันว่าต่างฝ่ายต่างจะลงหุ้นโดยชำระเงินค่าที่ดินตามสัญญาจะซื้อจะขายและค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการฝ่ายละครึ่ง ถือได้ว่าเป็นสัญญาเข้าหุ้นส่วนกันตามนัยแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1026 แล้ว **แม้ฝ่ายหนึ่งจะไม่ส่งเงินหรือทรัพย์สินตามที่ตกลงก็หาทำให้สัญญาเข้าหุ้นส่วนดังกล่าวเสียไปไม่** (สมัยที่ 49 ปี 2539)

องค์ประกอบที่ 2 - ตกลงเข้ากัน

- มีการลงหุ้น - มีเจตนาำำทุน มาร่วมกันเสี่ยงภัยในกิจการ
- สิ่งที่จะนำมาลง ตามมาตรา 1026 วรรคสอง ได้แก่

เงิน (หุ้นส่วน/บริษัท)

ทรัพย์สิน (ให้ใช้/ให้กรรมสิทธิ์) หรือ

แรงงาน (เฉพาะหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ)

องค์ประกอบที่ 2 - ตกลงเข้ากัน

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการนำทุนมาลง

ถ้าไม่ได้นำทุนมาร่วม แม้จะมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งกำไร ก็ไม่เป็นหุ้นส่วน

- กิจการของครอบครัว เช่น พี่น้อง กงสี คู่สมรสไม่จดทะเบียน
- กำหนดส่วนแบ่งจำนวนเงินจากกำไรที่ได้เป็นการจูงใจให้ขยันทำงาน ถือว่าเป็นเงินที่แบ่งให้หรือจ่ายเพื่อเป็นค่าตอบแทนการทำงาน มีลักษณะเป็นค่าจ้าง (ฎ.9785/2539-โต้กังเรือ)

หุ้นส่วน vs สัญญาจ้าง

ฎ.9785/2539 อ.ปฏิบัติงานเป็นไตเรือทำหน้าที่ควบคุมดูแลการจับปลาและอุปกรณ์ตลอดจนลูกเรือ ก่อนออกหาปลาโจทก์เป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย (ค่าน้ำมันที่ใช้ในการเดินเรือ อาหารและสิ่งจำเป็นอื่น ๆ สำหรับลูกเรือ) เมื่อออกทะเลเที่ยวหนึ่งซึ่งใช้เวลาประมาณ 2 เดือน ปลาที่หาได้เมื่อขายและหักค่าใช้จ่ายให้โจทก์แล้ว โจทก์จะได้ 65 เปอร์เซ็นต์ อ. และลูกเรือได้ 35 เปอร์เซ็นต์ แสดงว่า อ. เพียงตกลงทำงานให้โจทก์เพื่อประโยชน์ในธุรกิจหาปลาเท่านั้น **เพราะไม่ปรากฏว่านายอำนวยการต้องรับผิดชอบในส่วนที่เป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ รวมทั้งค่าซ่อมแซมเรือประมง แม้ว่าจะต้องขาดทุน เช่น หาปลาได้ไม่คุ้มค่าใช้จ่าย อ. ก็ไม่ต้องรับผิดชอบอะไร** การกำหนดส่วนแบ่งจำนวนเงินเป็นเรื่องจงใจให้ขยันทำงานถือว่าเป็นเงินที่แบ่งให้หรือจ่ายเพื่อเป็นค่าตอบแทนการทำงานมีลักษณะเป็นค่าจ้าง อ. จึงเป็นลูกจ้างของโจทก์

องค์ประกอบที่ 3 - การกระทำกิจการร่วมกัน

"กิจการ" (Undertaking) กว้างกว่า "ธุรกิจ" (Business)

เพื่อกระทำกิจการร่วมกัน = มีวัตถุประสงค์อันเดียวกัน ไม่ทำการค้าแข่งด้วย

- ทำกิจการเดียวกัน - การประกอบอาชีพ วิชาชีพทุกประเภท
- ไม่ทำการแข่งขันกัน - อาศัยความไว้วางใจกัน
- ดำเนินการร่วมกัน - ร่วมโดยตรง (ม.1033, 1035, 1087) หรือ
ควบคุมการจัดการหุ้นส่วน/บริษัท (ม.1037, 1144)

องค์ประกอบที่ 3 - การกระทำกิจการร่วมกัน

"กิจการ" (Undertaking) กว้างกว่า "ธุรกิจ" (Business)

เพื่อกระทำกิจการร่วมกัน = มีวัตถุประสงค์อันเดียวกัน ไม่ทำการค้าแข่งด้วย

- ทำกิจการเดียวกัน - การประกอบอาชีพ วิชาชีพทุกประเภท
- ไม่ทำการแข่งขันกัน - อาศัยความไว้วางใจกัน
- ดำเนินการร่วมกัน - ร่วมโดยตรง (ม.1033, 1035, 1087) หรือ
ควบคุมการจัดการหุ้นส่วน/บริษัท (ม.1037, 1144)

หุ้นส่วน VS กรรมสิทธิ์รวม

- ซื้อที่ดินมาจัดสรรแบ่งแปลงขายเพื่อเอากำไร = ห้างหุ้นส่วน (ฎ.5471/2560)
- ตกกลงร่วมกันซื้อที่ดินโดยให้มีกรรมสิทธิ์ตามส่วนที่ลงทุน ไม่ได้ตกลงกันว่าจะกระทำการใดเกี่ยวกับที่ดินร่วมกัน ไม่ใช่ห้างเป็นกรรมสิทธิ์รวม (ฎ.12518/2553)

ความแตกต่าง : หุ้นส่วนต้องฟ้องเลิกห้างก่อนคืนทุน แต่กรรมสิทธิ์รวมฟ้องแบ่งได้ทันที (ม.1336)

องค์ประกอบที่ 4 - ประสงค์แบ่งปันกำไร

1. แบ่งปันผลผลิต
2. แบ่งปันรายได้
3. แบ่งปันกำไร***

จุดชี้ขาด: ต้องนำรายได้หักค่าใช้จ่ายและทุนก่อนแบ่งกำไร (กำไรสุทธิ)

ข้อพิจารณาเรื่องการแบ่งปันกำไร

- แบ่งรายได้ (Income Sharing) ไม่ใช่แบ่งปันกำไร = ไม่ใช่หุ้นส่วน (ฎ.5724-5725/2560 - แบ่งค่าโทรศัพท์เป็นรายนาฬิกา)
- ทำกิจการร่วมกันโดยไม่ประสงค์จะแบ่งปันกำไรกัน ไม่เป็นห้างฯ (ฎ.1334/2533 - สหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน)
- ไม่จำเป็นต้องมีข้อตกลงเกี่ยวกับการแบ่งกำไรหรือกำหนดส่วนเฉลี่ย ความรับผิดชอบขาดทุนไว้ในสัญญาอย่างชัดเจนก็ได้
- แม้จะไม่ได้ตกลงกันว่าถ้าขาดทุนจะเฉลี่ยกัน ก็ยังเป็นห้างฯ (ฎ.556/2505)
- แม้ตกลงกันให้นำกำไรของแต่ละคนไปใช้จ่ายอย่างอื่น แต่มีข้อสัญญาว่า หากขาดทุนก็ขาดทุนร่วมกัน เป็นห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน (ฎ.1674/2565 - เพื่อน ว.ป.อ.)

ข้อพิจารณาเรื่องการแบ่งปันกำไร

- แบ่งรายได้ (Income Sharing) ไม่ใช่แบ่งปันกำไร = ไม่ใช่หุ้นส่วน (ฎ.5724-5725/2560 - แบ่งค่าโทรศัพท์เป็นรายนาฬิกา)
- ทำกิจการร่วมกันโดยไม่ประสงค์จะแบ่งปันกำไรกัน ไม่เป็นห้างฯ (ฎ.1334/2533 - สหกรณ์ร้านค้าของโรงเรียน)
- ไม่จำเป็นต้องมีข้อตกลงเกี่ยวกับการแบ่งกำไรหรือกำหนดส่วนเฉลี่ยความรับผิดชอบเมื่อขาดทุนไว้ในสัญญาอย่างชัดเจนก็ได้

ข้อพิจารณาเรื่องการแบ่งปันกำไร

- แม้จะไม่ได้ตกลงกันว่าถ้าขาดทุนจะเฉลี่ยกัน ก็ยังเป็นहांๆ

ฎ.556/2505 โจทก์จำเลยตกลงกันเข้าเป็นหุ้นกันค้าไม้ไฟโดย
โจทก์ลงทุนเป็นเงินจำเลยลงแรง จะแบ่งกำไรกันคนละครึ่งยอม
ถือว่าเป็นการเข้าหุ้นส่วนกันตามประมวลกฎหมายแพ่งและ
พาณิชย์ มาตรา1012 แล้ว **แม้เรื่องการขาดทุนจะมีได้ตกลงกันไว้
ก็หาเป็นข้อสำคัญไม่ ถ้าหากมีการขาดทุนก็ต้องเฉลี่ยขาดทุนตาม
ส่วนของหุ้นอยู่ในตัว เว้นแต่จะตกลงเป็นอย่างอื่น**

ข้อพิจารณาเรื่องการแบ่งปันกำไร

- แม้มตกลงกันให้นำกำไรของแต่ละคนไปใช้จ่ายอย่างอื่น แต่มีข้อสัญญาว่า หากขาดทุนก็ขาดทุนร่วมกัน เป็นหางๆ

ฎ.1674/2565 การที่โจทก์ ช. และกลุ่มเพื่อนร่วมร่นตกลงเข้าหุ้นกันจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนเพื่อทำการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย **โดยประสงค์จะนำกำไรที่ได้จากการลงทุนของแต่ละคนมาใช้เป็นค่าใช้จ่ายในกิจกรรมของร่น** (ตามบัญชีรายชื่อเพื่อน วปอ.) หากขาดทุนก็ขาดทุนร่วมกัน เข้าลักษณะเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนตาม ป.พ.พ. มาตรา 1012

ผลของการเป็นหุ้นส่วน

1. ทรัพย์สินเป็นของห้างฯ (หุ้นส่วนทุกคน) แม้ทรัพย์สินที่ต้องจดทะเบียน หากนำมาลงหุ้นโดยการมอบ/โอนกรรมสิทธิ์ให้แล้ว ก็เป็นของห้างฯ
2. หุ้นส่วนทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันในหนี้ทั้งปวงโดยไม่จำกัดจำนวน ตามมาตรา 1025 และ 1050 (แม้จะตกลงกันว่าภายหลังจะไปจดทะเบียนเป็นหุ้นส่วนจำกัด มาตรา 1079)
3. หากจะเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาเดิม ต้องตกลงกันใหม่
4. หากจะฟ้องเรียกเงินลงทุนคืน ก็ต้องผ่านกระบวนการเลิกห้างและชำระบัญชีตามมาตรา 1061 และ 1062 จะฟ้องข้ามขั้นตอนไม่ได้ (ฎ. 2530/2538, ฎ.3688/2567)

หัวข้อบรรยายครั้งที่ 3

- 1 **ลักษณะเฉพาะของห้างหุ้นส่วนสามัญและห้างหุ้นส่วนจำกัด**
- 2 **การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนเป็นนิติบุคคล**
- 3 **การลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนและค่าของหุ้น**

หัวข้อบรรยาย

- 1 การจัดตั้งองค์กรธุรกิจ ตาม ป.พ.พ. (มาตรา 1012)
- 2 ลักษณะเฉพาะของห้างหุ้นส่วนสามัญและห้างหุ้นส่วนจำกัด
- 3 การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน (ไม่รวมบริษัทจำกัด)

การแบ่งประเภทองค์กรธุรกิจ

องค์กรธุรกิจตาม ป.พ.พ.

ลักษณะเฉพาะของห้างหุ้นส่วนสามัญ

มาตรา 1025 “อันว่าห้างหุ้นส่วนสามัญนั้น คือ ห้างหุ้นส่วนประเภทซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันเพื่อหนี้ทั้งปวงของหุ้นส่วนโดยไม่มีจำกัด”

มาตรา 1050 “การใด ๆ อันผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งได้จัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วนนั้น ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนย่อมมีความผูกพันในการนั้น ๆ ด้วย และจะต้องรับผิดชอบร่วมกันโดยไม่มีจำกัดจำนวนในการชำระหนี้ อันได้ก่อให้เกิดขึ้นเพราะจัดการไปเช่นนั้น”

**หุ้นส่วนทุกคนรับผิดชอบร่วมกันโดยไม่มีจำกัดจำนวน
ในการที่เข้าไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างฯ**

ลักษณะเฉพาะของห้างหุ้นส่วนจำกัด

- มีหุ้นส่วนสองประเภท คือ หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ กับหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ (มาตรา 1077)
- ต้องจดทะเบียน (มาตรา 1078 วรรคหนึ่ง)
- มีฐานะเป็นนิติบุคคล (มาตรา 1015)
- นำบทบัญญัติว่าด้วยห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้ (มาตรา 1080)

การจดทะเบียนองค์การธุรกิจ

- ห้างหุ้นส่วนสามัญ อาจจดทะเบียนได้ (มาตรา 1064 วรรคหนึ่ง)
- ห้างหุ้นส่วนจำกัด ต้องจดทะเบียน (มาตรา 1078 วรรคหนึ่ง)
- บริษัทจำกัด กรรมการต้องไปขอจดทะเบียน (มาตรา 1111)

คู่สัญญาตกลงจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน

ฎ.6068/2557 พุทธินการณ์ที่โจทก์ จำเลยที่ 2 และ พ. ร่วมกันยื่นคำร้องขอจดทะเบียนตั้งห้างหุ้นส่วนจำกัดจำเลยที่ 1 ถือว่าบุคคลดังกล่าวยอมผูกพันกัน ตามกฎหมายเพื่อทำกิจการร่วมกันด้วยจะประสงค์จะแบ่งปันกำไรอันจะพึงได้แต่ กิจการที่ทำในฐานะผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนจำกัดตาม ป.พ.พ. มาตรา 1012 แล้ว ต่างจากที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปตกลงเข้ากันเป็นหุ้นส่วนโดยไม่จดทะเบียน ซึ่งต้องพิจารณาด้วยการตกลงนั้นมีลักษณะเป็นสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนหรือไม่

หัวข้อบรรยาย

- 1 ลักษณะเฉพาะของห้างหุ้นส่วนสามัญและห้างหุ้นส่วนจำกัด
- 2 การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนเป็นนิติบุคคล
- 3 การลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนและค่าของหุ้น

การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วน

กฎหมายบังคับให้ต้องเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ

จดทะเบียนที่ไหนกับใคร (ม.1016) :

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า (DBD) กระทรวงพาณิชย์
- ที่สำนักงานแห่งใหญ่นั้นตั้งอยู่ตามที่รัฐมนตรีกำหนด

ข้อสังเกต ไม่เกี่ยวกับการขอเลขประจำตัวผู้เสียภาษี
หรือการจดทะเบียนการค้า

รายการที่จดทะเบียน

ห้างหุ้นส่วนสามัญ (ม. 1064) ห้างหุ้นส่วนจำกัด (ม. 1078)

1. ชื่อห้าง

2. วัตถุประสงค์

3. ที่ตั้งสำนักงาน
(แหล่งใหญ่และ
สาขาทั้งปวง)

4. ชื่อ รายละเอียด
ของผู้เป็นหุ้นส่วน
ทุกคน

5. หุ้นส่วนผู้จัดการ
& ชื่อจำกัดอำนาจ

6. ตราสำคัญของห้าง

รายการเพิ่มเติมสำหรับห้างหุ้นส่วนจำกัด

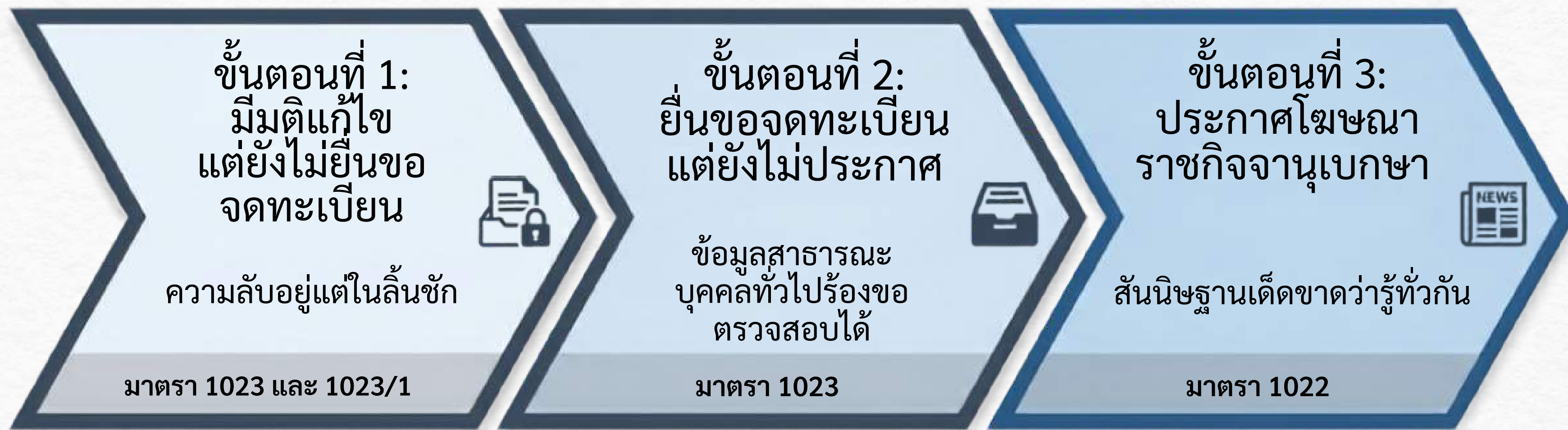
- ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ
- จำนวนเงินลงทุนของผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ

1. มติภายใน

2. จดทะเบียน

3. ประกาศราชกิจจานุเบกษา

ขั้นตอนการจดทะเบียน/เปลี่ยนแปลงข้อมูลนิติบุคคล

ความรับผิดชอบขององค์กรธุรกิจต่อบุคคลภายนอก
เปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขในแต่ละขั้นตอน

ตัวอย่างหนังสือรับรอง

ที่ E10091220326

หนังสือรับรอง

สำนักงานทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกลาง
กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

ขอรับรองว่าห้างหุ้นส่วนนี้ ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2519 ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่ 0102519000

ปรากฏข้อความในรายการตามเอกสารทะเบียนนิติบุคคล ณ วันออกหนังสือนี้ ดังนี้

- ชื่อห้างหุ้นส่วน ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล **เกียรติทรัพย์สินการพิมพ์**
- ผู้เป็นหุ้นส่วน ห้างหุ้นส่วน มี 2 คน ตามรายชื่อดังนี้

1. นายสมชาย เกียรติ	จำนวน	ลงหุ้นด้วย เงิน
		15,000,000.00 บาท
2. นายสมศักดิ์ เกียรติ	จำนวน	ลงหุ้นด้วย เงิน
		5,000,000.00 บาท

- หุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนนี้ มี 2 คน ตามรายชื่อดังนี้

1. นายสมชาย เกียรติ
2. นายสมศักดิ์ เกียรติ

- ข้อจำกัดอำนาจหุ้นส่วนผู้จัดการ มีดังนี้ นายสมชาย เกียรติ หรือ นายสมศักดิ์ เกียรติ ลงลายมือชื่อและประทับตรา
สำคัญของห้างหุ้นส่วน/

5. สำนักงานใหญ่ ตั้งอยู่เลขที่ 22

แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร/

6. วัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนนี้มี 27 ข้อ ดังปรากฏในสำเนาเอกสารแนบท้ายหนังสือรับรองนี้ จำนวน 2 แผ่น โดยมีลายมือชื่อ
นายทะเบียนซึ่งรับรองเอกสารเป็นสำคัญ

ขอรับรองว่าห้างหุ้นส่วนนี้ ได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2519 ทะเบียนนิติบุคคลเลขที่ 0102519000

ปรากฏข้อความในรายการตามเอกสารทะเบียนนิติบุคคล ณ วันออกหนังสือนี้ ดังนี้

- ชื่อห้างหุ้นส่วน ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล **เกียรติทรัพย์สินการพิมพ์**

2. ผู้เป็นหุ้นส่วน ห้างหุ้นส่วน มี 2 คน ตามรายชื่อดังนี้

1. นายสมชาย เกียรติ

จำนวน

ลงหุ้นด้วย เงิน

15,000,000.00 บาท

2. นายสมศักดิ์ เกียรติ

จำนวน

ลงหุ้นด้วย เงิน

5,000,000.00 บาท

3. หุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนนี้ มี 2 คน ตามรายชื่อดังนี้

1. นายสมชาย เกียรติ

2. นายสมศักดิ์ เกียรติ

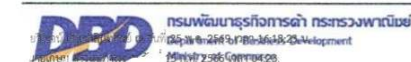
4. ข้อจำกัดอำนาจหุ้นส่วนผู้จัดการ มีดังนี้ นายสมชาย เกียรติ หรือ นายสมศักดิ์ เกียรติ ลงลายมือชื่อและประทับตรา
สำคัญของห้างหุ้นส่วน/

5. สำนักงานใหญ่ ตั้งอยู่เลขที่ 22

แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร/

6. วัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วนนี้มี 27 ข้อ ดังปรากฏในสำเนาเอกสารแนบท้ายหนังสือรับรองนี้ จำนวน 2 แผ่น โดยมีลายมือชื่อ
นายทะเบียนซึ่งรับรองเอกสารเป็นสำคัญ

คำเตือน : หนังสือรับรองฉบับนี้พิมพ์ออกจากต้นฉบับที่เป็นไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ การส่งพิมพ์ถือเป็นสำเนาเอกสาร

หนังสือรับรองฉบับนี้สร้างในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ ผู้ใช้ควรตรวจสอบเอกสารที่แนบมาซึ่งมีลายมือชื่อรับรองฉบับนี้ทุกครั้ง
สามารถตรวจสอบภายในระบบผ่านทาง QR Code และเว็บไซต์กรม (www.dbd.go.th) ได้ไม่เกิน 90 วัน
นับจากวันที่ออกหนังสือรับรอง

Ref: E10091220326

ก้าวสู่การ
เปลี่ยน
สู่ดิจิทัล

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์
Leading Business
Towards Digital
Transformation

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะหุ้นส่วนบริษัท | เนติบัณฑิต ภาคหนึ่ง (ภาคคำ) สมัยที่ 79 ปีการศึกษา 2569

ตัวอย่างหนังสือรับรอง (วัตถุประสงค์)

รายละเอียดวัตถุที่ประสงค์

วัตถุที่ประสงค์ทั่วไป

- (1) ซื้อ จัดหา รับ เช่า เช่าซื้อ ถือกรรมสิทธิ์ ครอบครอง ปรับปรุง ใช้ และจัดการ โดยประการอื่น ซึ่งทรัพย์สินใดๆ ตลอดจนดอกผลของทรัพย์สินนั้น
- (2) ขาย โอน จำนอง จำนำ แลกเปลี่ยน และจำหน่ายทรัพย์สินโดยประการอื่น
- (3) เป็นนายหน้า ตัวแทน ตัวแทนค้าต่างในกิจการและธุรกิจทุกประเภท เว้นแต่ในธุรกิจประกันภัย การหาสมาชิกให้สมาคมและการค้าหลักทรัพย์
- (4) กู้ยืมเงิน เบิกเงินเกินบัญชีจากธนาคาร นิติบุคคล หรือสถาบันการเงินอื่น และให้กู้ยืมเงินหรือให้เครดิตด้วยวิธีการอื่นโดยจะมีหลักประกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งการรับ ออก โอน และสลับหลังตัวเงิน หรือตราสารที่เปลี่ยนมือโดยวิธีอื่น เว้นแต่ใน ธุรกิจธนาคาร ธุรกิจเงินทุน และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์
- (5) ทำการจัดตั้งสำนักงานสาขาหรือแต่งตั้งตัวแทน ทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- (6) เข้าเป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบในห้างหุ้นส่วนจำกัด เป็นผู้ถือหุ้นในบริษัทจำกัด และบริษัทมหาชนจำกัด

วัตถุที่ประสงค์ประกอบพาณิชย์กรรม

- (7) ประกอบกิจการค้าสัตว์มีชีวิต เนื้อสัตว์ชำแหละ เนื้อสัตว์แช่แข็ง และเนื้อสัตว์บรรจุกระป๋อง
- (8) ประกอบกิจการค้า ข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง มันสำปะหลังอัดเม็ด กาแฟ เม็ดมะม่วงหิมพานต์ ถั่ว งา ละหุ่ง ปาล์มน้ำมัน ปอ ฝ้าย นุ่น พืชไร่ ผลิตภัณฑ์จากสินค้า ดังกล่าว ครั่ง หนั่งสัตว์ เขาสัตว์ ไม้ แร่ ยาง ยางดิบ ยางแผ่น หรือยางชนิดอื่นอันผลิตขึ้น หรือได้มาจากส่วนหนึ่งส่วนใดของต้นยางพารา ของปาล์มุนไพโร และพืชผลทางเกษตรอื่นทุกชนิด
- (9) ประกอบกิจการค้า ผัก ผลไม้ หน่อไม้ พริกไทย พืชสวน บุหรี่ ยาเส้น เครื่องดื่ม น้ำดื่ม น้ำแร่ น้ำผลไม้ สุรา เบียร์ อาหารสด อาหารแห้ง อาหารสำเร็จรูป อาหารทะเลบรรจุกระป๋อง เครื่องกระป๋อง เครื่องปรุงรสอาหาร น้ำซอส น้ำตาล น้ำมันพืช อาหารสัตว์ และเครื่องบริโภคอื่น
- (10) ประกอบกิจการค้า ผ้า ผ้าทอจากใยสังเคราะห์ ด้าย ด้ายย้อมยัด เส้นใยไนลอน ใยสังเคราะห์ เส้นด้ายยัด เครื่องนุ่งห่ม เสื้อผ้าสำเร็จรูป เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับกาย ถุงเท้า ถุงน่อง เครื่องหนัง รองเท้า กระเป๋า เครื่องอุปโภคอื่น สิ่งทอ อุปกรณ์การเล่นกีฬา
- (11) ประกอบกิจการค้า เครื่องเค้นก้นท์ เครื่องเรือน เฟอร์นิเจอร์ เครื่องแก้ว เครื่องครัว ตู้เย็น เครื่องปรับอากาศ เครื่องฟอกอากาศ พัดลม เครื่องดูดอากาศ หม้อหุงข้าวไฟฟ้า เตาไฟฟ้า เครื่องทำความร้อน เครื่องทำความเย็น เตารีดไฟฟ้า เครื่องใช้ไฟฟ้า อุปกรณ์ไฟฟ้า รวมทั้งอะไหล่และอุปกรณ์ของสินค้าดังกล่าว
- (12) ประกอบกิจการค้า วัสดุก่อสร้าง อุปกรณ์และเครื่องมือใช้ในการก่อสร้าง เครื่องมือช่างทุกประเภท สี เครื่องมือทาสี เครื่องตกแต่งอาคาร เครื่องเหล็ก เครื่องทองแดง เครื่องทองเหลือง เครื่องเคลือบ เครื่องสุขภัณฑ์ อุปกรณ์ประปา รวมทั้งอะไหล่ และอุปกรณ์ของสินค้าดังกล่าว
- (13) ประกอบกิจการค้า เครื่องจักร เครื่องยนต์ เครื่องมือกล เครื่องทุ่นแรง ยานพาหนะ เครื่องกำเนิดไฟฟ้า เครื่องสูบน้ำ เครื่องบำบัดน้ำเสีย และเครื่องกำจัดขยะ
- (14) ประกอบกิจการค้า น้ำมันเชื้อเพลิง ถ่านหิน ผลิตภัณฑ์อื่นที่ก่อให้เกิดพลังงาน และสถานบริการน้ำมันเชื้อเพลิง
- (15) ประกอบกิจการค้า ยา ยารักษาโรค เภสัชภัณฑ์ เคมีภัณฑ์ เครื่องมือแพทย์ เครื่องมือเครื่องใช้ทางวิทยาศาสตร์ ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช ยาบำรุงพืชและสัตว์ทุกชนิด
- (16) ประกอบกิจการค้า เครื่องสำอาง อุปกรณ์เครื่องมือและเครื่องใช้เสริมความงาม
- (17) ประกอบกิจการค้า กระดาษ เครื่องเขียน แบบเรียน แบบพิมพ์ หนังสือ อุปกรณ์การเรียนการสอน อุปกรณ์การถ่ายภาพ และภาพยนตร์ เครื่องคำนวณ เครื่องพิมพ์ อุปกรณ์การพิมพ์ สิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ ตู้เก็บเอกสาร เครื่องใช้สำนักงาน เครื่องมือสื่อสาร คอมพิวเตอร์ รวมทั้งอุปกรณ์และอะไหล่ของสินค้าดังกล่าว
- (18) ประกอบกิจการค้า ทอง นาก เงิน เพชร พลอย และอัญมณีอื่น รวมทั้งวัตถุทำเทียมสิ่งดังกล่าว
- (19) ประกอบกิจการค้า เม็ดพลาสติก พลาสติก หรือสิ่งอื่นซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกัน ทั้งที่อยู่ในสภาพวัตถุดิบหรือสำเร็จรูป
- (20) ประกอบกิจการค้า ยางเทียม สิ่งทำเทียม วัตถุหรือสินค้าดังกล่าวโดยกรรมวิธีทางวิทยาศาสตร์
- (21) สิ่งเข้ามาจำหน่ายในประเทศและส่งออกจำหน่ายยังต่างประเทศ ซึ่งสินค้าตามที่กำหนดไว้ในวัตถุที่ประสงค์
- (22) ทำการประมูลเพื่อขายสินค้าตามวัตถุที่ประสงค์ให้แก่บุคคล คณะบุคคล นิติบุคคล ส่วนราชการและองค์การของรัฐทั้งภายในและภายนอกประเทศ

ตัวอย่างหนังสือรับรอง (วัตถุประสงค์)

แบบ ว.

นายทะเบียน

ตราประทับ

รายละเอียดวัตถุที่ประสงค์

ของ

ห้างหุ้นส่วน/บริษัท นี 27...ชื่อ ดังนี้

ทะเบียนเลขที่ 12519...ณ. 12519

วัตถุที่ประสงค์ของ ห้างหุ้นส่วน/บริษัท นี 27...ชื่อ ดังนี้

(23) ประกอบกิจการโรงพิมพ์ รับพิมพ์หนังสือ พิมพ์หนังสือจำหน่าย และออกหนังสือพิมพ์

(24) ประกอบกิจการค้าที่ดิน ทำการวัดสำรวจที่ดิน และบ้าน การจัดการที่ดินและสิ่งก่อสร้างอย่างอื่นบนที่ดิน

เพื่อจำหน่าย ให้เช่า เพื่อเป็นสถานที่อยู่อาศัย สถานที่ทำการพาณิชย์ สถานที่ทำการราชการ

โรงงานอุตสาหกรรม

(25) รับทำการหล่อและจำหน่ายตัวพิมพ์ รวมทั้งตั้งและนำเข้าจากต่างประเทศซึ่งอุปกรณ์การหล่อ

เพื่อจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ

(26) รับจ้างพิมพ์ในไม้ แกะสลักกระดาษ รวมทั้งการส่งเครื่องมือ เครื่องใช้เพื่อการนี้จากต่างประเทศ

เข้ามาจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ

(27) ประกอบกิจการขายลวดหินเกลียวร้อยขีด ขายลวดตะกั่วประทับตราและให้บริการโฆษณา

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์

กวดำป๋รจ๋อ

Loading Business

Towards Digital

หนังสือรับรองฉบับนี้สร้างขึ้นในรูปแบบไฟล์อิเล็กทรอนิกส์ ผู้ใช้ควรตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนดำเนินการใดๆ หากพบความผิดปกติ กรุณาแจ้งมายังกรมพัฒนาธุรกิจการค้า โทร. 1676 หรือ 1677 ในวันและเวลาราชการ

หน้าจากรหัส QR Code และเว็บไซต์กรม (www.ded.go.th) ไม่เกิน 90 วัน

ฉบับนี้ทำขึ้นเพื่อออกหนังสือรับรอง

ออกให้ ณ วันที่ : 2023-06-19 T12:52:17+0700

4/4

แบบ ว.

รายละเอียดวัตถุที่ประสงค์

ของ

ห้างหุ้นส่วน/บริษัท นี 27...ชื่อ ดังนี้

ทะเบียนเลขที่ 12519...ณ. 12519

ณ. 12519

วัตถุที่ประสงค์ของ ห้างหุ้นส่วน/บริษัท นี 27...ชื่อ ดังนี้

(23) ประกอบกิจการโรงพิมพ์ รับพิมพ์หนังสือ พิมพ์หนังสือจำหน่าย และออกหนังสือพิมพ์

(24) ประกอบกิจการค้าที่ดิน ทำการวัดสำรวจที่ดิน และบ้าน การจัดการที่ดินและสิ่งก่อสร้างอย่างอื่นบนที่ดิน

เพื่อจำหน่าย ให้เช่า เพื่อเป็นสถานที่อยู่อาศัย สถานที่ทำการพาณิชย์ สถานที่ทำการราชการ

โรงงานอุตสาหกรรม

(25) รับทำการหล่อและจำหน่ายตัวพิมพ์ รวมทั้งตั้งและนำเข้าจากต่างประเทศซึ่งอุปกรณ์การหล่อ

เพื่อจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ

(26) รับจ้างพิมพ์ในไม้ แกะสลักกระดาษ รวมทั้งการส่งเครื่องมือ เครื่องใช้เพื่อการนี้จากต่างประเทศ

เข้ามาจำหน่ายทั้งในและต่างประเทศ

(27) ประกอบกิจการขายลวดหินเกลียวร้อยขีด ขายลวดตะกั่วประทับตราและให้บริการโฆษณา

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะหุ้นส่วนบริษัท | เนติบัณฑิต ภาคหนึ่ง (ภาคคำ) สัปดาห์ที่ 79 ปีการศึกษา 2569

ผลของการจดทะเบียน

ผลทั่วไป

1. กฎหมายควบคุมเข้มงวดขึ้น - ห้างฯ/บริษัทอยู่ภายใต้บังคับของ พ.ร.บ.กำหนดความผิดเกี่ยวกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน ห้างหุ้นส่วนจำกัด และบริษัทจำกัด พ.ศ. 2499
 - ต้องใช้คำว่า “ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล” หรือ “ห้างหุ้นส่วนจำกัด” (หรือคำแปลต่างประเทศ) ประกอบชื่อ (มาตรา 3)
 - ต้องใช้คำว่า “บริษัทจำกัด” ประกอบชื่อ (มาตรา 6)
 - เมื่อเลิกห้างฯ/บริษัท ต้องมีการชำระบัญชีเสมอ และผู้ชำระบัญชีมีหน้าที่ตาม พ.ร.บ. ดังกล่าวด้วย

ผลของการจดทะเบียน

ผลของการมีสถานะเป็นนิติบุคคล

1. มีชื่อ ภูมิลำเนา สัญชาติ
2. มีสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่างหากจากผู้ถือหุ้น/หุ้นส่วน (ม.1015)
3. ความประสงค์ของนิติบุคคลแสดงออกผ่านผู้แทนนิติบุคคล (ม.70 วรรคสอง)
4. กระทำการภายในขอบวัตถุประสงค์ตามข้อบังคับ/ตราสารจัดตั้ง (ม.66)

ผลของการจดทะเบียน

2. มีสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบต่างหากจากผู้ถือหุ้น/หุ้นส่วน (ม.1015)

- ทรัพย์สินและหนี้สินของห้างฯ แยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน
- มีอำนาจฟ้องและถูกฟ้อง: สามารถเป็นคู่ความในศาลได้ในนามของตนเอง

ฎ.1588/2523 ปิ่นน้ำมัน “ทองคำบริการ” เป็นของห้างหุ้นส่วนจำกัดทองคำบริการ

มีจำเลยเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ มีเจ้าของรถนำรถมาอัดฉีดแล้วประมาทเลนเล่อให้คนร้ายรับไป
ฟ้องจำเลยให้รับผิดชอบไม่ได้

(ข้อสังเกต คดีนี้โจทก์ไม่ได้ฟ้องจำเลยในฐานะหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบของห้างฯ มาด้วย)

หลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคล

หลัก: ผู้แทนนิติบุคคลไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้/การกระทำของนิติบุคคล

ข้อพิจารณา: พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2551 มาตรา 44 วรรคหนึ่ง

ในคดีที่ผู้ประกอบการซึ่งถูกฟ้องเป็นนิติบุคคล หากข้อเท็จจริงปรากฏว่านิติบุคคลดังกล่าวถูกจัดตั้งขึ้นหรือดำเนินการโดยไม่สุจริต หรือมีพฤติการณ์ฉ้อฉลหลอกลวงผู้บริโภค หรือมีการยักยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินของนิติบุคคลไปเป็นประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง **และ** ทรัพย์สินของนิติบุคคลมีไม่เพียงพอต่อการชำระหนี้ตามฟ้อง เมื่อคู่ความร้องขอหรือศาลเห็นสมควร ให้ศาลมีอำนาจเรียกหุ้นส่วน ผู้ถือหุ้นหรือบุคคลที่มีอำนาจควบคุมการดำเนินงานของนิติบุคคลหรือผู้รับมอบทรัพย์สินจากนิติบุคคลดังกล่าวเข้ามาเป็นจำเลยร่วม และให้มีอำนาจพิพากษาให้บุคคลเช่นนั้นร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่นิติบุคคลมีต่อผู้บริโภคได้ด้วย เว้นแต่ผู้นั้นจะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นในการกระทำดังกล่าว หรือในกรณีของผู้รับมอบทรัพย์สินนั้นจากนิติบุคคลจะต้องพิสูจน์ได้ว่าตนได้รับทรัพย์สินมาโดยสุจริต และเสียค่าตอบแทน

หลักการไม่คำนึงถึงความเป็นนิติบุคคล

เจาะม่านคลุมบริษัท "Piercing the Corporate Veil" - ฎ.2637-2638/2553

แม้ตามสัญญาจะซื้อขายห้องชุดเป็นการทำสัญญาระหว่างผู้บริโภคทั้ง 21 ราย ในคดีนี้กับจำเลยที่ 1 ก็ตาม แต่จากข้อเท็จจริงและพฤติการณ์ของจำเลยทั้งสองย่อมฟังได้แจ้งชัดว่า จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 ได้ร่วมกันดำเนินธุรกิจโครงการพิพาทโดยต่างมีประโยชน์ร่วมกันในโครงการดังกล่าว จำเลยที่ 2 ต้องรวมกับจำเลยที่ 1 รับผิดต่อผู้บริโภคทั้ง 21 ราย

พฤติการณ์ของจำเลยที่ 2 ซึ่งแม้จะไม่ได้เป็นคู่สัญญากับผู้บริโภค แต่การที่มีการระบุในใบโฆษณาว่า จำเลยที่ 2 เป็นบริษัทแม่ มีทุนจดทะเบียน 750 ล้านบาท ย้ำในใบโฆษณาว่า “ชำระเต็มมูลค่า” จำเลยที่ 1 เป็นบริษัทในเครือ ทุนจดทะเบียน 10 ล้านบาท มีการเชิญชวนประชาชนเข้าซื้อสังหาทรัพย์ของโครงการในแผ่นพับโฆษณา ถือว่าเป็นการร่วมกันประกอบธุรกิจ

เจาะமானกลุ่มบริษัท

หมายเหตุท้ายฎีกาที่ 2637-2638/2553 โดยอาจารย์มนตรี ศีลปัมหาบัณฑิต

1. เมื่อบริษัทในเครือได้ดำเนินธุรกิจในลักษณะที่ไม่เป็นธรรม ตัวอย่างเช่น มีข้อตกลงระหว่าง บริษัทแม่และบริษัทในเครือให้นำกำไรจากการประกอบการสะสมไว้ในบริษัทแม่ ส่วนผลขาดทุนเก็บไว้ในบริษัทในเครือ
2. เมื่อบริษัทในเครือดำเนินธุรกิจในลักษณะที่เป็นส่วนหนึ่งของบริษัทแม่อย่างสม่ำเสมอ
3. เมื่อบริษัทในเครือยังดำเนินการจัดตั้งไม่แล้วเสร็จตามกฎหมาย
4. เมื่อบริษัทแม่และบริษัทในเครือประกอบธุรกิจลักษณะเดียวกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยบริษัทในเครือมีทุนจดทะเบียนที่ต่ำกว่าสมควร
5. เมื่อการทำธุรกรรมไม่มีความชัดเจนว่า ธุรกรรมใดเป็นของบริษัทแม่และธุรกรรมใดเป็นของบริษัทในเครือ

การกระทำนอกขอบวัตถุประสงค์

นิติบุคคลมีอำนาจกระทำการต่าง ๆ ภายในวัตถุประสงค์
หรือที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์เท่านั้น

การกระทำนอกวัตถุประสงค์ที่จดทะเบียน (Ultra Vires) เป็นโมฆะ

- การกระทำนั้นไม่ผูกพันนิติบุคคล
- นิติบุคคลให้สัตยาบันไม่ได้ (ฎ.1032/2482)
- นิติบุคคลถือเอาประโยชน์จากการกระทำนั้นไม่ได้

ศาลฎีกาแนวเพื่อผ่อนคลายหลักไว้ 2 ประการ

1. บุคคลภายนอกผู้สุจริตใช้สิทธิติดตามเอาคืน (ฎ.2004/2517)
2. เมื่อได้รับประโยชน์จากกิจการนั้นไปแล้ว จะปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้

(ฎ.1845/2530)

การกระทำนอกขอบวัตถุประสงค์

ฎ.2837/2522 การที่โจทก์นำรถยนต์ไปจอดฝากไว้ที่ปั้มน้ำมันของจำเลยโดยเสียค่าฝาก 10 บาทต่อวัน เป็นการฝากทรัพย์ แม้จำเลยจะได้ประกาศว่า จะไม่รับผิดชอบในการสูญหายหรือเสียหายใด ๆ และลูกจ้างของโจทก์เป็นผู้เก็บกุญแจรถไว้ ก็ไม่ทำให้จำเลยพ้นจากการรับผิดชอบ และกรณีเช่นนี้ไม่ใช่เป็นเรื่องจำเลยให้โจทก์เช่าสถานที่จอดรถ

นิติบุคคลจะมีวัตถุประสงค์ในการรับฝากทรัพย์หรือไม่ก็ตาม เมื่อรับฝากทรัพย์ไว้และได้รับบ้ำเห็จค่าฝากตลอดมา จะปลืกตนให้พ้นความรับผิดชอบหาได้ไม่

การกระทำนอกขอบวัตถุประสงค์

ฎ.94/2547 ศาลในคดีก่อนพิพากษาให้จำเลยยื่นคำขอจดทะเบียนตัดชื่อจำเลยที่ 3 (ในคดีปัจจุบัน) ออกจากการเป็นหุ้นส่วนของจำเลยที่ 1 แต่ยังไม่มี การดำเนินการตามคำพิพากษา นายทะเบียนจึงยังไม่ได้นำความที่จำเลยที่ 1 พ้นจากการเป็นผู้จัดการตามคำพิพากษาไปโฆษณาในราชกิจจานุเบกษา โจทก์จึงฟ้องให้จำเลยที่ 3 รับผิดในฐานะเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างจำเลยที่ 1 ได้

การกระทำนอกขอบวัตถุประสงค์

ฎ.2004/2517 ผู้จัดการจำเลยเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล อนุญาตให้โจทก์จอดรถที่ปั้มน้ำมันของจำเลย แม้จำเลยจะไม่ได้รับบำเหน็จตอบแทนก็หาพ้นจากความรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้รับฝากไม่

คนงานของจำเลยให้รถที่โจทก์ฝากแก่คนอื่นไปโดยมิได้ตรวจดูหนังสือที่มีผู้นำมาขอรับรถ ให้ดีเสียก่อนว่าเป็นลายมือชื่อของโจทก์หรือไม่ ทั้งๆ ที่คนขายน้ำมันของจำเลยจำลายมือโจทก์ได้ ดังนี้ เป็นการประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง จำเลยต้องรับผิดชอบใช้คืนแก่โจทก์

โจทก์เรียกเอาทรัพย์สินที่ฝากไว้กับจำเลยคืน ดังนั้นไม่ว่าจำเลยซึ่งเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล จะมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินการประการใด จำเลยก็มีหน้าที่จะต้องคืนให้โจทก์ จะอ้างว่า ผิดวัตถุประสงค์ไม่ได้

แม้ตามฟ้องโจทก์จะเรียกเอาค่าเสียหาย แต่โจทก์เรียกร้องเอาเท่ากับราคารถยนต์ จึงเป็นการเรียกเอาทรัพย์สินที่ฝากคืนนั่นเอง เมื่อรถสูญหายไป โจทก์จึงเรียกราคาแทน

การกระทำนอกขอบวัตถุประสงค์

ฎ.845/2530 แม้ขณะที่บริษัทโจทก์ผู้ให้เข้าชื่อทำสัญญาเข้าชื่อรณนต
กับจำเลยวัตถุประสงค์ของบริษัทโจทก์ยังมิได้ระบุให้ประกอบกิจการเป็น
ผู้ให้เข้าชื่อสังหาริมทรัพย์ได้ แต่เมื่อจำเลยให้การและนำสืบว่า
บริษัทโจทก์กับจำเลยทำสัญญาเข้าชื่อรณนตกันจริง จำเลยจะโต้แย้งว่า
โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้อง เพราะการให้เข้าชื่อรณนตอยู่นอกขอบวัตถุประสงค์
ของบริษัทโจทก์ไม่ได้

ผลของการจดทะเบียน

ผลเกี่ยวกับเอกสารที่ได้จดทะเบียน

- ข้อมูลที่จดทะเบียนเป็นข้อมูลสาธารณะ (Public Information)
- ห้ามหุ้นส่วนและผู้เป็นหุ้นส่วนถูกปิดปากไม่ให้ปฏิเสธหรือโต้เถียงรายการที่จดทะเบียน
- นายทะเบียนจะต้องแต่งย่อรายการส่งไปลงในราชกิจจานุเบกษา (ม.1021)
- เมื่อประกาศโฆษณาในราชกิจจานุเบกษา แล้วกฎหมายถือว่าทุกคนรู้ (ม.1022) แต่ไม่นำมาใช้บังคับในกรณี "ละเมิด"
- ตรวจสอบได้จากเว็บไซต์ราชกิจจานุเบกษา

<https://ratchakitcha.soc.go.th/> และค้นหา “ฉบับทะเบียนการค้า ประเภท ค”

ข้อจำกัดอำนาจผู้แทนนิติบุคคล

กรณีกระทำเกินข้อจำกัดอำนาจ

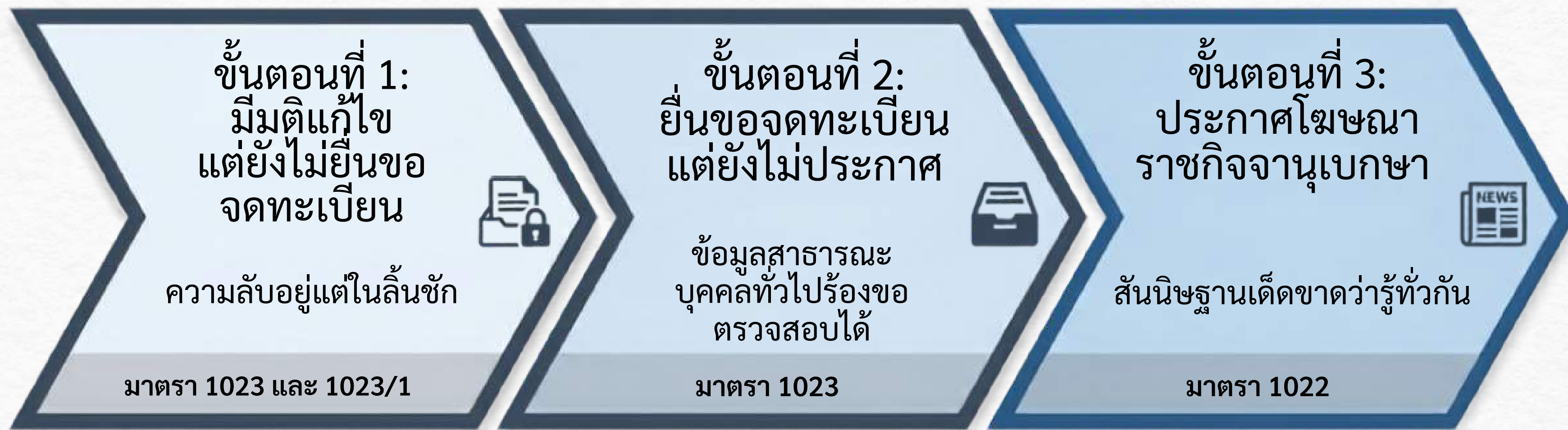
- เช่น มีข้อกำหนดให้หุ้นส่วนผู้จัดการ 2 คน ลงลายมือชื่อร่วมกันพร้อมประทับตราสำคัญ ทำนิติกรรมผูกพันห้างฯ ได้ แต่ไปทำนิติกรรมคนเดียว หรือไม่ได้ประทับตรา
- หากอยู่ในขอบวัตถุประสงค์ นิติบุคคลให้สัตยาบันได้
- กรณีมีการเปลี่ยนแปลงข้อจำกัดอำนาจของผู้แทนนิติบุคคล ต้องนำความไปจดทะเบียน

1. มติภายใน

2. จดทะเบียน

3. ประกาศราชกิจจานุเบกษา

ขั้นตอนการจดทะเบียน/เปลี่ยนแปลงข้อมูลนิติบุคคล

ความรับผิดชอบขององค์กรธุรกิจต่อบุคคลภายนอก
เปลี่ยนแปลงไปตามเงื่อนไขในแต่ละขั้นตอน

ตัวอย่าง: กรณีแก้ไขเปลี่ยนแปลงผู้แทนนิติบุคคล

ผู้แทนนิติบุคคลเดิม:
ผู้ถูกถอดถอน

ผู้แทนนิติบุคคลใหม่:
ผู้ได้รับการแต่งตั้งใหม่

บุคคลภายนอกผู้สุจริต
(Bona Fide Third Party):
ผู้ไม่ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงภายใน

การจดทะเบียนเป็นการเปิดเผยข้อมูลสู่สาธารณะ

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะหุ้นส่วนบริษัท | เนติบัณฑิต ภาคหนึ่ง (ภาคคำ) สมัยที่ 79 ปีการศึกษา 2569

ช่วงที่ 1 : มีมติแล้ว แต่ยังไม่นำไปจดทะเบียน

มาตรา 1023 : นิติบุคคลจะถือเอาประโยชน์ต่อบุคคลภายนอกไม่ได้ แต่บุคคลภายนอกอาจถือเอาประโยชน์ได้

มาตรา 1023/1 : นิติบุคคลจะยกเหตุที่ยังไม่จดทะเบียนขึ้นต่อสู้บุคคลภายนอกผู้สุจริตไม่ได้

สถานะความคุ้มครอง: บุคคลภายนอกผู้สุจริตได้รับการปกป้อง 100%

บุคคลภายนอกอาจถือเอาประโยชน์

ฎ.1328/2535 บริษัทโจทก์ฟ้องจำเลยขอให้ส่งรถคืน ต่อมาที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นมีมติให้ พ. กับ ท. พ้นจากตำแหน่งกรรมการของโจทก์ หลังจากนั้น พ.กับท. อ้างว่าเป็นกรรมการร่วมกันลงชื่อและประทับตราสำคัญของโจทก์ยื่นคำร้องขอถอนฟ้อง ศาลอนุญาต ดังนี้เมื่อหนังสือรับรองของโจทก์มีชื่อ พ.กับ ท. เป็นกรรมการ**โดยไม่มีการจดทะเบียนชื่อออกจากการเป็นกรรมการ** ต้องถือว่า พ.กับ ท. ไม่ได้พ้นจากการเป็นกรรมการ จึงถือได้ว่าพ.กับ ท. ได้ขอถอนฟ้องแทนโจทก์แล้ว โจทก์จะกลับมาขอให้ศาลเพิกถอนคำสั่งอนุญาตหาได้ไม่ จำเลยเป็นบุตรของ พ. และเป็นน้องภรรยาของ ท. แต่การที่ พ. กับ ท. ขอถอนฟ้องในนามของโจทก์จะถือว่าประโยชน์ทางได้ทางเสียของโจทก์กับของ พ.กับ ท. เป็นปฏิปักษ์แก่กันตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 80 ไม่ได้ เพราะการขอถอนฟ้องจะเป็นผลดีและผลเสียต่อโจทก์ ผลนั้นย่อมตกแก่ พ.กับ ท.ในฐานะกรรมการของโจทก์ด้วยในลักษณะอย่างเดียวกัน

1. มติภายใน

2. จดทะเบียน

3. ประกาศราชกิจจานุเบกษา

ตัวอย่างนิติกรรม : ช่องว่างของสถานะผู้แทน

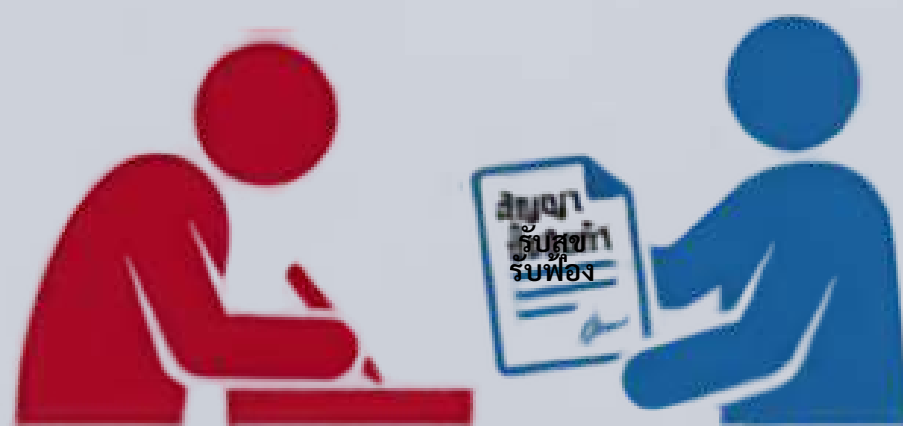

ผู้แทนนิติบุคคลใหม่
เรียกร้องลูกหนี้ให้ชำระหนี้ในนามนิติบุคคล

ฟ้องไม่ได้

ในทางทะเบียน ผู้แทนนิติบุคคลใหม่ยังไม่มีตัวตน
จึงอ้างประโยชน์จากมติภายในไม่ได้

ผู้แทนนิติบุคคลเดิมที่ถูกปลด
แอบไปเซ็นสัญญาซื้อสินค้าจากคู่ค้าผู้สุจริต

นิติบุคคลต้องรับผิดชอบ

คู่ค้าผู้สุจริตได้รับการคุ้มครองตามมาตรา 1023/1
นิติบุคคลต้องรับผิดชอบต่อคู่ค้า แล้วค่อยใช้สิทธิไล่เบี้ย

1. มติภายใน

2. จดทะเบียน

3. ประกาศราชกิจจานุเบกษา

ช่วงที่ 2 : จดทะเบียนแล้ว แต่ยังไม่ลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มติภายใน

ความสุจริต
ของบุคคลภายนอก

- สถานะข้อมูล: เป็นข้อมูลสาธารณะ (Public Information) บุคคลภายนอกสามารถไปขอคัดถ่ายที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้
- การถือเอาประโยชน์ (มาตรา 1023): ทันทีที่นายทะเบียนรับจดทะเบียน นิติบุคคลสามารถถือเอาประโยชน์จากบุคคลภายนอกได้แล้ว
- ช่องโหว่: ตราบใดที่ยังไม่ประกาศราชกิจจานุเบกษา หากบุคคลภายนอก ไม่ได้คัดทะเบียน และสุจริต

สถานะความคุ้มครอง:

ปกป้องทั้งคู่ค้าและนิติบุคคลพร้อม ๆ กัน

1. มติภายใน

2. จดทะเบียน

3. ประกาศราชกิจจานุเบกษา

จดทะเบียนแล้ว แต่ยังไม่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

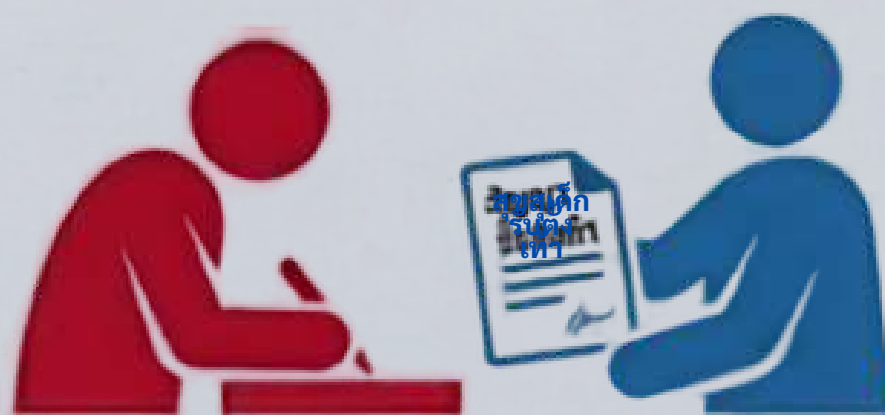

ผู้แทนนิติบุคคลใหม่
เซ็นสัญญาซื้อสินค้าจากคู่ค้า

สมบูรณ์ 100% (Valid)

ผู้แทนทำหน้าที่ได้โดยชอบด้วยกฎหมาย
นิติบุคคลผูกพันตามสัญญา

ผู้แทนนิติบุคคลเดิม ไปสั่งซื้อสินค้าในนามนิติบุคคล
คู่ค้าไม่ทราบว่ามีการเปลี่ยนตัวแล้ว (สุจริต)

นิติบุคคลต้องรับผิดชอบ

บุคคลภายนอกไม่มีหน้าที่ต้องไปตรวจสอบรายการจดทะเบียน
นิติบุคคลต้องไปฟ้องไล่เบี้ยจากผู้แทนนิติบุคคลเดิม

1. มติภายใน

2. จดทะเบียน

3. ประกาศราชกิจจานุเบกษา

ช่วงที่ 3 : ประกาศราชกิจจานุเบกษา

ข้อสันนิษฐานเด็ดขาด

- มาตรา 1022 (Constructive Notice); เมื่อพิมพ์โฆษณาแล้ว ให้ถือว่าข้อความนั้น “เป็นอันรู้แก่บุคคลทั้งปวง” ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องหรือไม่ก็ตาม
- บุคคลภายนอกจะอ้างว่า “ไม่รู้”, “ไม่เคยอ่านราชกิจจานุเบกษา”, หรือ “สุจริตใจ” ไม่ได้อีกต่อไป กฎหมายปิดปาก (Estoppel) เด็ดขาด

สถานะความคุ้มครอง : นิติบุคคลได้รับการปกป้อง 100%

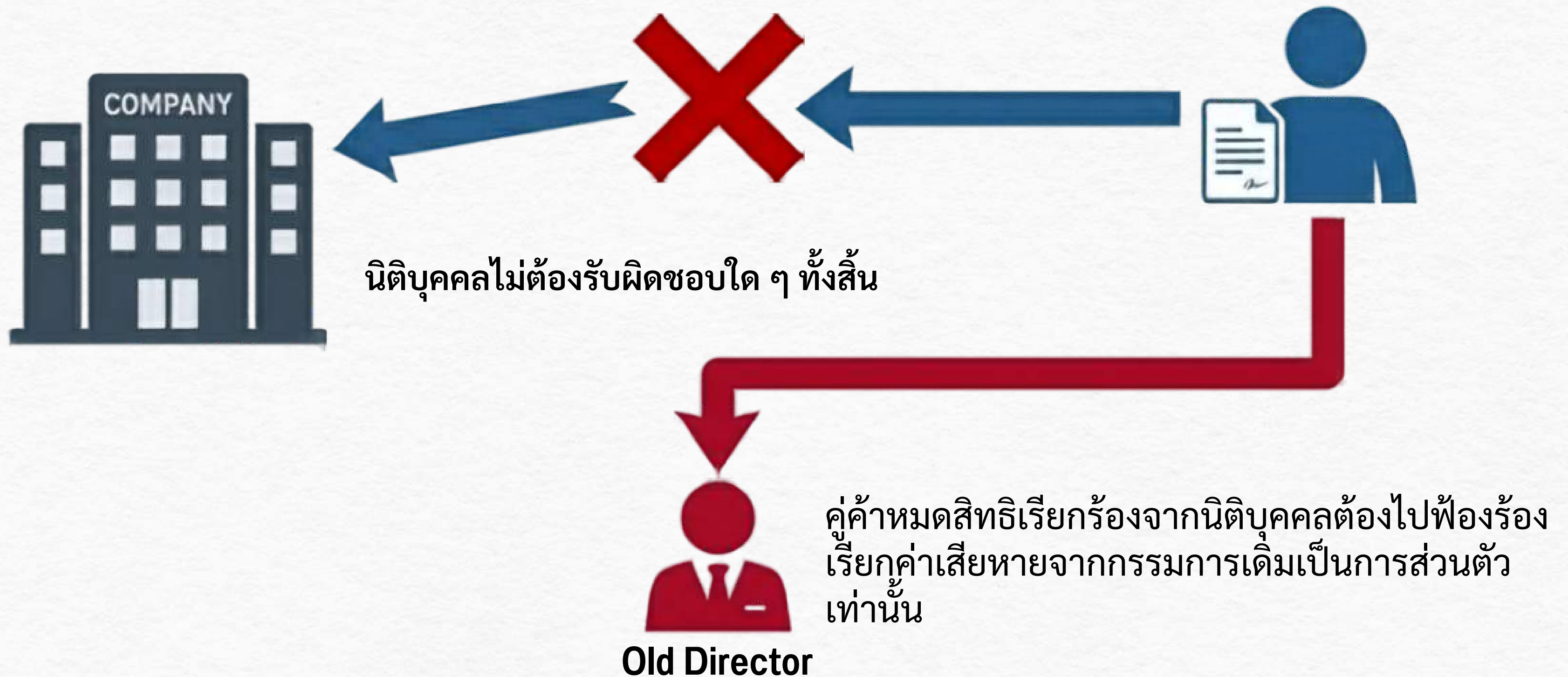
กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะหุ้นส่วนบริษัท | เนติบัณฑิต ภาคหนึ่ง (ภาคคำ) สมัยที่ 79 ปีการศึกษา 2569

1. มติภายใน

2. จดทะเบียน

3. ประกาศราชกิจจานุเบกษา

ตัวอย่างนิติกรรม : จุดจบของข้ออ้าง 'ไม่รู้'

1. มติภายใน

2. จดทะเบียน

3. ประกาศราชกิจจานุเบกษา

ตารางสรุปความรับผิดชอบและผลทางกฎหมาย

	1. มติภายใน	2. จดทะเบียน	3. ประกาศราชกิจจานุเบกษา
ผู้แทนใหม่ ฟ้องบุคคลภายนอก	ทำไม่ได้ (ม. 1023)	ทำได้สมบูรณ์	ทำได้สมบูรณ์
ผู้แทนใหม่ทำสัญญา / นิติกรรมผูกพันนิติบุคคล	นิติบุคคลอ้างประโยชน์ ยังไม่ได้	สมบูรณ์ 100%	สมบูรณ์ 100%
ผู้แทนเดิมทำสัญญากับ บุคคลภายนอกผู้สุจริต	นิติบุคคลต้องรับผิดชอบ (ปกป้องคนนอก)	นิติบุคคลต้องรับผิดชอบ (ปกป้องคนนอก)	นิติบุคคล หลุดพ้นความรับผิด (ม. 1022)

การจดทะเบียนให้อำนาจแก่คนใหม่ - ราชกิจจานุเบกษา ตัดอำนาจคนเก่าอย่างเด็ดขาด

หัวข้อบรรยาย ครั้งที่ 4

- 1 การลงทุนและมูลค่าของหุ้น
- 2 การจัดการงานของห้างหุ้นส่วน
- 3 สิทธิและหน้าที่อื่นระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน

หน้าที่ลงหุ้น: ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนต้องลงทุน

มาตรา 1026 วรรคหนึ่ง

หุ้นส่วนทุกคน
ต้องมี ส่วนลงหุ้น

หากไม่มีสิ่งใดมาลงทุนเพื่อร่วมเสี่ยงภัยเลย
ย่อมไม่มีสถานะเป็นหุ้นส่วนตามกฎหมาย

คำพิพากษาฎีกาที่ 1399/2523

“จำเลยทั้งสอง ไม่มีสิ่งหนึ่งสิ่งใดมาลงหุ้น
กับโจทก์ด้วย. ไม่ว่าจะเป็นเงินหรือทรัพย์สิน
สิ่งอื่นหรือแรงงาน จำเลยทั้งสองก็
ไม่ได้เป็นหุ้นส่วน กับโจทก์”

แม้ตกลงแบ่งกำไร แต่ถ้าไม่ลงทุนเลย = ไม่ใช่หุ้นส่วน

ประเภทของสิ่งที้นำมาลงทุน (ม. 1026 วรรคสอง)

เงิน

- เงินสด, เงินฝากธนาคาร, หรือการให้เครดิตเบิกเงิน

ทรัพย์สิน

- มีรูปร่าง: รถยนต์, ที่ดิน, เครื่องจักร
- ไม่มีรูปร่าง: ลิขสิทธิ์, เครื่องหมายการค้า, สิทธิบัตร

แรงงาน

- แรงกาย, สติปัญญา, ความรู้ หรือการจัดการงาน (Service)

มูลค่าหุ้นใช้คิดคำนวณหาส่วนของกำไรขาดทุนและคืนทุนเมื่อเลิกห้าง

การลงหุ้นด้วยเงิน

เงินคือหน่วยลงทุนที่ชัดเจนที่สุด

การลงหุ้นด้วยเงินเป็นฐานที่ง่ายและแม่นยำที่สุดใน
การนำไปคำนวณสัดส่วน "กำไร" และ "ขาดทุน" ของผู้
เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนตามมาตรา 1044-1045

เมื่อเกิดข้อพิพาท การลงหุ้นด้วยเงินจะช่วยลดปัญหาการตีราคาทุนทรัพย์ได้ดีที่สุด

การลงหุ้นด้วยทรัพย์สิน (รูปแบบที่ 1) – ให้กรรมสิทธิ์ (ม. 1030)

ทรัพย์สินตกเป็นของห้างกันที่ ปรับใช้กฎหมายลักษณะ ซื่อขาย

หลักการ: โอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้เป็นทุน
ของห้าง

สถานะ ทรัพย์สินตกเป็นของห้างหุ้นส่วนทันที
(หากเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ ทรัพย์สินถือเป็นกรรมสิทธิ์
รวมของหุ้นส่วนทุกคน)

กฎหมายที่นำมาปรับใช้: นำบทบัญญัติลักษณะ
ซื่อขาย มาใช้บังคับ

ครอบคลุมเรื่อง: การส่งมอบ, การซ่อมแซม, ความรับผิดชอบ
เพื่อชำระดอกเบี้ย และ ความรับผิดชอบเพื่อการรอนสิทธิ
หากทรัพย์สินเสียหาย หุ้นส่วนทุกคนรับเคราะห์ร่วมกัน

เปรียบเทียบเหมือนการ ขาย ทรัพย์สินให้ห้าง แล้วนำราคามาตีเป็นส่วนลงหุ้น

การลงหุ้นด้วยกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน

ฎ.84/2512 ผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งนำที่พิพาทซึ่งเป็นที่ดินมีโฉนดมาลงทุน
เข้าหุ้นในห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน โดยใช้เป็นที่ตั้งโรงสีของห้างหุ้นส่วน
แม้จะไม่มี การจดทะเบียนโอนโฉนดที่พิพาทก็เป็นทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนนั้น
(อ้างคำพิพากษาฎีกาที่ 533/2511)

เมื่อหุ้นส่วนคนหนึ่งถูกฟ้องเกี่ยวกับหนี้สินของห้างหุ้นส่วน และศาลพิพากษา
ให้ชำระหนี้ แม้โฉนดที่พิพาทจะยังเป็นชื่อของหุ้นส่วนอีกคนหนึ่ง เจ้าหนี้มีอำนาจ
นำยึดที่พิพาทเพื่อบังคับชำระหนี้ได้ หุ้นส่วนซึ่งมีชื่อในโฉนดที่พิพาทหรือบุตรของ
หุ้นส่วนนั้นห้ามมีสิทธิร้องขอให้ถอนการยึดได้ไม่ (อ้างคำพิพากษาฎีกาที่ 288/2488)

นิติบุคคลเป็น เจ้าของทรัพย์สินของห้างโดยตรง

ฎ.7839/2557 จำเลยนำเงินไปลงทุนและประกอบธุรกิจในรูปแบบ
ห้างหุ้นส่วนจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัดเมื่อได้จัดตั้งขึ้นและจดทะเบียนแล้วย่อม
มีฐานะเป็นนิติบุคคลต่างหากจากจำเลยและผู้เป็นหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ที่ดินซึ่งมี
ห้างเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์จึงเป็นทรัพย์สินของห้างโดยตรง จำเลยซึ่งเป็นหุ้นส่วนที่
นำเงินไปลงทุนในห้างนั้นจะมีสิทธิก็แต่เพียงสิทธิในความเป็นหุ้นส่วน
ในห้างหุ้นส่วนจำกัด ซึ่งจะมีมูลค่าเท่าใดจะต้องพิจารณาถึงทรัพย์สินและหนี้สิน
ของห้างหุ้นส่วนจำกัดทั้งหมดประกอบกับเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กฎหมายได้กำหนดไว้

การลงหุ้นด้วยทรัพย์สิน (รูปแบบที่ 2) – ให้ใช้ทรัพย์สิน (ม. 1029)

ห้างมีเพียงสิทธิใช้สอย กรรมสิทธิ์ยังอยู่กับเจ้าของเดิม

หลักการ: ให้ห้าง ใช้ประโยชน์
จากทรัพย์สินโดยไม่ได้โอนกรรมสิทธิ์

สถานะ ห้างมีเพียงสิทธิใช้สอย
กรรมสิทธิ์ยังคงเป็นของหุ้นส่วนผู้ลงหุ้นเดิม

นำบทบัญญัติลักษณะเช่าทรัพย์สิน มาใช้บังคับ

ฎ.3740-3741/2542

หุ้นส่วนผู้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ มีสิทธิจำนำทรัพย์สิน
ของตนได้ ไม่ถือเป็นการผิดสัญญาหุ้นส่วน
และไม่ถือเป็นการชักนำบุคคลภายนอกเข้ามาเป็นหุ้นส่วน
ตามมาตรา 1040

เปรียบเทียบการ ให้เช่า ทรัพย์สินแก่ห้าง โดยนำค่าเช่ามาตีเป็นส่วนลงหุ้น

ฎ.4193/2533: การลงหุ้นด้วยที่ดินในห้างหุ้นส่วนจำกัด

ผู้เป็นหุ้นส่วนนำที่ดินพิพาทซึ่งเป็นที่ดินมีโฉนดมาลงทุนเข้าหุ้นใน
ห้างหุ้นส่วนจำกัดซึ่งยังไม่ได้จดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด จึงไม่มีสภาพเป็น
นิติบุคคล เพียงแต่ถือว่าเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ กรรมสิทธิ์ในที่ดินพิพาทตกเป็นของ
ห้างหุ้นส่วนจำกัดดังกล่าวตั้งแต่วันที่นำมาลงหุ้นแล้ว แม้จะไม่มี การจดทะเบียน
โอนโฉนดที่ดินพิพาทนั้นก็ตาม (อ้างคำพิพากษาฎีกาที่ 84/2512)

ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับห้าง ตามที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ.
มาตรา 1030 นั้น เป็นเรื่องเกี่ยวกับการส่งมอบตัวทรัพย์สิน มิได้เกี่ยวกับเรื่องกรรมสิทธิ์
(ออกข้อสอบสมัยที่ 53 ปี 2543)

ฎ.794/2536 วินิจฉัยทำนองเดียวกัน - กรรมสิทธิ์ในที่ดินและตึกแถวตกเป็น
ของลูกหนี้ที่ 1 (ห้างฯ) ตั้งแต่วันที่นำมาลงหุ้น

การลงหุ้นด้วยแรงงาน (Service)

ไม่ได้จำกัดแค่ร่างกาย แต่รวมถึงสติปัญญาและการจัดการ

ฎ.14968/2558: โจทก์เป็นผู้จัดล็อกพื้นที่ในตลาดให้ผู้ค้าเช่าและจัดทำบัญชี...
แม้ไม่ปรากฏว่านำเงินหรือทรัพย์สินมาลงหุ้น ย่อมเท่ากับว่าโจทก์
ได้ร่วมลงหุ้นเป็นแรงงานแล้ว เข้าลักษณะห้างหุ้นส่วนสามัญ

การคิดกำไรขาดทุนระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน

การคิดกำไรขาดทุนตามข้อตกลง

ไม่ต้องอ้างอิงตามส่วนของหุ้นก็ได้ จะตกลงให้หุ้นส่วนบางคนได้กำไรโดยไม่
ต้องขาดทุนก็ได้

แต่สำหรับบุคคลภายนอกต้องรับผิดชอบร่วมกันในหนี้ของห้างฯโดยไม่จำกัด

การคิดกำไรขาดทุนตามส่วนที่ลงหุ้น

มาตรา 1044 อันส่วนกำไรก็ดี ส่วนขาดทุนก็ดี ของผู้เป็นหุ้นส่วน
ทุก ๆ คนนั้น ย่อมเป็นไปตามส่วนที่ลงหุ้น

มูลค่าสิ่งทีนำมาลงหุ้น (ม. 1027)

ข้อสันนิษฐานของกฎหมายเมื่อมีความสงสัยในมูลค่า

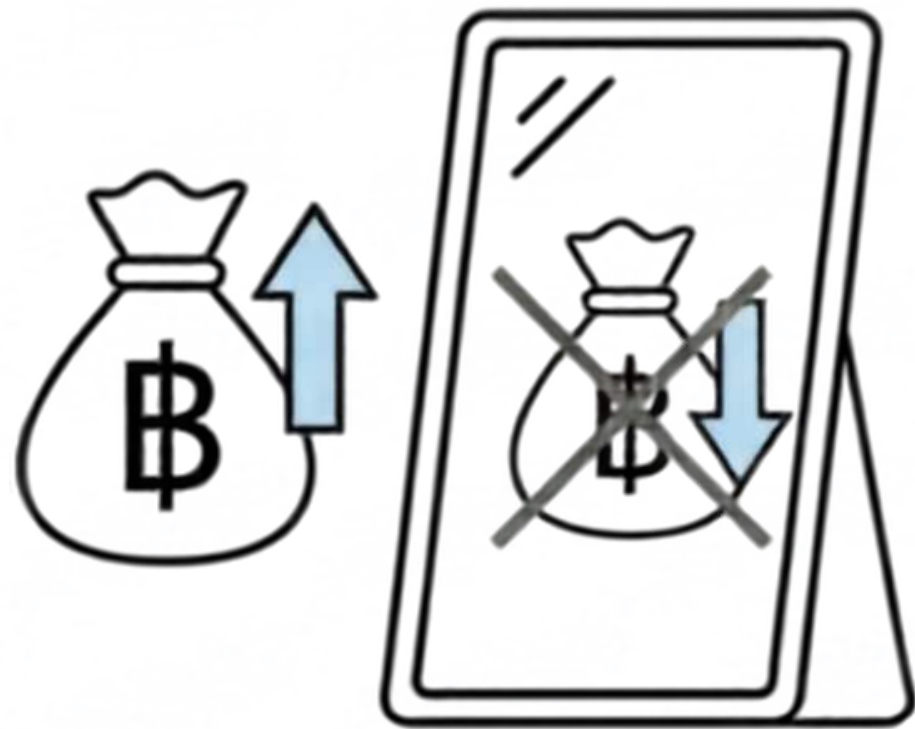

มาตรา 1027: ในเมื่อกรณีเป็นข้อสงสัย
ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าสิ่งทีนำมาลงหุ้นด้วยกันนั้น
มีค่าเท่ากัน

มาตรา 1045: ถ้าหุ้นส่วนของผู้ใดได้กำหนดไว้แต่เพียงข้างฝ่ายกำไ
ว่าจะแบ่งเอาเท่าไร หรือกำหนดแต่เพียงข้างขาดทุนว่าจะยอมขาด
เท่าไรฉะนั้นไซ้ ท่านให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าหุ้นส่วนของผู้นั้นมีส่วน
กำไรและส่วนขาดทุนเป็นอย่างเดียวกัน

ข้อสันนิษฐานส่วนขาดทุน (ม. 1045)

ถ้าสัญญากำหนดไว้แต่เพียงส่วนกำไรว่าจะแบ่งเท่าใด
-> ให้สันนิษฐานว่า ส่วนขาดทุน เป็นอย่างเดียวกัน
ถ้าสัญญากำหนดไว้แต่เพียง ส่วนขาดทุนว่าจะยอมขาด
เท่าใด
-> ให้สันนิษฐานว่า ส่วนกำไร เป็นอย่างเดียวกัน

ตัวอย่าง: ก. ลงเงิน 10,000 บาท ข. ลงเงิน 20,000 บาท ตกลงแบ่งกำไร 50:50

ไม่มีข้อตกลงเรื่องการขาดทุน

ผล: หากห้างขาดทุน ก็ต้องรับภาระขาดทุน 50:50 เช่นเดียวกัน (ไม่ใช่ 1:2)

ข้อยกเว้นบทสันนิษฐาน มาตรา 1027

ใช้ไม่ได้หากข้อเท็จจริงเห็นชัดเจนว่า ไม่เท่ากัน

ก. ลงหุ้นด้วย
เงินสด 10,000
บาท

ข. ลงหุ้นด้วย
รถกระบะป้ายแดง
(ไม่ได้ตีราคา)

ไม่สามารถใช้บทสันนิษฐาน ม. 1027 ว่า ข. ลงหุ้น 10,000 บาท เท่ากับ ก. ได้
เหตุผล: เพราะวิญญูชนย่อมเห็นชัดเจนว่า รถกระบะใหม่ย่อมมีมูลค่าสูงกว่า
10,000 บาท อย่างแน่นอน กรณีนี้ต้องนำพยานหลักฐานเข้าสืบถึงราคาจริง

การคำนวณกำไร หุ้นแรงงาน (ม. 1028)

“ถ้าผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดได้ลงแต่แรงงานของตนเข้าเป็นหุ้น และในสัญญาเข้าหุ้นส่วนมิได้ตีราคาค่าแรงไว้ ท่านให้คำนวณส่วนกำไรของผู้ที่เป็นหุ้นส่วนด้วยลงแรงงานเช่นนั้น เสมอด้วยส่วนถัวเฉลี่ยของผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งได้ลงเงินหรือลงทรัพย์สินเข้าหุ้นในการนั้น”

เงื่อนไข: ผู้เป็นหุ้นส่วนลงหุ้นด้วย
แรงงาน และไม่ได้ตีราคาค่าแรงไว้

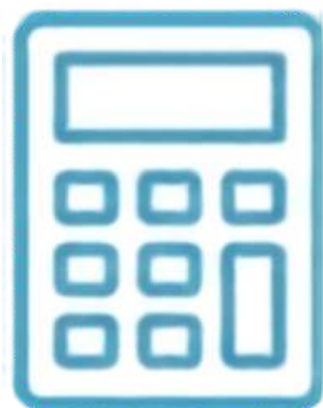
ผล: ให้**คำนวณส่วนกำไร**ของหุ้นแรงงาน
เสมอด้วย ส่วนถัวเฉลี่ย ของผู้ที่ลงเงินหรือทรัพย์สิน

ตัวอย่างการคำนวณส่วนถัวเฉลี่ยหุ้นแรงงาน

ก. ลงหุ้นด้วยเงิน:
100,000 บาท

ข. ลงหุ้นด้วยทรัพย์สิน
(ตีราคา): 200,000 บาท

ค. ลงหุ้นด้วยแรงงาน:
ไม่ได้ตีราคา

คำนวณ: (ทุน ก. + ทุน ข.) ÷ จำนวนหุ้นส่วนที่ลงเงิน/ทรัพย์สิน
 $(100,000 + 200,000) \div 2 = 150,000$ บาท

ค. จะได้รับส่วนแบ่งกำไรเสมือนว่าตนเองได้ลงหุ้นมูลค่า 150,000 บาท
สัดส่วนกำไร ก : ข : ค = 2 : 4 : 3

หุ้นแรงงานเมื่อเลิกจ้าง (ม. 1062 (3))

ลำดับการชำระบัญชี และเหตุผลที่หุ้นแรงงานไม่ได้ทุนคืน

แรงงานเป็นเพียงทุนสมมุติ ไม่ใช่ทุนทรัพย์

- 1 ชำระหนี้บุคคลภายนอก
- 2 ชดใช้เงินทดรองให้หุ้นส่วน
- 3 คืนทุนทรัพย์ให้หุ้นส่วน
- 4 หากมีเหลือจึงแบ่งเป็นกำไร

ต้องแบ่งคืนทุนหุ้น
แรงงานหรือไม่

ตามหลักบัญชีก็ไม่ลงบัญชีเงินทุน (Capital Account) ไม่มีการตั้งเป็นทุนไว้สำหรับคืนแก่ผู้ลงหุ้น เพราะไม่ถือว่าเป็นทุนทรัพย์ที่จะต้องคืน ตามมาตรา 1062 (3)

ข้อยกเว้น: มีการตกลงกันไว้เป็นพิเศษในสัญญา

การลงหุ้นด้วยแรงงาน

ฎ.4749/2559 สัญญาข้อตกลงร่วมทำผลประโยชน์เพื่อทำกิจการขายดินลูกรังในที่ดินพิพาท จำเลยที่ 1 เป็นผู้ลงทุนในโครงการผู้เดียว โจทก์เป็นผู้ดำเนินการขายดินลูกรัง โดยจำเลยที่ 1 จะได้รับปันผลร้อยละ 40 ส่วนโจทก์ได้รับร้อยละ 60 ข้อตกลงดังกล่าวจำเลยที่ 1 เป็นผู้ออกเงิน ส่วนโจทก์เป็นผู้ลงแรง ด้วยประสงค์เพื่อแบ่งกำไรอันจะพึงได้จากกิจการดังกล่าว จึงเป็นสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนตาม ป.พ.พ.มาตรา 1012

จำเลยที่ 1 เพียงแต่นำที่ดินพิพาทมาให้ใช้เป็นการลงหุ้น โจทก์จึงมิได้เป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ร่วมในที่ดินพิพาท โจทก์เป็นหุ้นส่วนที่ลงทุนด้วยแรงงานเท่านั้น ไม่ได้มีเงินมาลงทุน และในสัญญาข้อตกลงร่วมทำผลประโยชน์ก็ได้บอกว่าจะแบ่งทุนหรือตีราคาค่าแรงงานเป็นทุนเพื่อคืนให้แก่โจทก์ เมื่อห้างหุ้นส่วนเลิกกัน โจทก์จึงไม่มีสิทธิขอคืนทุนพร้อมดอกเบี้ย

ฎ.3688/2567: คดีร้านแซนด์วิช

ข้อเท็จจริง: ทะเลาะกันในกิจการร้านแซนด์วิช หุ้นส่วนต้องการขอคืนเงินลงทุน

ข้อจำกัดในการลงหุ้นในห้างหุ้นส่วนจำกัด (ม. 1083)

หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดห้ามลงหุ้นด้วยแรงงาน

มาตรา 1083 “การลงหุ้นของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดนั้น ท่านว่าต้องให้ลงเป็นเงินหรือทรัพย์สินอย่างอื่น ะ”

เหตุผล: หุ้นส่วนพวกจำกัดความรับผิดห้ามสอดเข้าจัดการงานของห้าง (ม. 1088)
หากอนุญาตให้ลงหุ้นด้วยแรงงาน ย่อมหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องเข้าไปจัดการหรือยุ่งเกี่ยวกับกิจการ
ซึ่งจะขัดกับสภาพความเป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด

คำถาม: ร้านอาหารดำแดงชวนอร่อย

นายแดงตกลงกับนายดำเพื่อเปิดร้านอาหาร โดยนายแดงลงเงิน 1,000,000 บาท ส่วนนายดำมิได้ลงเงินด้วย แต่จะเป็นผู้ดูแลการบริหารร้านอาหารและทำครัว ตีราคาค่าแรงไว้ 500,000 บาท ตกลงกันว่าเมื่อหักค่าใช้จ่ายทั้งหมดแล้ว จะแบ่งกำไรกันคนละครึ่ง นายแดงและนายดำไปจดทะเบียนการค้าและขอเลขประจำตัวผู้เสียภาษีในนาม “ร้านอาหารดำแดงชวนอร่อย” ต่อมาเมื่อดำเนินกิจการไปได้ 1 ปี ทั้งคู่ขัดแย้งกันอย่างรุนแรงจึงตกลงเลิกกิจการร้านอาหารดำแดงชวนอร่อย เมื่อหักทอนบัญชีโดยชำระหนี้เจ้าหนี้ทุกรายและคืนเงินทดรองจ่ายแล้ว เหลือเงินสดอยู่ 1,200,000 บาท นายดำเรียกร้องขอคืนทุนส่วนที่เป็นค่าแรงงานของตน 500,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยเสียก่อน แล้วที่เหลือค่อยแบ่งกำไรกันคนละครึ่ง

ให้วินิจฉัยว่านายแดงและนายดำมีสิทธิได้รับเงินส่วนที่เหลือหรือไม่ เพียงใด

แนวคำตอบ: การลงหุ้นด้วยแรงงาน

- ร้านอาหารของแดงดำชวนอร้อยเป็นห้างหุ้นส่วนหรือไม่ ประเภทใด
การที่นายแดงตกลงกับนายดำเพื่อเปิดร้านอาหาร โดยนายแดงลงเงิน 1,000,000 บาท แต่นายดำมิได้ลงเงินด้วย แต่การที่นายดำตกลงดูแลการบริหารร้านและทำครัว เป็นการลงหุ้นด้วยแรงงาน โดยมีการตกลงกันว่าเมื่อหักค่าใช้จ่ายทั้งหมดแล้ว จะแบ่งกำไรสุทธิกัน สัญญาระหว่างนายดำและนายแดงจึงเป็นการตกลงเข้ากันเพื่อทำกิจการร่วมกัน โดยมีเจตนาแบ่งปันกำไรสุทธิ จึงเป็นสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1012, 1026 แต่การที่นายแดงและนายดำไปจดทะเบียนการค้าและขอเลขประจำตัวผู้เสียภาษีในนาม “ร้านอาหารดำแดงชวนอร้อย” ไม่ใช่การจดทะเบียนต่อนายทะเบียนตาม มาตรา 1015 และ 1064 ไม่ทำให้ห้างหุ้นส่วนดังกล่าวเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนแต่อย่างใด

แนวคำตอบ: การลงหุ้นด้วยแรงงาน

- ต้องจัดการชำระบัญชีอย่างไร

นายแดงและนายดำตกลงกันเลิกกิจการร้านอาหาร เป็นการเลิกห้างหุ้นส่วนด้วยความตกลงของคู่สัญญาทุกคน เมื่อไม่มีข้อตกลงกันเป็นอย่างอื่น จึงต้องจัดการชำระบัญชีไปตาม มาตรา 1062 เมื่อปรากฏว่าหลังจากชำระหนี้บุคคลภายนอกและคืนเงินทดรองจ่ายแล้ว เหลือเงินสดอยู่ในห้าง 1,200,000 บาท จะต้องจัดการคืนทุนเสียก่อนตามมาตรา 1062 (3) หากมีเหลือจึงจะเป็นกำไรที่ต้องจัดสรรให้แก่หุ้นส่วนแต่ละคนต่อไปตามส่วน การที่นายดำลงหุ้นด้วยแรงงาน แม้จะตีราคาค่าแรงไว้ 500,000 บาท ก็ตาม แต่ไม่ได้มีเงินมาลงทุน เมื่อไม่ได้มีข้อตกลงกันไว้ว่าจะมีการแบ่งทุนหรือตีราคาค่าแรงงานเป็นทุนเพื่อคืนให้แก่นายดำ ดังนั้นเมื่อห้างหุ้นส่วนเลิกกัน นายดำจึงไม่มีสิทธิขอคืนทุน 500,000 บาท พร้อมดอกเบี้ย ...

แนวคำตอบ: การลงหุ้นด้วยแรงงาน

- ต้องจัดการชำระบัญชีอย่างไร (ต่อ)

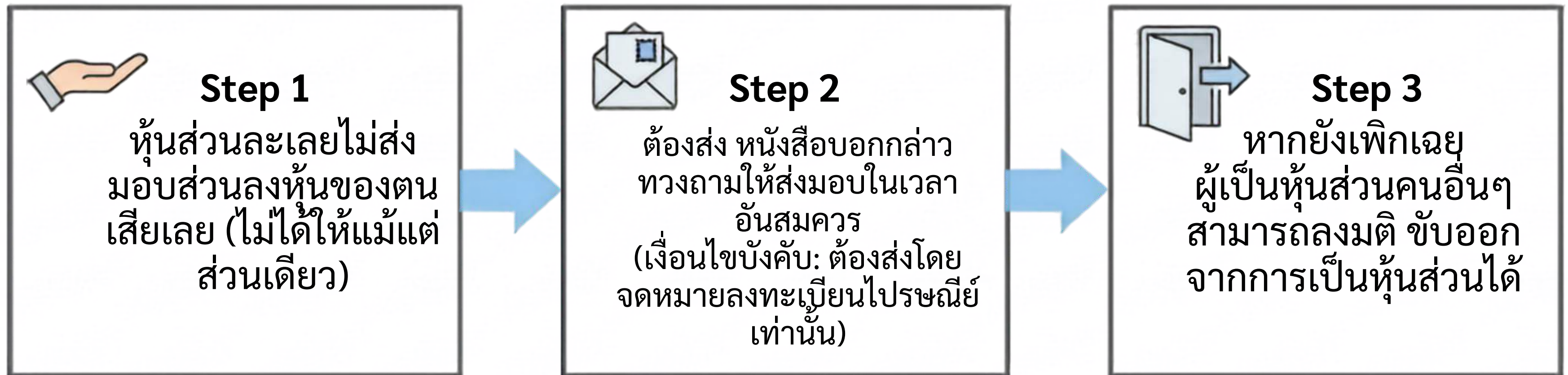
...เมื่อหักเงินส่วนที่นายแดงนำมาลงทุนจำนวน 1,000,000 บาท แล้ว เงินที่เหลือ 200,000 บาท เป็นกำไรสุทธิ จึงต้องแบ่งกันคนละครึ่งคนละ 100,000 บาท ตามข้อตกลง

- สรุป

นายแดงจึงมีสิทธิได้เงินลงทุนคืนและได้รับกำไรรวมเป็นเงิน 1,100,000 บาท และนายดำได้รับเฉพาะกำไรเป็นเงิน 100,000 บาท

ผลของการละเลยไม่ส่งมอบส่วนลงหุ้น (ม. 1031)

เมื่อหุ้นส่วนคนหนึ่งผิดนัดชำระค่าหุ้น

ข้อควรระวัง: ใช้เฉพาะกรณีไม่ส่งมอบ **เสียเลย** (Total failure). หากส่งมอบแล้วบางส่วน แต่ขาดอีกบางส่วน จะใช้มาตรานี้เพื่อขับออกไม่ได้ ต้องไปฟ้องบังคับให้ส่งมอบแทน

หัวข้อบรรยาย

- 1 การลงหุ้นและมูลค่าของหุ้น
- 2 การจัดการงานของห้างหุ้นส่วน (ครึ่งหน้า)
- 3 สิทธิและหน้าที่อื่นระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน

หัวข้อบรรยาย ครั้งที่ 5

ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเอง (ต่อ)

1

การจัดการงานของห้างหุ้นส่วน

2

การเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาเดิม ประเภทธุรกิจ ผู้เป็นหุ้นส่วน

3

ข้อห้ามการประกอบกิจการแข่งขันกับห้าง

ขอบเขตอำนาจ การจัดการงานของห้าง

1. การค้าปลีก
ตามวัตถุประสงค์หลัก
ของห้าง

2. กิจการเกี่ยวเนื่อง
กิจการเพื่อสนับสนุน
การค้าปลีก

3. การจ้างลูกจ้าง
ว่าจ้างบุคลากร
มาช่วยงานห้าง

4. การฟ้องคดี
การดำเนินคดี
เพื่อประโยชน์ของห้าง

ผู้เป็นหุ้นส่วนจะตกลงกันเกี่ยวกับการจัดการงานของห้างอย่างไรก็ได้
แต่ข้อจำกัดอำนาจของหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนหาได้ผูกพันบุคคลภายนอกไม่

กรณีไม่ได้ตกลงกระบวนการจัดการ (ม. 1033)

หลักทั่วไป:

ให้ถือว่าหุ้นส่วนทุกคนเป็น
หุ้นส่วนผู้จัดการ
และหุ้นส่วนแต่ละคน
จัดการงานได้โดยลำพัง

ข้อยกเว้น:

ห้ามทำ**สัญญา**นั้นเด็ดขาด
หากมีหุ้นส่วนคนอื่นทักท้วง

หากหุ้นส่วนทะเลาะกันและใช้สิทธิทักท้วงทุกเรื่อง อาจเป็นกรณีตาม ม.1057(3) วรรคหนึ่ง
ที่ศาลอาจมีคำสั่งให้เลิกห้างเพราะมีเหตุที่ทำให้ห้างนั้นเหลือวิสัยที่จะดำรงคงอยู่ต่อไปได้
หรืออาจขอให้ศาลมีคำสั่งกำจัดหุ้นส่วนตาม ม.1058 วรรคหนึ่งได้

ฎ.5177/2562 : ดำเนินคดีอาญาในนามห้าง

ผู้เสียหายทั้งสองได้ตกลงเข้าทำนาและแบ่งปันผลผลิตอันพึงได้จากการทำนาร่วมกัน
เข้าลักษณะเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญตาม ป.พ.พ. มาตรา 1012 ประกอบมาตรา 1025
เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนมิได้ตกลงกันไว้ในกระบวนการจัดการห้างหุ้นส่วน **ผู้เป็นหุ้นส่วนยอม**
จัดการห้างหุ้นส่วนนั้นได้ทุกคนตามมาตรา 1033 เมื่อผู้เสียหายที่ 1 ซึ่งเป็นหุ้นส่วนได้
ไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนให้สอบสวนดำเนินคดีในความผิดที่กล่าวหาว่า
จำเลยทั้งสี่ได้กระทำให้เกิดความเสียหายแก่เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ผู้เสียหายที่ 2 ได้หว่านไว้
ในที่พิพาทถือว่าเป็นการร้องทุกข์ที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยทั้งสี่
ในความผิดฐานร่วมกันทำให้เสียทรัพย์

ฎ.9948/2555 (ประชุมใหญ่) : ดำเนินคดีอาญาในนามห้าง

โจทก์ร่วมและผู้เสียหายที่ 2 เข้าร่วมเป็นหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนกับบริษัท อ. เพื่อดำเนินกิจการของโรงเรียน เมื่อไม่ปรากฏว่าผู้เป็นหุ้นส่วนตกลงกันไว้ในกระบวนการ ห้างหุ้นส่วน ผู้เป็นหุ้นส่วนย่อมจัดการห้างหุ้นส่วนนั้นได้ทุกคนตาม ป.พ.พ. มาตรา 1033 **วรรคหนึ่ง** โจทก์ร่วมในฐานะหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนสามัญยังมิได้จดทะเบียนยอมเป็นผู้เสียหายมีอำนาจร้องทุกข์ (ข้อหายักยอกเงินของห้างหุ้นส่วน) เป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญา หรือเข้าร่วมเป็นโจทก์กับพนักงานอัยการได้

ฎ.1632/2552 : หุ้นส่วนฟ้องผู้กระทำความผิดในนามห้าง

โจทก์และ ส. ร่วมลงทุนในการประกอบค้าขายและขนส่งอาหาร อันมีลักษณะเป็นห้างหุ้นส่วนสามัญ รถยนต์กระบะเป็นทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วน เมื่อทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนได้รับความเสียหายโดยไม่ปรากฏว่าได้ตกลงกันไว้ในกระบวนการจัดการห้างหุ้นส่วน โจทก์ในฐานะหุ้นส่วนย่อมมีอำนาจฟ้องร้องผู้กระทำทำให้ทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนได้รับความเสียหายได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1033

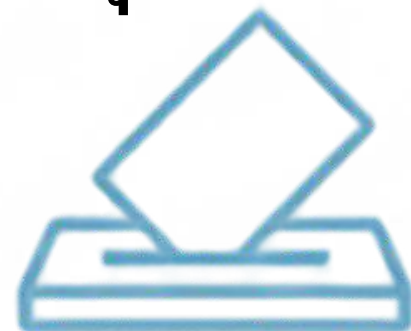
การจัดการตามเสียงข้างมาก (ม. 1034)

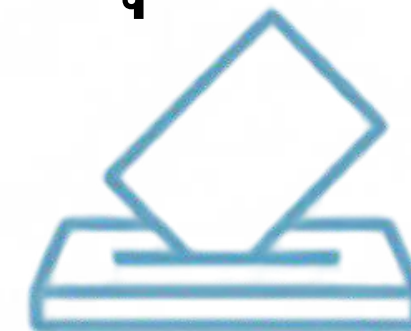
ลงหุ้น 1 แส่น

ลงหุ้น 5 แส่น

ลงหุ้น 1 ล้าน

ผู้เป็นหุ้นส่วนแต่ละคนมีคะแนนเสียงเท่ากันไม่ว่าจะลงหุ้นมากน้อยเพียงใด:

1 คน = 1 เสียง

ยกเว้นตกลงเป็นอย่างอื่น

ห้ามหุ้นส่วนถือบุคคลเป็นใหญ่ บริษัทถือหุ้นเป็นใหญ่

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะหุ้นส่วนบริษัท | เนติบัณฑิต ภาคหนึ่ง (ภาคคำ) สมัยที่ 79 ปีการศึกษา 2569

ฎ.482/2518:

หุ้นส่วนทุกคนมอบอำนาจให้หุ้นส่วนคนหนึ่งฟ้องคดีในนามห้าง

ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนมอบอำนาจให้ พ. หุ้นส่วนคนหนึ่งฟ้องคดีของห้างหุ้นส่วน
การถอนการมอบอำนาจต้องทำโดยผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคนหรือโดยเสียงข้างมาก
ถ้าทำโดยผู้เป็นหุ้นส่วนคนหนึ่งโดยผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นมิได้ยินยอมด้วย ใบมอบอำนาจ
ยังใช้ได้อยู่ พ. ถอนฟ้องได้ เมื่อศาลสั่งจำหน่ายคดีแล้วผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นเข้ามาเป็น
โจทก์เองไม่ได้

กรณีตั้งหุ้นส่วนผู้จัดการ (ม.1035)

อาจตั้งหุ้นส่วนผู้จัดการคนเดียวหรือหลายคนก็ได้

กรณีตั้งหุ้นส่วนผู้จัดการหลายคน

หุ้นส่วนผู้จัดการ แต่ละคนจัดการงาน
ได้โดยลำพัง

อำนาจทั่วทั้ง

หุ้นส่วนผู้จัดการทั่วทั้ง **การจัดการ**
ของหุ้นส่วนผู้จัดการคนอื่นได้

การทั่วทั้งมีผลบังคับแค่ ภายใน ระหว่างหุ้นส่วนเท่านั้น! หากฝ่าฝืนไปทำนิติกรรม
ที่เป็นทางธรรมดาการค้า ห้างและหุ้นส่วนทุกคนยังต้องรับผิดชอบร่วมกัน
โดยไม่จำกัดจำนวนต่อบุคคลภายนอกผู้สุจริตเสมอ

ฎ.1771/2499: หุ่นส่วนผู้จัดการฟ้องคดีแทนห้างฯได้

หุ่นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนไม่จดทะเบียนแต่ผู้เดียว มีอำนาจฟ้องคดีเกี่ยวกับสิทธิการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าของห้างหุ้นส่วนได้

ฎ.1382/2519: หุ่นส่วนผู้จัดการแต่ละคนจัดการห้างหุ้นส่วนได้

ห้างหุ้นส่วนจำกัดจดทะเบียนผู้จัดการไว้ 3 คน โดยไม่มีข้อจำกัดอำนาจ หุ่นส่วนผู้จัดการแต่ละคนจัดการห้างหุ้นส่วนได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1035 หุ่นส่วนผู้จัดการ 2 คน ลงชื่อในใบแต่งตั้งนายก็ได้ หากจำเป็นต้องให้หุ่นส่วนผู้จัดการทั้งสามร่วมทำแทนไม่

นิติสัมพันธ์ตามหลักตัวแทน (ม. 1042)

ความเกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนผู้จัดการกับหุ้นส่วนอื่น
ให้บังคับตามบทบัญญัติว่าด้วย ตัวแทน

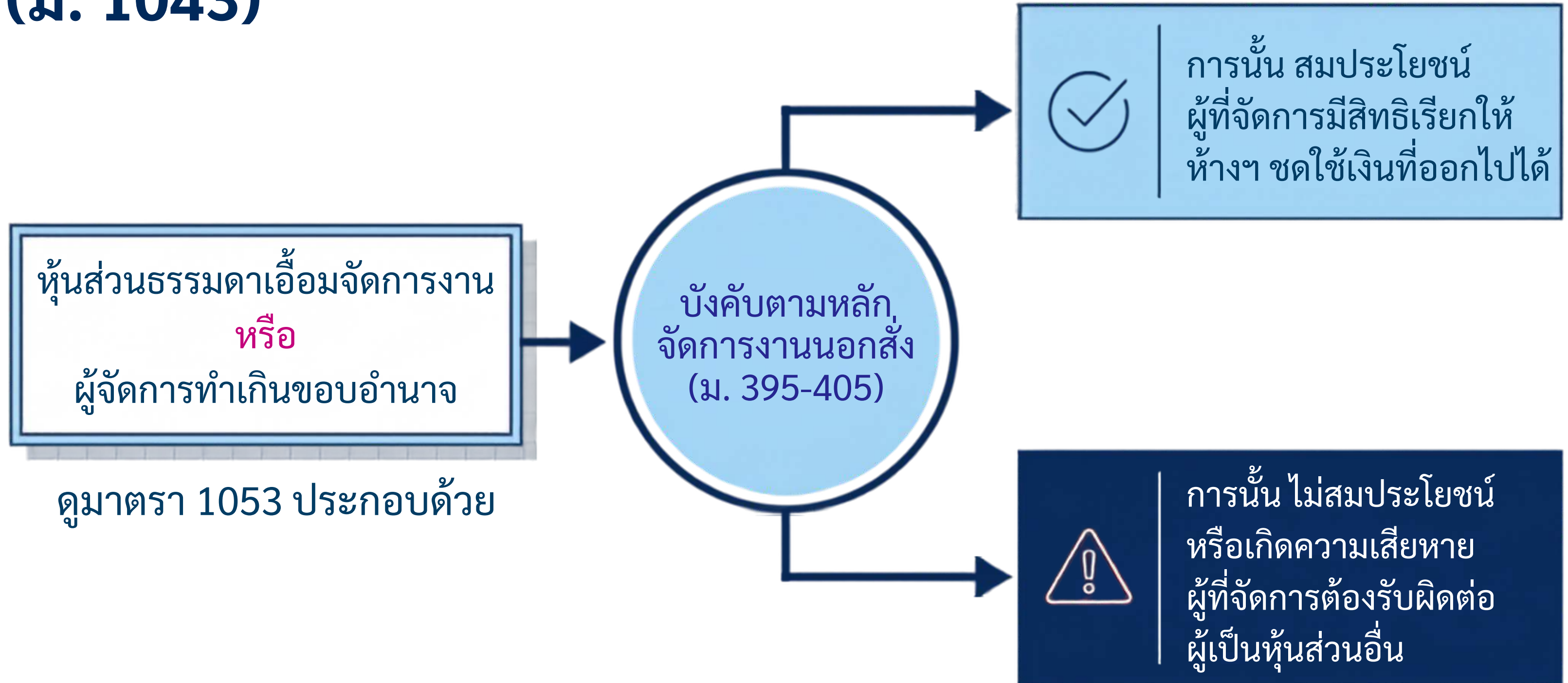

ต้องจัดการงานด้วยตนเอง

ต้องส่งมอบเงินหรือทรัพย์สิน
ที่ได้รับแทนห้าง

ไม่ทำงานโดยปราศจากอำนาจ

การจัดการโดยไม่มีอำนาจหรือทำเกินอำนาจ (ม. 1043)

กรณีห้างหุ้นส่วนจำกัด หากหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดชอบเข้าไปจัดการงานของห้าง
ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกโดยไม่จำกัด ส่วนความรับผิดชอบต่อหุ้นส่วนอื่นเป็นไปตามมาตรา 1043 ประกอบ 1080

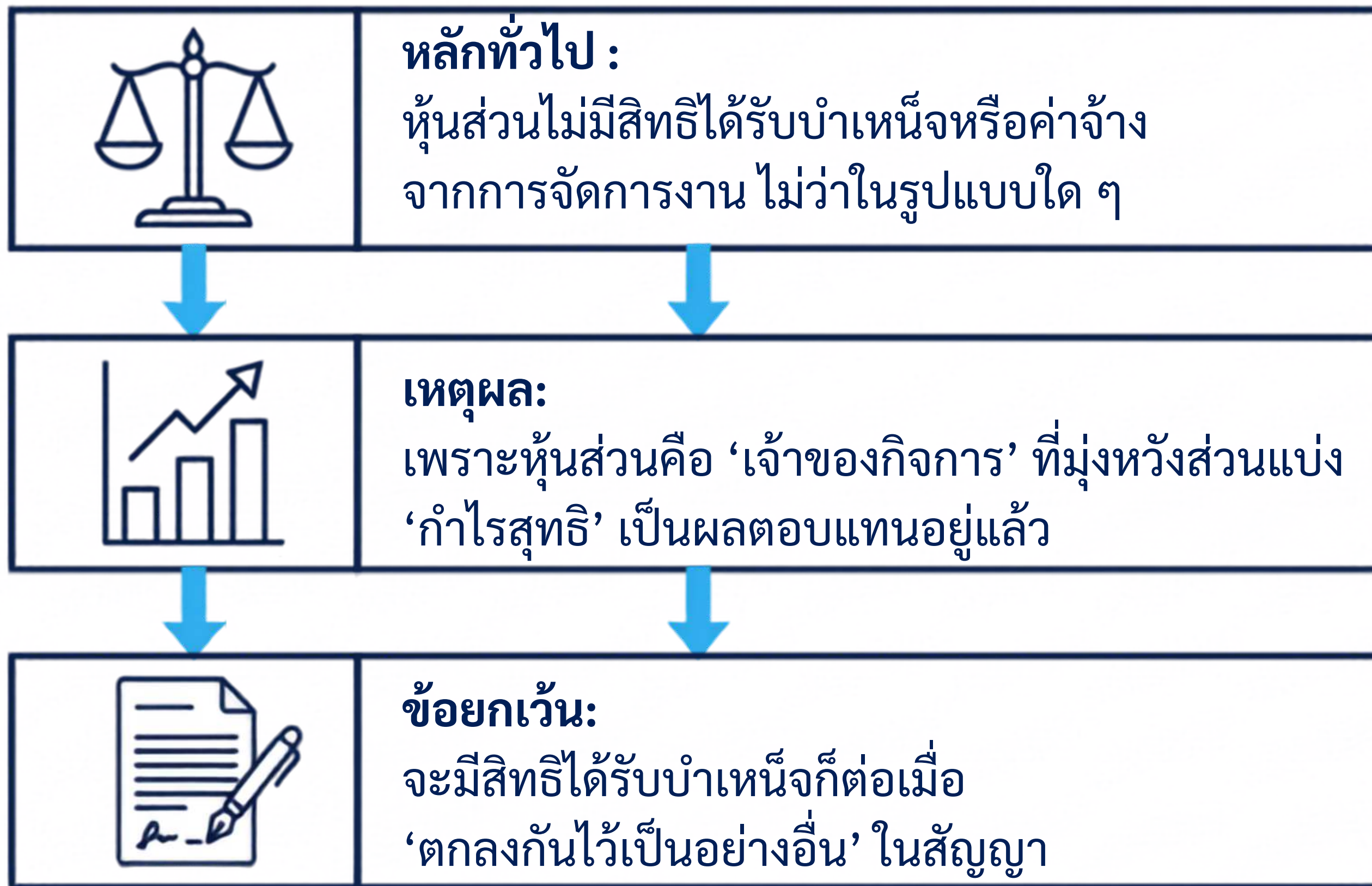
มาตรฐานความระมัดระวังในการจัดการงาน (มาตรา 1039)

หุ้นส่วนผู้มีอำนาจจัดการงานต้องระมัดระวังในการจัดการงานให้มาก
'เสมือนกับการจัดการงานของตนเอง'

การจัดการงานโดยไม่มีบำเหน็จ (มาตรา 1046)

การถอดถอนหุ้นส่วนผู้จัดการ (ม. 1036)

การถอดถอน
จะต้องได้รับความยินยอมเป็น

เอกฉันท์

จากหุ้นส่วนอื่นทั้งหมด

อาจจะตกลงเป็นอย่างอื่นได้

สิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น (ม. 1037)

หุ้นส่วนอื่นที่ไม่ใช่หุ้นส่วนผู้จัดการมีอำนาจในการควบคุมดูแลกิจการ

ไต่ถาม

มีสิทธิไต่ถามถึงการทำงาน
ของห้างหุ้นส่วนที่จัด
อยู่นั้นได้ทุกเมื่อ

ตรวจ

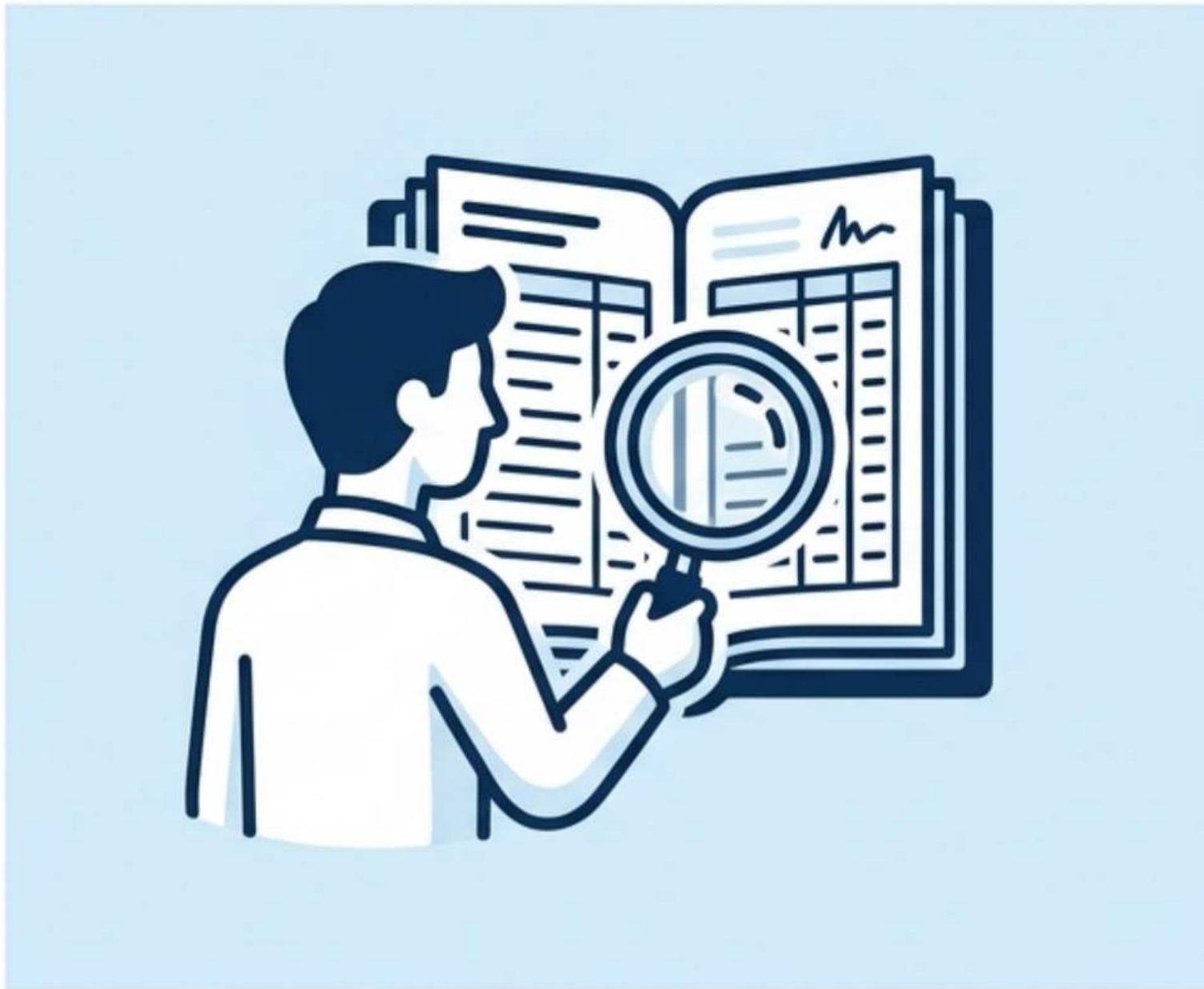
ตรวจสอบสมุดบัญชี
เอกสาร และหลักฐาน
การเงินต่าง ๆ

คัดสำเนา

มีสิทธิขอคัดสำเนาสมุด
บัญชีและเอกสารใด ๆ
ของห้างได้ตลอดเวลา

สิทธิในการตรวจสอบและเข้าถึงข้อมูล (ม. 1037)

จุดประสงค์:

เพื่อสร้างความโปร่งใส ถ่วงดุลอำนาจของ
หุ้นส่วนผู้จัดการและปกป้องส่วนได้เสียของ
หุ้นส่วนทุกคนในฐานะเจ้าของร่วม

ข้อสังเกต:

กฎหมายจึงห้ามมิให้หุ้นส่วนอื่น แม้ไม่ใช่
หุ้นส่วนผู้จัดการทำการค้าแข่งกับห้าง
ตามมาตรา 1038 (ต่างจากผู้ถือหุ้นของบริษัทจำกัด)

ฎ.1768/2520

สิทธิในการตรวจสอบและเข้าถึงข้อมูล

โจทก์ในฐานะหุ้นส่วนมีสิทธิที่จะไต่ถามถึงการทำงาน และมีสิทธิที่จะตรวจและคัดสำเนาสมุดบัญชีและเอกสารใด ๆ ของห้างได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1037 ประกอบมาตรา 1080 แม้จำเลยจะมีเอกสารของห้างหุ้นส่วนหรือไม่ก็ตาม แต่เมื่อโจทก์ขอให้จำเลยซึ่งเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการแสดงบัญชีรับจ่ายพร้อมทั้งหลักฐานใบสำคัญการรับจ่ายเงินของห้างหุ้นส่วนตั้งแต่วันจำเลยเข้าดำเนินกิจการจนถึงปัจจุบัน ย่อมอยู่ในวิสัยที่จำเลยจะแสดงได้ หากใช้เป็นเรื่องสภาพแห่งหนี้ไม่เปิดช่องให้บังคับไม่

หัวข้อบรรยาย

ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเอง (ต่อ)

1

การจัดการงานของห้างหุ้นส่วน

2

การเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาเดิม ประเภทธุรกิจ ผู้เป็นหุ้นส่วน

3

ข้อห้ามการประกอบกิจการแข่งขันกับห้าง

มาตรา 1032: การเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาและประเภทธุรกิจ

การเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาเดิม หรือ ประเภทแห่งกิจการ

ต้องได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนทุกคนเป็น 'เอกฉันท์'

ตัวอย่าง: ตั้งห้างฯ ทำโรงงานน้ำตาล เปลี่ยนไปทำโรงงานสุรา
เปลี่ยนอัตราส่วนกำไร-ขาดทุน
เปลี่ยนแปลงอำนาจจัดการ

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะหุ้นส่วนบริษัท | เนติบัณฑิต ภาคหนึ่ง (ภาคคำ) สมัยที่ 79 ปีการศึกษา 2569

คุณสมบัติของผู้เป็นหุ้นส่วนเป็นรากฐาน
สัญญาห้างหุ้นส่วนจัดตั้งขึ้นบน 'ความไว้วางใจ'
ในแผนธุรกิจและตัวบุคคลตั้งแต่ต้น

คุ้มครองเสี่ยงข้างน้อย

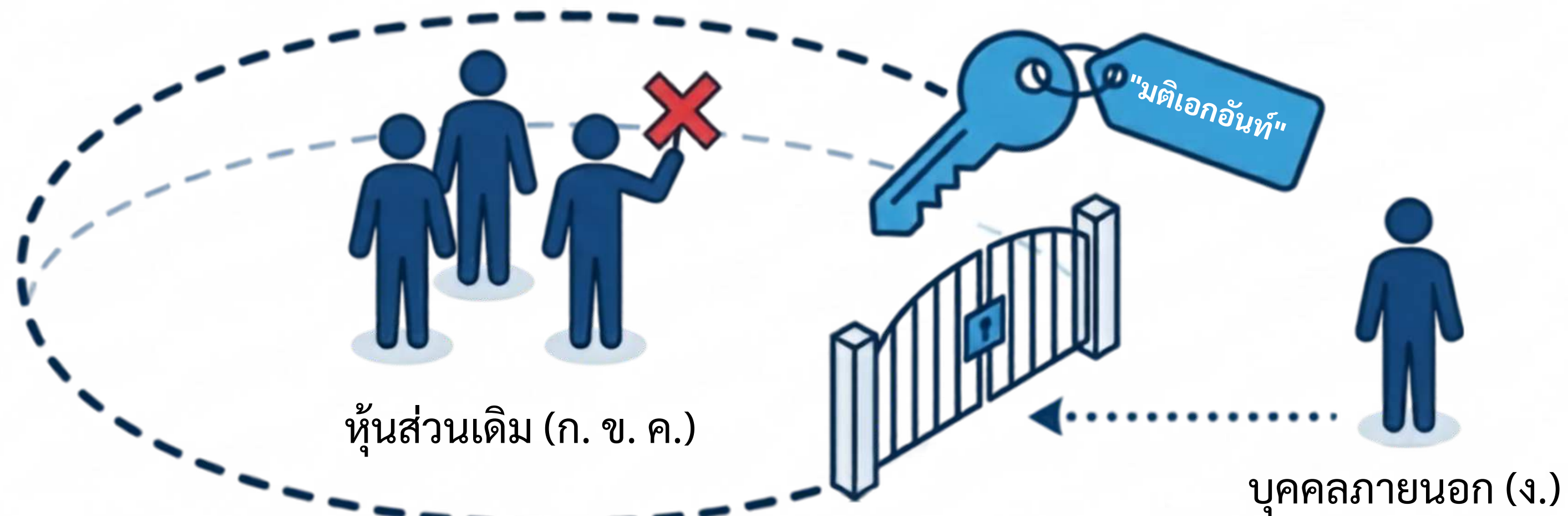
การเปลี่ยนทิศทางธุรกิจหรือกติกาหลัก
เป็นการเปลี่ยนความเสี่ยงทางธุรกิจ
กฎหมายจึงไม่ให้ใช้มติเสี่ยงข้างมากบังคับ

เว้นแต่มีข้อตกลงเป็นอย่างอื่น

มาตรา 1040: การชักนำบุคคลอื่นเข้ามาเป็นหุ้นส่วน

ห้ามชักนำบุคคลผู้อื่นเข้ามาเป็นหุ้นส่วน เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนทุกคน

คุณสมบัติของผู้เป็นหุ้นส่วนเป็นสาระสำคัญ

ข้อสังเกต :

หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ในห้างหุ้นส่วนจำกัดโอนหุ้นให้แก่บุคคลภายนอกได้โดยลำพัง
ไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1091 (ฎ.5562/2538)

ฎ.3740/2542 : ขายทรัพย์สินที่ให้ใช้ลงหุ้น ไม่เป็นการชักนำบุคคลอื่นมาเป็นหุ้นส่วน

การเอาทรัพย์สินมาลงหุ้นของโจทก์และจำเลยทั้งสองเป็นแต่เพียงเอามาให้ใช้ในกิจการของห้างหุ้นส่วน จำเลยทั้งสองและโจทก์จึงเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์รวมในที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างตาม ป.พ.พ. มาตรา 1361 วรรคหนึ่ง ที่แต่ละคนสามารถจำหน่ายส่วนของตนหรือจำนองหรือก่อให้เกิดภาระติดพันก็ได้ การที่จำเลยทั้งสองจำหน่ายกรรมสิทธิ์ในที่ดินและสิ่งปลูกสร้างโดยจำหน่ายเฉพาะส่วนของตน จึงเป็นการใช้สิทธิตามกฎหมาย ไม่อาจถือได้ว่าเป็นการชักนำบุคคลอื่นเข้ามาเป็นหุ้นส่วนโดยไม่ได้รับความยินยอมจากโจทก์ผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกัน โจทก์มิได้ตกลงให้ผู้รับโอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเข้ามาเป็นหุ้นส่วน ผู้รับโอนก็หากกลายเป็นหุ้นส่วนไม่ การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงไม่เป็นการผิดสัญญาหุ้นส่วน

ฎ.14005/2558 :

บุคคลภายนอกจะขอใส่ชื่อร่วมในโฉนดที่ดินของห้างเป็นการชักนำบุคคลอื่นมาเป็นหุ้นส่วน

การที่โจทก์ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกจะขอใส่ชื่อร่วมในโฉนดที่ดิน 87 แปลง ซึ่งมีชื่อ
จำเลยเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์แทนห้างหุ้นส่วนสามัญนั้น เท่ากับเป็นการเข้ามาเป็นหุ้นส่วนใน
ห้างหุ้นส่วนโดยไม่ได้รับความยินยอมจากผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนซึ่งไม่อาจกระทำได้ตาม
ป.พ.พ. มาตรา 1040 เมื่อกรณีฟังได้ว่าที่ดินพิพาทดังกล่าวเป็นของห้างหุ้นส่วนสามัญมิใช่
ของจำเลย โจทก์จึงไม่อาจฟ้องขอให้ใส่ชื่อร่วมได้

ฎ.978/2474 : นายเจียวไชโอนหุ้นโดยไม่แจ้งหุ้นส่วนอื่น

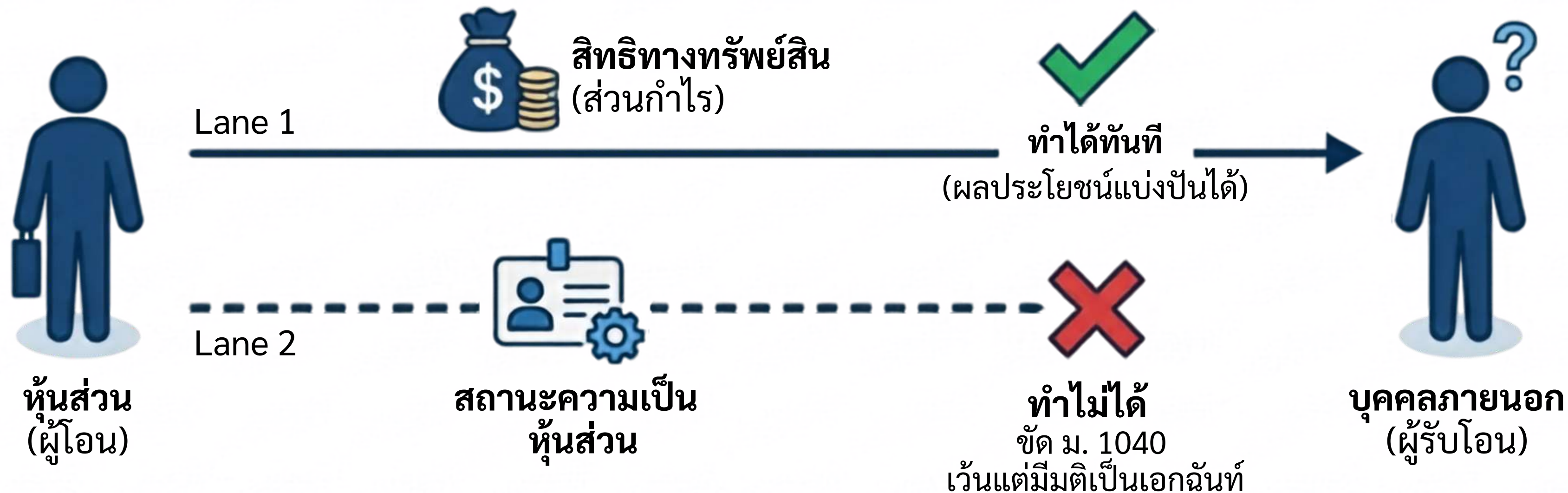
เดิมโจทก์กับนายเจียวไชเข้าหุ้นส่วนตั้งโรงสี มีสัญญาอยู่ข้อหนึ่งว่า หุ้นส่วนจะโอนหุ้นต้องแจ้งให้พวกหุ้นส่วนทราบล่วงหน้า 3 เดือน ต่อมา นายเจียวไชยกหุ้นของตนให้กับบุตรชาย 2 คน คนหนึ่งเป็นสามีจำเลย ภายหลังบุตรชายอีกคนหนึ่งได้ขายหุ้นของตนให้แก่จำเลย ไม่ปรากฏว่านายเจียวไชได้แจ้งการโอนให้โจทก์ทราบ ต่อมาจำเลยไม่พอใจในกิจการของหุ้นส่วน จึงเอากุญแจใส่ปิดโรงสีเสีย ทำให้โจทก์สีข้าวไม่ได้ ศาลฎีกาเห็นว่าจำเลยไม่ใช่เป็นหุ้นส่วนกับโจทก์ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1040 จำเลยไม่มีอำนาจจะทำได้ ให้ใช้ค่าเสียหาย

ฎ.41/2493 : เมื่อห้างเลิกกันแล้ว โอนหุ้นได้ไม่ต้องขอความยินยอม

ห้างหุ้นส่วนสามัญที่มีได้จดทะเบียน เมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนมีมติให้เลิกความเป็นหุ้นส่วนก็สิ้นสุดลง จะนำมาตรา 1249 - 1040 มาใช้บังคับมิได้ และผู้เป็นหุ้นส่วนยอมโอนหุ้นของตนได้โดยไม่จำเป็นต้องได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนคนอื่น

การโอนส่วนกำไร (ม. 1041) กับ ความเป็นหุ้นส่วน (ม. 1040)

หุ้นส่วนโอนส่วนกำไรให้คนอื่นได้ แต่ 'ผู้รับโอนจะกลายเป็นหุ้นส่วนด้วยหาได้ไม่'

ข้อสังเกต: ความเป็นหุ้นส่วนยังคงอยู่ที่ **ตัวผู้โอน** ผู้รับโอนได้แค่เงิน แต่ไม่มีสิทธิจัดการงานต่างๆ และไม่ต้องรับผิดชอบหนี้ของห้างฯ

หัวข้อบรรยาย

ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเอง (ต่อ)

1

การจัดการงานของห้างหุ้นส่วน

2

การเปลี่ยนแปลงข้อสัญญาเดิม ประเภทธุรกิจ ผู้เป็นหุ้นส่วน

3

ข้อห้ามการประกอบกิจการแข่งขันกับห้าง

การห้ามค้าขายแข่งกับห้าง

ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน (ม. 1038)

ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน (ม. 1067)

ผู้ที่ถูกห้าม

หุ้นส่วนทุกคนไม่ว่าจะเป็น
หุ้นส่วนผู้จัดการหรือไม่ก็ตาม
ไม่ใช้กับ **หุ้นส่วนประเภทจำกัด
ความรับผิด** ในห้างหุ้นส่วนจำกัด
(ม. 1090)

กิจการที่ห้าม

ธุรกิจที่มี **‘สภาพคู่เดียวกัน’**
และ **‘เป็นการแข่งขัน’**
(ต้องครบองค์ประกอบทั้งสองประการ)

ในห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน
ไม่ห้ามการไปเป็นหุ้นส่วนจำกัด
ความรับผิดในห้างอื่น

ข้อยกเว้น:

สามารถทำได้หากแต่จะได้รับ
ความยินยอมจาก **‘หุ้นส่วนทุกคน’**

ในห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน
มีข้อยกเว้นตามมาตรา 1066 วรรคสอง

เงื่อนไขความรับผิด:

ไม่ว่าจะทำเพื่อประโยชน์ตนเอง
หรือ เพื่อประโยชน์ผู้อื่น
(เช่น ไปเป็นผู้จัดการให้ร้านคู่แข่ง)

ทางเลือกในการเยียวยาเมื่อเกิดการค้าแข่ง

สิทธิเลือกของหุ้นส่วนอื่น:

หุ้นส่วนที่สุจริตมีสิทธิเลือกเรียกร้องทางใดทางหนึ่ง (เลือกได้อย่างเดียว):

ทางเลือกที่ 1: เรียก ‘ผลกำไรทั้งหมด’
ของหุ้นส่วนผู้ฝ่าฝืน มาได้จากการค้าแข่ง

ทางเลือกที่ 2: เรียก ‘ค่าสินไหมทดแทน’
เพื่อความเสียหายที่ห้างหุ้นส่วนได้รับ

ข้อสังเกต:

ผลกำไรนี้เรียกได้จากหุ้นส่วน
ผู้ฝ่าฝืนเท่านั้น ไม่รวมถึงส่วน
ของบุคคลภายนอก

ข้อจำกัด: ต้องใช้สิทธิฟ้องร้องภายใน **1 ปี**
นับแต่วันทำการฝ่าฝืน ไม่ใช่ นับแต่วันที่รู้

แม้จะใช้สิทธิแล้ว ก็ไม่ลบล้างสิทธิที่จะขอเลิกห้าง ตามมาตรา 1067 วรรคสาม

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะหุ้นส่วนบริษัท | เนติบัณฑิต ภาคหนึ่ง (ภาคค่า) สมัยที่ 79 ปีการศึกษา 2569

ข้อจำกัดของการเยียวยา : ไม่อาจขอให้สั่งปิดกิจการได้

ทำได้

ฟ้องเรียกกำไร หรือ ฟ้องเรียกค่าเสียหาย
และ ฟ้องขอให้เลิกห้างหุ้นส่วน

ทำไม่ได้

ฟ้องขอให้ศาลสั่งห้ามให้
หยุดประกอบธุรกิจที่ฝ่าฝืน

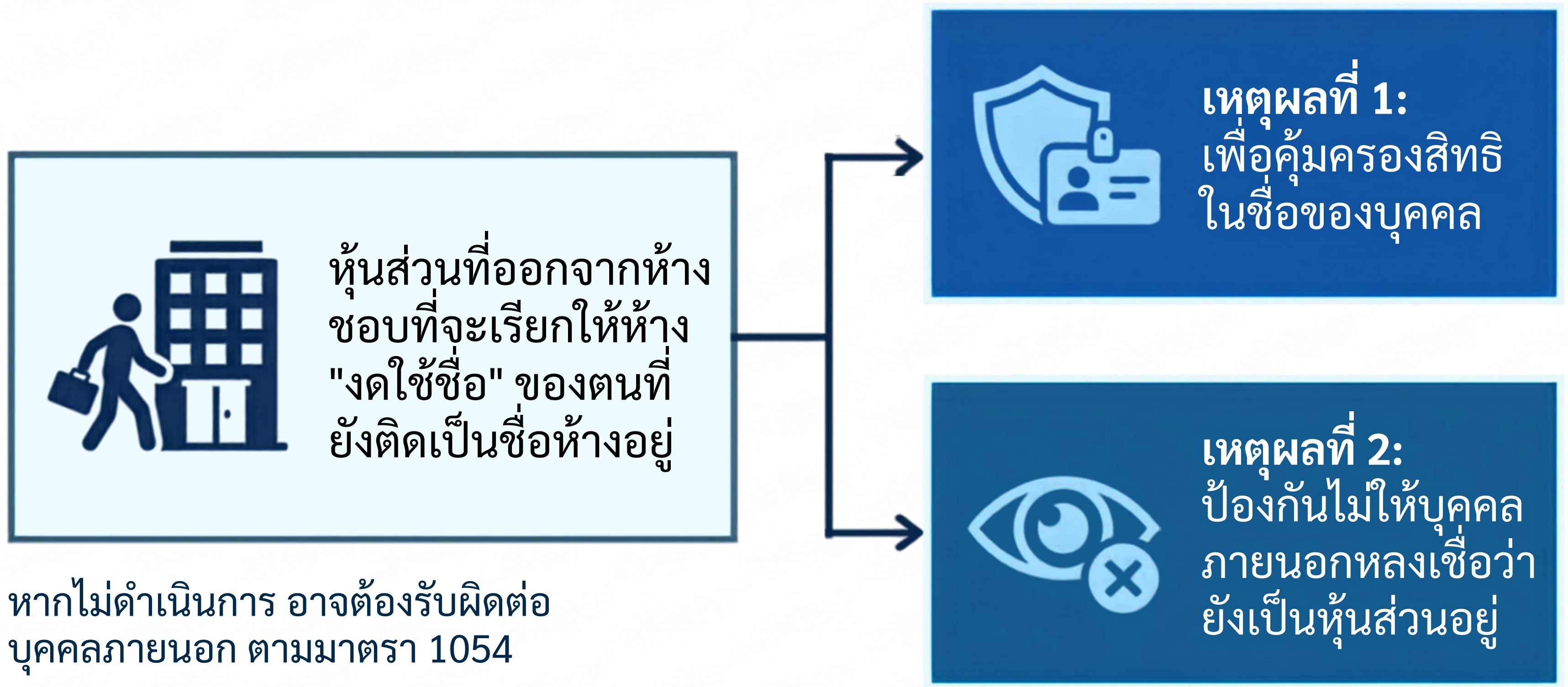
ฎ.8532/2559 - มีกฎหมายบัญญัติความรับผิดชอบของผู้ฝ่าฝืนไว้เป็นการเฉพาะแล้วตาม ป.พ.พ. มาตรา 1067 วรรคหนึ่งและวรรคสาม จึงไม่อาจบังคับผู้ฝ่าฝืนให้หยุดประกอบกิจการที่ฝ่าฝืนนั้น ซึ่งอาจเป็นเหตุให้บุคคลภายนอกผู้สุจริตได้รับความเสียหาย

ฎ.14005/2558 :

**บุคคลภายนอกจะขอใส่ชื่อร่วมในโฉนดที่ดินของห้าง
เป็นการชักนำบุคคลอื่นมาเป็นหุ้นส่วน**

จำเลยและครอบครัวของจำเลยร่วมดำเนินกิจการของร้าน ม. เพื่อกระทำการกิจการค้าขายวัสดุ
ก่อสร้างร่วมกัน ซึ่งมีความประสงค์จะแบ่งปันกำไรที่จะพึงได้จากกิจการที่ทำนั้น เข้าลักษณะเป็น
ห้างหุ้นส่วนสามัญที่ไม่ได้จดทะเบียน โดยมีสมาชิกในครอบครัวของจำเลยทุกคนเป็นหุ้นส่วน ตาม
ป.พ.พ. มาตรา 1012 ประกอบมาตรา 1025 การที่โจทก์ผู้เป็นบุคคลภายนอกห้างหุ้นส่วนสามัญดัง
กล่าวจะขอใส่ชื่อร่วมในโฉนดที่ดินซึ่งมีชื่อจำเลยเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์แทนห้างหุ้นส่วนสามัญนั้น
เท่ากับเป็นการเข้ามาเป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนโดยไม่ได้ได้รับความยินยอมจากผู้เป็นหุ้นส่วนหมด
ทุกคนซึ่งไม่อาจกระทำได้ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1040 เมื่อกรณีฟังได้ว่าที่ดินพิพาทดังกล่าวเป็น
ทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนสามัญมิใช่ของจำเลย โจทก์จึงไม่อาจฟ้องขอใส่ชื่อร่วมได้

สิทธิเรียกให้ดูใช้ชื่อเมื่อออกจากห้าง (มาตรา 1047)

ฎ.5316/2559 : ห้ามใช้ชื่อหุ้นส่วนที่ออกจากห้างไปแล้ว (คดีภาษีอากร)

ข้อเท็จจริง

- จำเลยที่ 1 กับบริษัทต่างประเทศ 2 บริษัทขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มในชื่อ "กิจการร่วมค้า พ. และบริษัท พ. /บริษัท ล."
- ภายหลังจำเลยที่ 1 ออกจากกิจการร่วมค้า (JV) และโอนสัดส่วนการลงทุนทั้งหมดให้จำเลยที่ 2 แล้ว
- ไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ 1 ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด อันเป็นการไม่ยินยอมหรือคัดค้านการใช้ชื่อของจำเลยที่ 1 เป็นชื่อกิจการร่วมค้าฯ
- กิจการร่วมค้าฯ มิได้ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีมูลค่าเพิ่มในช่วงระยะเวลาที่มีการใช้ชื่อของจำเลยที่ 1

วินิจฉัย

เข้าองค์ประกอบ มาตรา 1054 (“**รู้แล้วไม่คัดค้าน**” ปล่อยให้เขาเชิดชื้อตนเป็นชื่อห้าง)

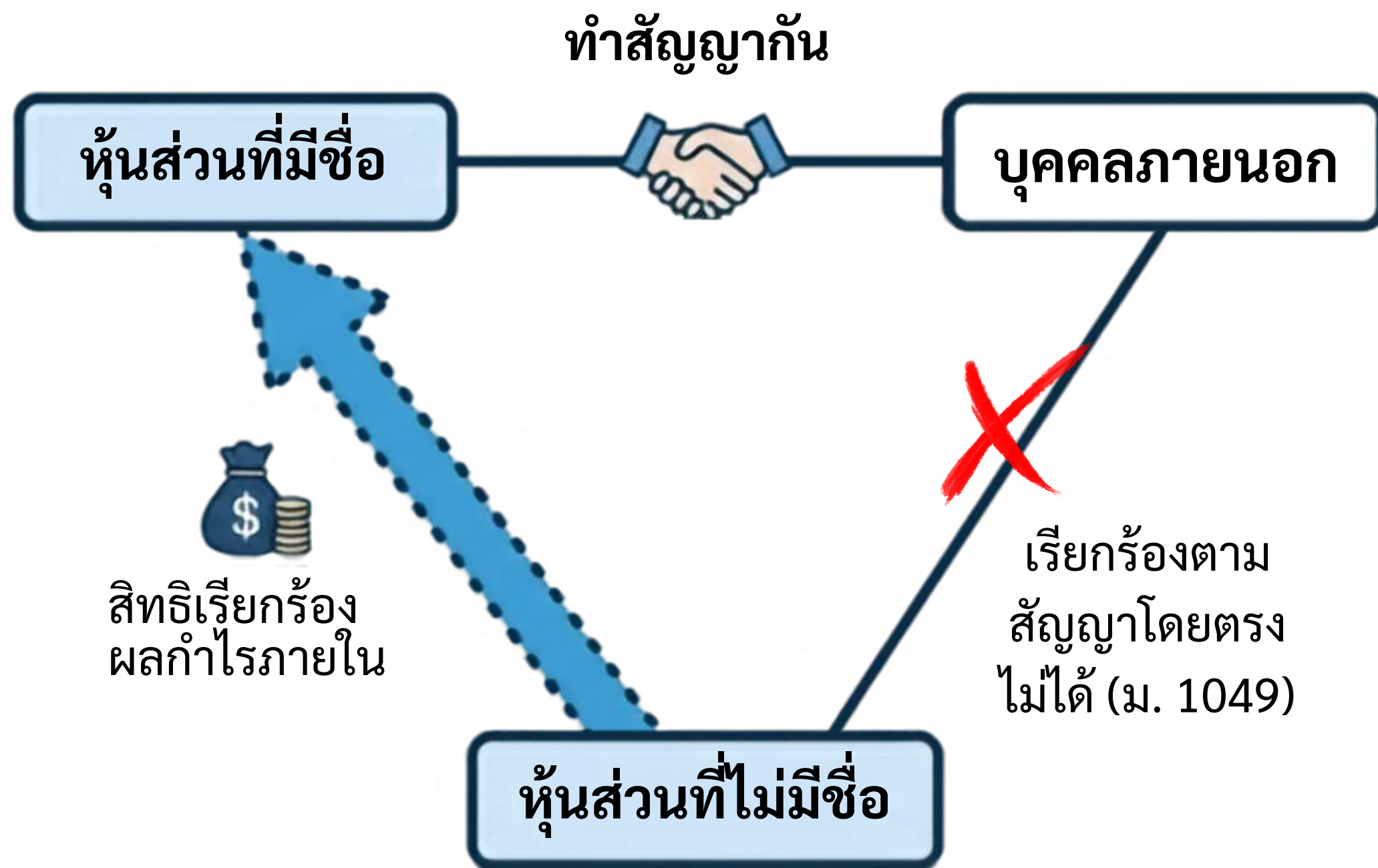

ผล

บริษัทต้องร่วมรับผิดชอบใน “หนี้ภาษี” ต่อกรมสรรพากร (บุคคลภายนอก) เสมือนตนยังเป็นหุ้นส่วนอยู่

การเรียกส่วนแบ่งแม่ไม่ปรากฏชื่อในกิจการ (มาตรา 1048)

หุ้นส่วนเรียกเอาส่วนของตนจากหุ้นส่วนอื่นได้ 'เสมอ' แม้ในกิจการค้ากับบุคคลภายนอกที่ไม่มีชื่อตนปรากฏอยู่

อาศัยความสัมพันธ์แบบ 'ตัวแทน'

- ม. 1042: หุ้นส่วนทุกคนทำการแทนกันเพื่อผลประโยชน์ของห้างฯ
- กฎหมายคุ้มครองสิทธิให้หุ้นส่วนที่ไม่มีชื่อในสัญญาได้รับผลประโยชน์ร่วมกันป้องกันการแอบอ้างเก็บงำไว้คนเดียว
- *ข้อควรระวัง: สิทธินี้ใช้เรียกร้องกัน 'ภายใน' ระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันเท่านั้น

หัวข้อบรรยาย ครั้งที่ 6

ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก

- 1 การใช้สิทธิเรียกร้องต่อบุคคลภายนอก (ม.1049)
- 2 ความรับผิดต่อบุคคลภายนอก (ม.1050)
- 3 การฟ้องคดีและความรับผิดทางละเมิด
- 4 ความรับผิดของผู้แสดงออกว่าเป็นหุ้นส่วน

สิทธิเรียกร้องต่อบุคคลภายนอกของห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน

มาตรา 1049

“ผู้เป็นหุ้นส่วนจะถือเอาสิทธิใด ๆ แก่บุคคลภายนอก
ในกิจการค้าขายซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนนั้นหาได้ไม่”

เจตนารมณ์: เพื่อป้องกันไม่ให้คนนอกถูกฟ้องโดย 'ผู้แอบอ้างเป็นหุ้นส่วน' ที่ตนไม่เคยรู้เห็นหรือทำนิติสัมพันธ์ด้วย

ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน

มาตรา 1065 "ผู้เป็นหุ้นส่วนอาจถือเอาประโยชน์แก่บุคคลภายนอกในบรรดาสิทธิอันห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนั้นได้มา แม้ในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตน"

ฎ.2578/2535 : หุ้นส่วนไม่ปรากฏชื่อในสัญญาเช่า

หุ้นส่วนที่จะฟ้องบังคับบุคคลภายนอกในกิจการค้าของห้างหุ้นส่วนสามัญได้จะต้องเป็นผู้มีชื่อในกิจการค้านั้นตาม ป.พ.พ. มาตรา 1049 การฟ้องคดีจึงไม่จำเป็นต้องลงชื่อบรรดาผู้ถือหุ้นทุกคน เมื่อตามสัญญาเช่าไม่มีชื่อโจทก์ที่ 2 ถึงที่ 4 มีแต่ชื่อโจทก์ที่ 1 โจทก์ที่ 2 ถึงที่ 4 จึงไม่อาจถือสิทธิใด ๆ แก่จำเลยในการเช่า และไม่มีอำนาจฟ้อง ปัญหาข้อนี้เป็นปัญหาเกี่ยวด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกายกขึ้นวินิจฉัยได้

ฎ. 7721/2543 : หุ้นส่วนไม่ปรากฏชื่อในสัญญารับจ้างถมดิน

จำเลยร่วมเพียงผู้เดียวทำสัญญาเป็นผู้รับจ้างถมดิน แม้ ส. และ ม. จะเป็นหุ้นส่วน แต่มิได้เป็นคู่สัญญากับจำเลยจึงไม่มีนิติสัมพันธ์ต่อกัน จะถือเอาสิทธิใด ๆ แก่บุคคลภายนอกในกิจการค้าขายซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตนนั้นหาได้ไม่ ส. และ ม. จึงไม่มีสิทธิที่จะเรียกร้องให้ชำระค่าจ้างตามสัญญา **จำเลยร่วมมีสิทธิเรียกร้องค่าจ้างแต่เพียงผู้เดียว**

ฎ.41/2493 : หุ้่นส่วนผู้เป็นคู่สัญญาซื้อขายในนามห้าง - ฟ้องได้

ห้างหุ้นส่วนสามัญอันมิได้จดทะเบียน ซึ่งโจทก์เป็นเจ้าของและผู้จัดการและได้ทำการซื้อขายในนามของโจทก์เอง แม้จะระบุตำแหน่งผู้จัดการไว้ด้วย โจทก์ก็มีอำนาจฟ้องไม่ต้องห้ามตาม ป.พ.พ. มาตรา 1049

ฎ.87/2479 : หุ้่นส่วนทุกคนรวมกันฟ้องคดี - ฟ้องได้

เดิมหุ้นส่วนคนเดียวฟ้องเรียกค่าจ้างไถนาจากจำเลย ศาลยกฟ้องด้วยเหตุว่าหุ้นส่วนคนเดียวไม่มีอำนาจฟ้อง หุ้นส่วนทั้งหลายจึงรวมกันฟ้องคดีใหม่ ศาลฎีกาเห็นว่า ป.พ.พ. ม.1049 ใช้บังคับแก่คดีนี้ไม่ได้ เพราะผู้ถือหุ้นทั้งหมดรวมกันเป็นโจทก์ฟ้องในฐานะเป็น ตัวการตาม ม. 806 จึงฟ้องได้ การที่ผู้จัดการห้างหุ้นส่วนสามัญไปลงนามในสัญญาในฐานะ เป็นผู้จัดการห้างหุ้นส่วน แล้วผู้ถือหุ้นทั้งหมดยอมเป็นโจทก์ได้แม้ห้างจะมีได้จดทะเบียน

ข้อสังเกต : แม้เฉพาะหุ้นส่วนคู่สัญญามีอำนาจฟ้องคู่สัญญาอีกฝ่ายโดยหุ้นส่วนอื่น ไม่มีอำนาจฟ้องก็ตาม แต่ทรัพย์สินหรือสิทธิต่าง ๆ ที่ได้รับมาจากการดำเนินคดี ย่อมตกเป็นของห้างหุ้นส่วน เพราะถือว่าเป็นการฟ้องคดีแทนหุ้นส่วนทุกคนนั่นเอง

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะหุ้นส่วนบริษัท | เนติบัณฑิต ภาคหนึ่ง (ภาคคำ) สมัยที่ 79 ปีการศึกษา 2569

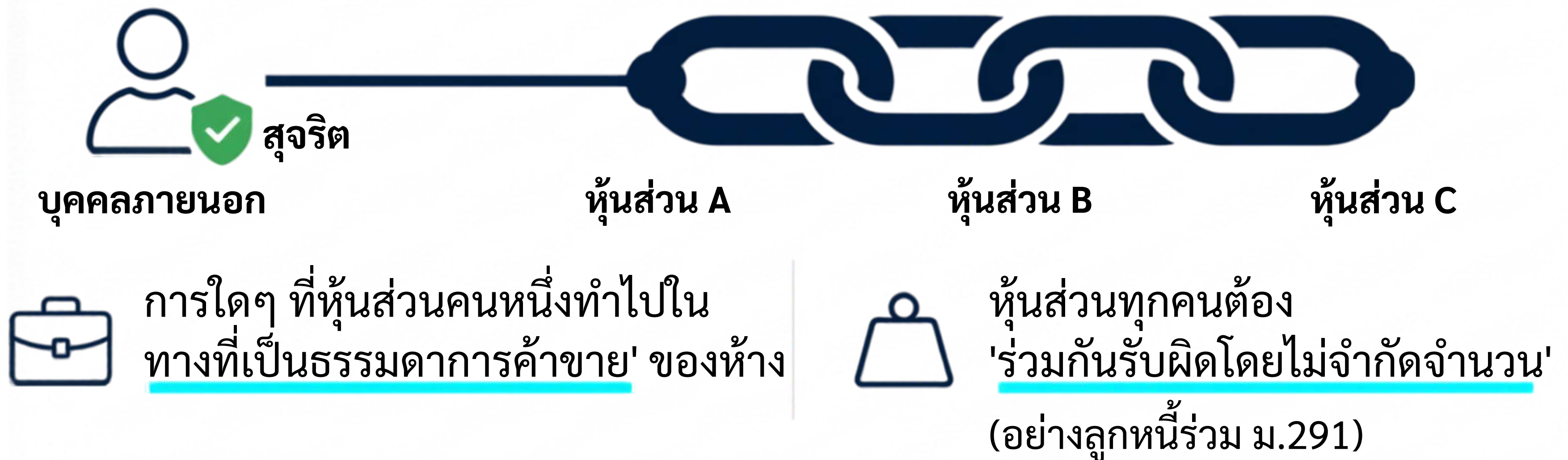
หัวข้อบรรยาย

ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก

- 1 การใช้สิทธิเรียกร้องต่อบุคคลภายนอก (ม.1049)
- 2 ความรับผิดต่อบุคคลภายนอก (ม.1050)
- 3 การฟ้องคดีและความรับผิดทางละเมิด
- 4 ความรับผิดของผู้แสดงออกว่าเป็นหุ้นส่วน

ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนต่อบุคคลภายนอก มาตรา 1050

"การใด ๆ อันผู้เป็นหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่งได้จัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วนนั้น ท่านว่าผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนย่อมมีความผูกพันในการนั้น ๆ ด้วย และจะต้องรับผิดชอบร่วมกันโดยไม่จำกัด"

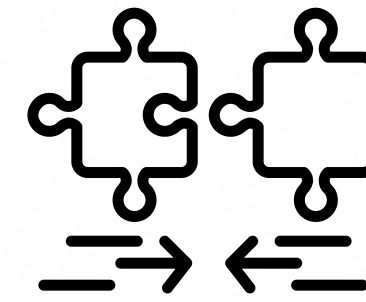

ข้อสังเกต: การบังคับคดีแก่ทรัพย์สินส่วนตัวของผู้เป็นหุ้นส่วนที่ไม่ได้เป็นคู่ความ ทำไม่ได้

ขอบเขตของ 'ทางธรรมดาการค้าขาย' (Ordinary Course of Business)

1. วัตถุประสงค์โดยตรง
กิจการหลักที่ตกลงกันไว้ชัดเจน
ในการตั้งห้าง

2. วัตถุประสงค์โดยปริยาย
ประเพณีทั่วไปกิจการ
ในประเภทเดียวกันย่อมทำกัน

ฎ.1521/2566 - วิธีปฏิบัติของห้างที่ได้ทำมาแล้ว

จำเลยร่วมที่ 1 สั่งซื้อและรับสินค้าไปจากโจทก์ตามทางการค้าของ
ห้างหุ้นส่วนเป็นปกติที่เคยปฏิบัติ ถือว่าได้จัดทำไป**ในทางที่เป็น**
ธรรมดาการค้าของห้างหุ้นส่วน (ดู ฎ.5563/2561)

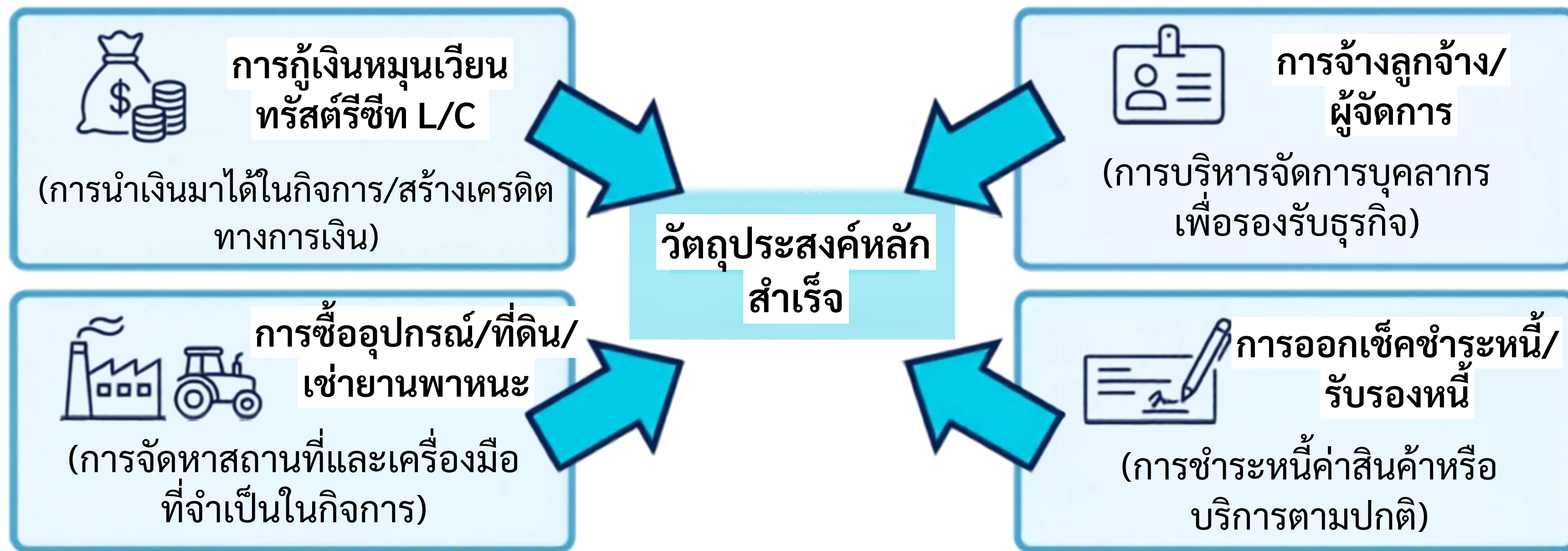

ฎ.4293/2540 : ว่าจ้างช่วงให้ทำงานในกิจการที่เป็นธรรมดาการค้าของห้าง

จำเลยทั้งสามเป็นหุ้นส่วนกันมีวัตถุประสงค์รับจ้างถมดิน ทราย และลูกรังได้มอบให้จำเลยที่ 1 เป็นผู้รับผิดชอบส่งมอบงานและรับค่าจ้าง การที่จำเลยที่ 1 ว่าจ้างช่วงให้โจทก์ถมดินในที่ดินบางส่วนซึ่งจำเลยที่ 1 ทำสัญญาจ้างกับผู้ว่าจ้าง แม้จำเลยที่ 1 จะมีได้รับมอบหมายจากผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นโดยตรง แต่กิจการที่จำเลยที่ 1 ทำไปนั้นก็เพื่อให้สามารถส่งมอบงานให้ผู้ว่าจ้างทันตามสัญญา จึงอยู่ภายในกรอบแห่งวัตถุประสงค์และความมุ่งหมายโดยตรงของการจัดตั้งห้างหุ้นส่วนอันถือได้ว่าเป็นการจัดทำไปในทางเป็นธรรมดาการค้า ของห้างหุ้นส่วนด้วยตาม ป.พ.พ. มาตรา 1050 ซึ่งผู้เป็นหุ้นส่วนหมดทุกคนย่อมมีความผูกพันในกิจการที่ว่าจ้างนั้น และต้องรับผิดชอบร่วมกันโดยไม่จำกัดจำนวนในการชำระหนี้อันได้ก่อให้ เกิดขึ้นเพราะจัดการไปเช่นนั้น

กิจการที่เกี่ยวข้อง (วัตถุประสงค์โดยปริยาย) ตามมาตรา 1050

การกระทำที่ไม่ใช่วัตถุประสงค์โดยตรง แต่ทำไปเพื่อ “ให้วัตถุประสงค์หลักสำเร็จลุ่วง”
ย่อมถือเป็นทางธรรมดาการค้าขาย

ฎ.3-4/2487 : กิจการ ‘โพงก๊วน’ ของ ‘ห้างฮู่ฮง’

จำเลยกับพวกได้ตั้งห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน “ฮู่ฮง” ทำการค้าในทางโพงก๊วนรับส่งเงินไปประเทศจีนรับแลกเปลี่ยนและซื้อขายเงินตราต่างประเทศ ซ. ในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการกู้เงินโจทก์จำนวนหนึ่ง และรับฝากเงินจากโจทก์อีกจำนวนหนึ่ง โจทก์จึงฟ้องให้จำเลยรับผิดชอบเงินสองจำนวนนั้น

“การยืมและรับฝากเงินที่โจทก์ฟ้องนี้ เป็นการจัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหรือไม่ พิจารณาเป็นสองทาง คือ (1) โดยสภาพแห่งธุรกิจของห้างหุ้นส่วนนั้น ๆ และ (2) ประเพณีโดยทั่ว ๆ ไปที่ห้างหุ้นส่วนมีลักษณะอันเดียวกันเขาย่อมปฏิบัติ

สภาพของห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนนั้นแตกต่างกับห้างหุ้นส่วนสามัญหรือบริษัทที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล เพราะห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่จดทะเบียนย่อมมีอำนาจและหน้าที่จำกัด ไว้ในทะเบียนอันประชาชนย่อมตรวจดูได้ ผู้ติดต่อกับห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทที่จดทะเบียนย่อม ประมาณและอนุมานถึงอำนาจของนิติบุคคลได้จากเอกสารมหาชนที่กล่าว แต่สำหรับหุ้นส่วนที่ไม่จดทะเบียนบุคคลภายนอกย่อมไม่มีทางที่จะรู้ถึงข้อตกลงอันเป็นวัตถุประสงค์ของห้างหุ้นส่วน ซึ่งได้ทำกันเป็นการภายในระหว่างหุ้นส่วน...

ฎ.3-4/2487 : กิจการ ‘โพงก๊วน’ ของ ‘ห้างฮู่ฮง’

....ฉะนั้น ตามธรรมดาจะต้องถือว่ากิจการของห้างหุ้นส่วนไม่จดทะเบียนก็คือกิจการของบุคคล ธรรมดานั่นเอง ที่จะดูว่าสิ่งใดเป็นการจัดทำไปในทางที่เป็นธรรมดาค่าขายของห้างหุ้นส่วน จึง เป็นเรื่องที่จะต้องตรวจวิธีปฏิบัติการของห้างหุ้นส่วนนั้นได้กระทำมาแล้ว ประกอบกับกิจการที่ห้างหุ้นส่วนอื่นอันมีลักษณะเดียวกันได้กระทำอยู่"

จำเลยทั้งสองได้ปล่อยให้ ซ. หุ้นส่วนผู้จัดการจัดทำธุรกิจของห้างหุ้นส่วนในนาม ซ. และ ประทับตราชื่อห้างหุ้นส่วนได้เสมอมา ข้อตกลงที่จำกัดอำนาจหุ้นส่วนผู้จัดการก็เป็นเรื่องตกลงกันเองภายใน ทั้งไม่ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษร บุคคลธรรมดาไม่มีทางรู้ได้เลยว่าการยืมเงินหรือรับฝากเงินนั้นไม่เป็นทางที่เป็นธรรมดาค่าขายของห้างหุ้นส่วน...

ฎ.3-4/2487 : กิจการ ‘โพยก๊วน’ ของ ‘ห้างฮู่ฮง’

การทำโพยก๊วนเป็นกิจการที่เกี่ยวข้องกับการเครดิตในทางการเงินโดยตรง จึงเห็นว่าการยืมเงิน และการรับฝากเงินได้กระทำไปโดยห้างหุ้นส่วนนั้น เป็นการจัดทำในทางธรรมดาการค้าขายของห้าง หุ้นส่วนแล้ว การที่ว่าหุ้นส่วนอื่นยังมีฐานะดี เมื่อพวกหุ้นส่วนมีเงินแล้วไม่ต้องไปกู้จากบุคคลภายนอก ก็ดี หรือว่าห้างหุ้นส่วนมีกำไร ไม่ขาดทุนก็ดี การที่เมื่อใดควรกู้ยืมหรือไม่ควรกู้ยืมนี้คนนอกไม่รู้ไม่ได้ จะทำให้การที่ผู้เป็นหุ้นส่วนจัดทำการกู้ยืมไปนั้นนอกทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้างหุ้นส่วนไปก็หาไม่ได้

สรุป การกู้ยืมเงินนั้นย่อมเป็นกิจการธรรมดาที่คนค้าขายเขาย่อมกระทำกัน ห้างหุ้นส่วนไม่จดทะเบียนนั้นก็เป็นเช่นเดียวกับคนค้าขายธรรมดาคนหนึ่งเท่านั้น หุ้นส่วนอื่นจะปฏิเสธหนี้สิน อันเกิดจากการที่ห้างหุ้นส่วนไปกู้ยืมเขามาได้ก็จะต้องแสดงให้เห็นชัดว่า การกู้ยืมนั้นเป็นการจัดทำไปโดย นอกจากธรรมดาแห่งธุรกิจห้างหุ้นส่วน อันประชาชนควรจะได้เห็นได้โดยจริงจั่ง จะสืบพยานแก้แต่ว่า นอกวัตถุประสงค์ที่ตกลงกันตั้งห้างหุ้นส่วนระหว่างกันเพียงเท่านั้นหาได้ไม่”

ฎ.3-4/2487: การกู้ยืมเงินเป็น 'ธรรมาการค้ำขาย' ของห้าง

ข้อเท็จจริง

- **เหตุการณ์:** หุ่นส่วนผู้จัดการห้าง 'ฮูฮง' (ไม่จดทะเบียน) ประกอบกิจการทำโพงก๊วน ได้กู้เงินและรับฝากเงินจากโจทก์
- **ข้อต่อสู้:** หุ่นส่วนคนอื่นปฏิเสธความรับผิดชอบ โดยอ้างว่าห้างมีกำไรดีอยู่แล้ว จึงไม่มีความจำเป็นต้องกู้เงิน และมีข้อจำกัดอำนาจเป็นการภายในที่ตกลงกันไว้

หลักวินิจฉัย

- การพิจารณาว่ากิจการใดเป็น 'ธรรมาการค้ำขาย' หรือไม่ ให้พิจารณาจาก:
 1. **สภาพแห่งธุรกิจ**
 2. **ประเพณีการค้า** ที่ธุรกิจประเภทเดียวกันย่อมปฏิบัติกันโดยทั่วไปเป็นปกติ (การทำโพงก๊วนเป็นกิจการที่เกี่ยวกับการเครดิตและการเงินโดยตรง)

คำวินิจฉัยศาลฎีกา

- **กิจการปกติ:** การกู้ยืมเงินเป็นกิจการธรรมดาที่คนค้ำขายเขาย่อมกระทำกัน
- **การคุ้มครองคนนอก:** ข้อจำกัดอำนาจภายในที่ไม่ได้จดทะเบียน เป็นสิ่งที่บุคคลภายนอกไม่รู้ไม่ได้
- **ผลทางกฎหมาย:** การกระทำดังกล่าวถือว่าทำไปในทางธรรมาการค้ำขายของห้าง ผู้กัณฑ์หุ่นส่วนทุกคนให้ต้องร่วมกันรับผิดชอบ

ฎ.1673/2506 : โรงรับจํานําเชียงฮวดร่วมกับบุคคลภายนอกกู้ยืมเงิน

1-8 เข้าหุ้นส่วนกันตั้งโรงรับจํานําโดยมิได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล 1 เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ไปร่วมกับ ก. กู้เงินโจทก์ มีปัญหาว่า 2-8 จะต้องรับผิดชอบหรือไม่

ปรากฏว่า 1 กับ ก. เป็นผู้ทำหนังสือสัญญาลงนามเป็นผู้กู้เงินโจทก์ ตามปกติคนทั้งสองนี้เท่านั้นจะต้องรับผิดชอบ ตามสัญญานี้จะให้บุคคลภายนอกซึ่งมิได้เป็นคู่สัญญาด้วยต้องพลอยรับผิดชอบด้วยหาได้ไม่ เว้นแต่ โจทก์จะพิสูจน์ได้ว่าบุคคลที่ลงชื่อเป็นผู้กู้เงินนี้ได้ทำในฐานะเป็นผู้จัดการหรือตัวแทนของห้างหุ้นส่วน หรือนำเงินที่กู้ขึ้นมาใช้ในกิจการของห้างหุ้นส่วน ดังนี้ บุคคลภายนอกซึ่งเป็นหุ้นส่วนจึงจะต้องรับผิดชอบ

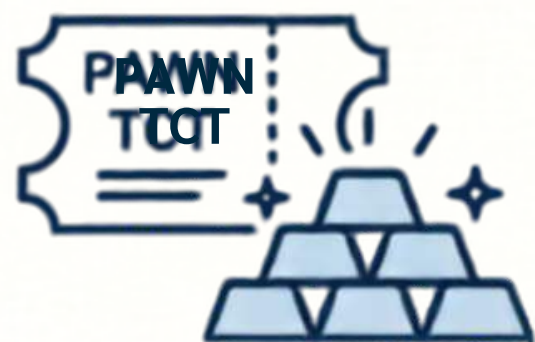
ตามสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วน การกู้ยืมเงินจะต้องให้ 1 ลงชื่อร่วมกับ 8 และประทับตราของห้างซึ่ง 8 เก็บรักษา ไว้ด้วย แต่การกู้เงินนี้ไม่ปรากฏว่าได้ให้ 8 ลงชื่อด้วย กลับไปเอา ก. ซึ่งมีได้ เกี่ยวข้องกับห้างมาลงชื่อร่วม ทั้งมิได้ประทับตรา เงินที่กู้มาก็ไม่ได้ลงบัญชีของห้างหุ้นส่วนโรงรับจํานําเชียงฮวด แสดงว่ามีได้กู้มาเพื่อใช้ในกิจการของห้างหุ้นส่วน

ฎ.1673/2506 : โรงรับจํานําเชียงฮวดร่วมกับบุคคลภายนอกกู้ยืมเงิน

จริงอยู่โจทก์เป็นบุคคลภายนอกย่อมไม่มีโอกาสที่จะรู้ข้อสัญญาหรือข้อบังคับอันเป็นกิจการภายในของห้างหุ้นส่วนโรงรับจํานําเชียงฮวด เพราะห้างหุ้นส่วนนี้มีได้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคล โจทก์รับว่ารู้จักโรงรับจํานํานี้มา 20 ปีแล้ว ที่โจทก์รับเอา ก. ซึ่งเป็นเจ้าของร้านทอง มิได้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนโรงรับจํานําเข้ามาเป็นผู้กู้ร่วมกับ 1 ด้วยนั้น เป็นเหตุผลแสดงว่าโจทก์รู้ว่ามีได้เป็นการกู้เพื่อห้างหุ้นส่วนโรงรับจํานํา และโจทก์ก็น่าสืบไม่ได้ว่าห้างหุ้นส่วนดังกล่าวได้เชิดหรือแสดงออกให้โจทก์หลงเชื่อว่าจําเลยได้กู้เงินในฐานะเป็นตัวแทนของห้างหุ้นส่วนหรือนำเงินนั้นไปใช้ในกิจการของห้างหุ้นส่วน ดังนั้น 2-8 ซึ่งมีได้เป็นคู่สัญญาด้วยจึงไม่ต้องรับผิดชอบ

ดู ฎ.41/2509 - ทำสัญญาค้ำประกันกับธนาคาร ไม่ปรากฏว่าห้างลูกหนี้ได้รับประโยชน์ใด ๆ และไม่มีพฤติการณ์อย่างใดแสดงให้เห็นว่าห้างได้ให้สัตยาบัน การค้ำประกันจึงไม่ผูกพันห้าง

ฎ.1673/2506: เมื่อบุคคลภายนอก 'ไม่สุจริต'

ข้อเท็จจริง

- เหตุการณ์: หุ่นส่วนผู้จัดการห้าง หุ่นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน ประกอบกิจการโรงรับจำนำ ไปทำสัญญากู้เงินจากโจทก์
- มี "เจ้าของร้านทอง" ซึ่งไม่ได้เป็น หุ่นส่วนของห้างเข้ามาร่วมลงนาม เป็นผู้กู้ร่วมด้วย
- สัญญากู้ไม่ได้ประทับตราห้าง

พฤติการณ์ในคดี

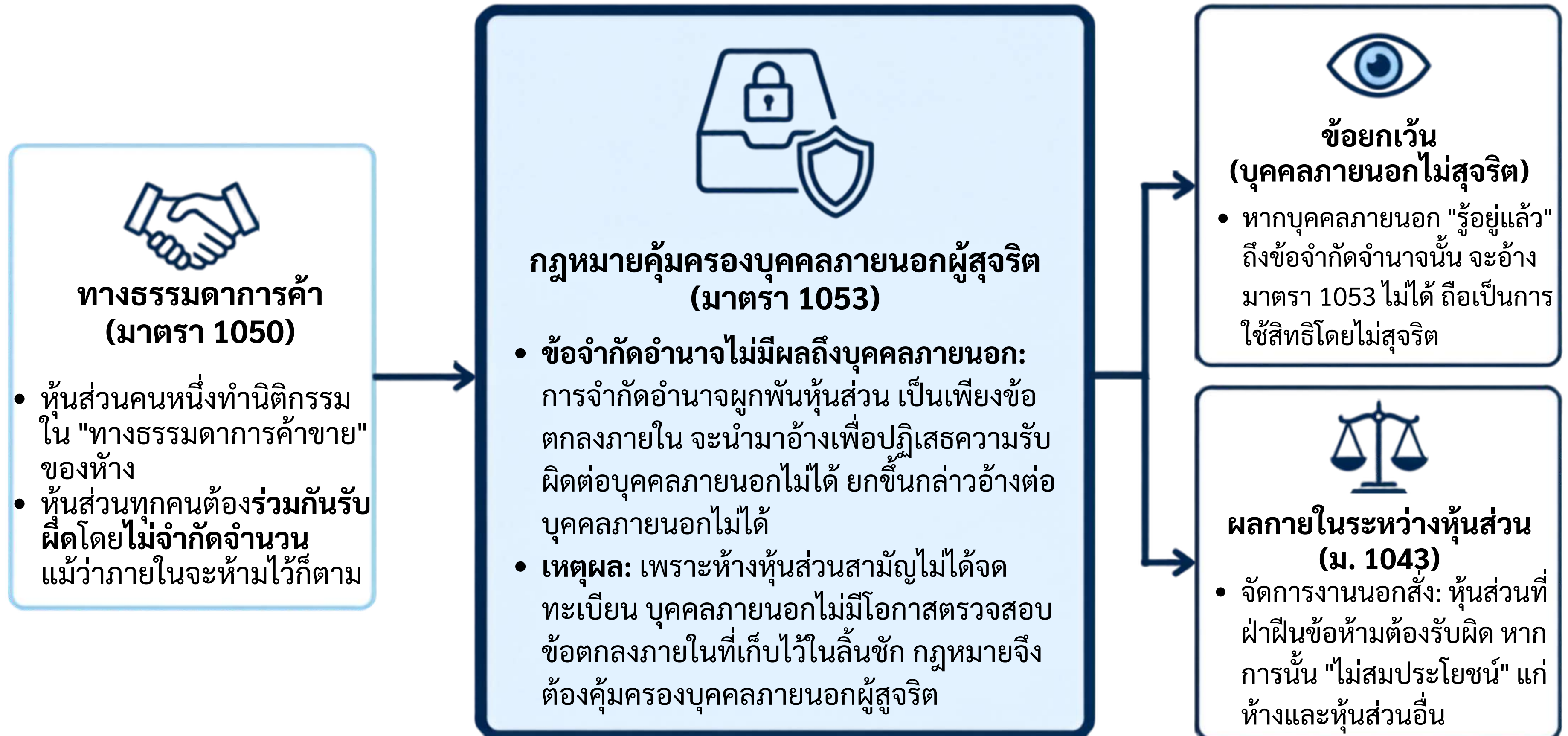
- ความรู้เห็นของโจทก์: โจทก์รู้จัก คู่ンเคยกับห้างนี้มานานถึง 20 ปี และทราบว่าผู้กู้ร่วม (เจ้าของร้านทอง) ไม่ใช่หุ่นส่วน
- พฤติการณ์ชี้เจตนา: การยอมให้ คนนอกห้างมากู้ร่วม ชี้ให้เห็น พฤติการณ์ว่า โจทก์ "รู้อยู่แล้ว" ว่าการกู้ยืมครั้งนี้ไม่ได้กู้ไปเพื่อใช้ใน กิจการของห้างหุ่นส่วนโดยแท้จริง

คำวินิจฉัยศาลฎีกา

- โจทก์ไม่สุจริต: โจทก์ทราบดีถึง ความผิดปกติแต่แรก และไม่ สามารถพิสูจน์ได้ว่าเงินกู้ดังกล่าว ถูกนำไปใช้ในกิจการของห้างจริง
- ผล: ถือว่าการกู้ยืม ไม่ได้ทำไปเพื่อ ห้าง หุ่นส่วนคนอื่น ที่ไม่ใช่คู่สัญญา ในสัญญากู้จึงไม่ต้องรับผิดชอบ (เฉพาะ ผู้ที่ลงนามในสัญญากู้เท่านั้นที่ต้อง รับผิดชอบ)

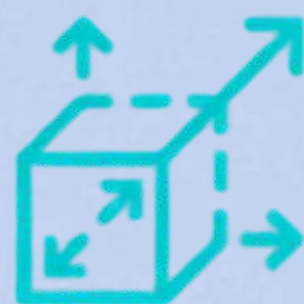
หุ้นส่วนอื่นจะอ้างข้อจำกัดอำนาจปฏิเสธความรับผิดชอบไม่ได้ (มาตรา 1053)

เปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก (ห้างสามัญ vs ห้างนิติบุคคล)

ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน

 มาตรา 1050

ขอบเขต: ผูกพันตาม ‘ทางธรรมดาการค้า’ (กว้าง)

ข้อสังเกต: แม้กระทำ ‘นอกขอบวัตถุประสงค์’ ที่ตกลงกันไว้ แต่หากเป็นงานปกติที่วิญญูชนค้าขายกัน
→ ห้างและหุ้นส่วนผูกพันต้องรับผิดชอบร่วมกัน

ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน

 มาตรา 66

ขอบเขต: ผูกพันเฉพาะภายใน ‘ขอบวัตถุประสงค์’ ที่จดทะเบียนไว้เท่านั้น (จำกัด)

ข้อสังเกต: หากกระทำ ‘นอกขอบวัตถุประสงค์’ (Ultra Vires) → ไม่ผูกพันห้างนิติบุคคล
(ผู้กระทำต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว ตาม ม. 76)

หัวข้อบรรยาย

ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก

- 1 การใช้สิทธิเรียกร้องต่อบุคคลภายนอก (ม.1049)
- 2 ความรับผิดต่อบุคคลภายนอก (ม.1050)
- 3 การฟ้องคดีและความรับผิดทางละเมิด
- 4 ความรับผิดของผู้แสดงออกว่าเป็นหุ้นส่วน

การฟ้องคดีละเมิดในนามห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน: (ข้อยกเว้นมาตรา 1049)

เรื่องละเมิด ไม่ใช่กิจการค้า
ตาม ม. 1049

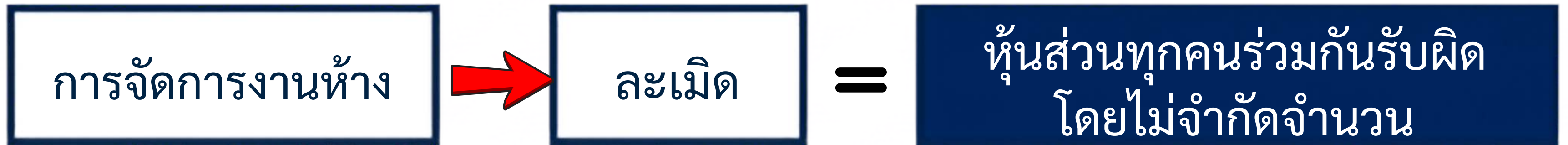
(บุคคลภายนอกผู้ทำละเมิดไม่ได้เข้ามา
ติดต่อค้าขายปกติกันห้าง)

หุ้นส่วนคนเดียว มีอำนาจฟ้องผู้ทำละเมิด
ต่อทรัพย์สินห้างได้โดยลำพัง

ฎ.1632/2552: ทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนได้รับความเสียหาย โจทก์ในฐานะหุ้นส่วนย่อมมีอำนาจฟ้อง

ความรับผิดในมูลละเมิด

คำว่า ‘การใด ๆ’ ไม่ได้จำกัดเฉพาะนิติกรรมสัญญา
แต่รวมถึง ‘การกระทำละเมิด’ ที่เกิดจากการจัดการงานห้างในทางธรรมดาการค้าด้วย

ฎ.3848/2531 คดีสารบรรณบริดจ์ จอยเวนเจอร์

กิจการร่วมค้ามีวัตถุประสงค์สร้างสะพาน
คนงานชุดหลุมทิ้งไว้ในทางการค้าทำให้รถตกหลุม
หุ้่นส่วนทุกคนในกิจการร่วมค้าต้องร่วมรับผิด
ในผลแห่งละเมิดนั้นโดยไม่จำกัดจำนวน

ฎ.603/2506 : หุ้นส่วนเป็นตัวแทนกันในมูลละเมิด - รถโดยสาร

จำเลยที่ 2 เป็นหุ้นส่วนเดินรถโดยสารประจำทางกับจำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 1 เป็นผู้ขับชี้ จำเลยที่ 2 เป็นผู้ควบคุมรถและเก็บค่าโดยสาร ถ้าจำเลยที่ 1 ขับชี้รถยนต์โดยประมาทเป็นเหตุให้บุตรโจทก์ถึงแก่ความตายและตัวโจทก์ได้รับบาดเจ็บ จำเลยที่ 2 ก็ต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ 1 ในผลแห่งละเมิดที่จำเลยที่ 1 กระทำต่อโจทก์เช่นเดียวกับตัวการต้องร่วมรับผิดชอบกับตัวแทนตามนัยมาตรา 1042 และ 427 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

ฎ.2377/2561 : หุ้นส่วนเป็นตัวแทนกันในมูลละเมิด - สถานพยาบาล

จำเลยที่ 1 และจำเลยที่ 2 ใช้ชื่อตนเองประกอบกิจการสถานพยาบาลว่า “นัทพันธุ์ - ธนิการนต์ คลินิก” อันมีลักษณะเป็นการตกลงกันเพื่อกระทำการร่วมกันในการให้บริการอันมีลักษณะเป็นห้างหุ้นส่วนที่ต้องถือว่าหุ้นส่วนทุกคนเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1033 วรรคสอง จึง**ต้องบังคับตามมาตรา 1042 ในเรื่องความเกี่ยวพันระหว่างหุ้นส่วนผู้จัดการกับผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหลายอื่นนั้นให้บังคับตามบทบัญญัติว่าด้วยตัวแทน** จึงถือว่าหุ้นส่วนเป็นตัวแทนซึ่งกันและกัน การกระทำละเมิดของจำเลยที่ 1 ผู้เป็นหุ้นส่วนของห้างหุ้นส่วนถือเป็นการกระทำแทนผู้เป็นหุ้นส่วนอื่นที่เป็นตัวการด้วย จำเลยที่ 2 จึงต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ 1 ในผลของการกระทำละเมิดนั้นด้วยตาม ป.พ.พ. **มาตรา 427**

ฎ.2377/2561 : หุ้นส่วนเป็นตัวแทนกันในมูลละเมิด

1. ข้อเท็จจริง

จำเลยที่ 1 และ 2 ร่วมกันเปิดคลินิก (ห้างหุ้นส่วนสามัญ) โดยไม่ได้ตกลงกระบวนการจัดการ

จึงถือเป็น "หุ้นส่วนผู้จัดการทุกคน" (ม. 1033 วรรคสอง)

2. หลักกฎหมาย

นิติสัมพันธ์ภายในบังคับ ตามหลัก 'ตัวแทน' มาตรา 1042

หุ้นส่วนเป็นตัวแทนซึ่งกันและกัน

3. การกระทำ

การที่จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นหุ้นส่วน ทำละเมิดต่อคนไข้ในทางธรรมดา การค้า

ถือเป็นการกระทำแทนจำเลยที่ 2 ผู้เป็น "ตัวการ" ด้วย

4. ผลแห่งละเมิด

จำเลยที่ 2 ต้องร่วมรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดนั้นด้วยในฐานะตัวการ

บังคับตาม ม. 427

หัวข้อบรรยาย

ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก

- 1 การใช้สิทธิเรียกร้องต่อบุคคลภายนอก (ม.1049)
- 2 ความรับผิดต่อบุคคลภายนอก (ม.1050)
- 3 การฟ้องคดีและความรับผิดทางละเมิด
- 4 หุ้นส่วนลาออก-หุ้นส่วนใหม่

ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนเข้าใหม่ (มาตรา 1052)

หลักเกณฑ์สำคัญ:

- หุ้นส่วนใหม่ต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้ที่ห้างก่อขึ้น **'ก่อน'** ที่ตนจะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนด้วย
- หนี้นี้อาจยังไม่ถึงกำหนดชำระก็ได้ - ฎ.482/2485)

การบังคับใช้:

- ใช้บังคับกับห้างทุกประเภท รวมถึงห้างหุ้นส่วนจำกัด (เฉพาะหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบเท่านั้น)
- ไม่ใช้กับกรณีหุ้นส่วนตาย

ในทางปฏิบัติ:

ต้องทำการตรวจสอบหนี้สินและสินทรัพย์ของห้าง (**Due Diligence**) อย่างละเอียด ก่อนตกลงเข้าเป็นหุ้นส่วนเสมอ

ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนที่ลาออก (มาตรา 1051, 1068)

หุ้นส่วนที่ออกไปยังต้องรับผิดชอบในหนี้ที่ก่อขึ้น
'ก่อน' ที่ตนจะออกจากห้าง

ห้างสามัญ (ไม่จดทะเบียน) มาตรา 1051

- รับผิดชอบ **"ตลอดไป"** จนกว่าหนี้จะระงับ (อยู่ภายใต้บทบัญญัติเรื่องอายุความ)
- ในทางปฏิบัติ หุ้นส่วนที่ออกมักจะแจ้งให้คู่ค้าทราบเพื่อป้องกันความรับผิด

ห้างจดทะเบียน/ห้างหุ้นส่วนจำกัด มาตรา 1068 (ประกอบ 1080)

- ความรับผิดในหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนออกจากหุ้นส่วนจำกัดเพียง **"2 ปี"**
- เริ่มนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการลาออก

ตารางสรุปเปรียบเทียบความรับผิดของหุ้นส่วนเข้า-ออก

สถานะของหุ้นส่วน	ประเภทของห้างหุ้นส่วน	ภาระหนี้เดิม (ที่เกิดก่อนเข้า/ออก)	ขอบเขตความรับผิด (มาตรา)
เข้าใหม่	ทุกประเภท	 รับผิดทั้งหมด	มาตรา 1052
ลาออก	ห้างฯสามัญ (ไม่จดทะเบียน)	 รับผิดตลอดไป	มาตรา 1051
ลาออก	ห้างนิติบุคคล / หจก. จำพวกไม่จำกัดความรับผิด	 รับผิดจำกัด 2 ปี***	มาตรา 1068
ลาออก	หจก. จำพวกจำกัดความรับผิด	 ไม่ต้องรับผิด	ฎ.251/2562

ข้อสังเกต: การนับระยะเวลา 2 ปี สำหรับห้างฯนิติบุคคล ตาม ม.1068 เริ่มนับตั้งแต่นายทะเบียนรับ "จดทะเบียน" การลาออกเท่านั้น ไม่ใช่วันที่แสดงเจตนาลาออก หรือวันที่โฆษณาในราชกิจจานุเบกษา

ฎ.251/2562 : หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดไม่ต้องรับผิดต่อห้างฯ

หจก. จดทะเบียนมีสถานะเป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน ทรัพย์สินและหนี้สินของห้างฯ มิใช่ของหุ้นส่วนโดยตรง การที่หุ้นส่วนออกจากหุ้นส่วนไปแล้วจะยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนได้ออกจากหุ้นส่วนไปตาม บ.พ.พ. มาตรา 1051 ใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนสามัญ แตกต่างจากผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดซึ่งจะมีความรับผิดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นในห้างฯ และในระหว่างที่ห้างฯ ยังมีได้เลิกกัน เจ้าหนี้ของห้างฯ ไม่มีสิทธิที่จะฟ้องร้องหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ไม่อาจนำมาตรา 1051 มาใช้บังคับได้ แม้หนี้ค่าภาษีอากรของโจทก์เกิดขึ้นในระหว่างที่จำเลยยังคงเป็นหุ้นส่วน ก็ถือมิได้ว่าเป็นหนี้สินของจำเลย แต่เป็นค่าใช้จ่ายของโจทก์ที่จะต้องนำไปคิดคำนวณกำไรขาดทุนในระหว่างผู้ที่ยังคงเป็นหุ้นส่วนกันต่อไปตามสัญญา โจทก์นำหนี้ดังกล่าวมาไล่เบี้ยเอาแก่จำเลยไม่ได้ จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้ค่าภาษีอากรค้างชำระของโจทก์

ฎ.4471/2560 : หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดไม่ต้องรับผิดต่อห้างฯ

เมื่อหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดตาย ห้างฯ ย่อมเลิกกันตาม ป.พ.พ. มาตรา 1055 (5) ประกอบมาตรา 1080 แต่หุ้นส่วนที่ยังคงอยู่อาจตกลงให้ห้างยังคงอยู่ต่อไป โดยรับทายาทของหุ้นส่วนที่ตายเข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทนได้

เดิมจำเลยที่ 1 (หจก.) มี ฅ. และจำเลยที่ 2 เป็นหุ้นส่วน โดย ฅ. เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ เมื่อ ฅ. ถึงแก่ความตาย จำเลยที่ 2 ได้รับ ก. เข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทน มีการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้จำเลยที่ 2 เป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด และเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการแทน ฅ. ห้างจำเลยที่ 1 จึงยังคงอยู่ต่อมา จำเลยที่ 2 เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการจึงเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด ต้องรับผิดร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างจำเลยที่ 1 ไม่มีจำกัด

แม้จำเลยที่ 2 จะเข้ามาเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการภายหลังก็ต้องรับผิดในหนี้ใด ๆ ซึ่งจำเลยที่ 1 ได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนตนเข้ามาเป็นหุ้นส่วนด้วยตาม ป.พ.พ. มาตรา 1052 ประกอบมาตรา 1077(2), 1080 และ 1087

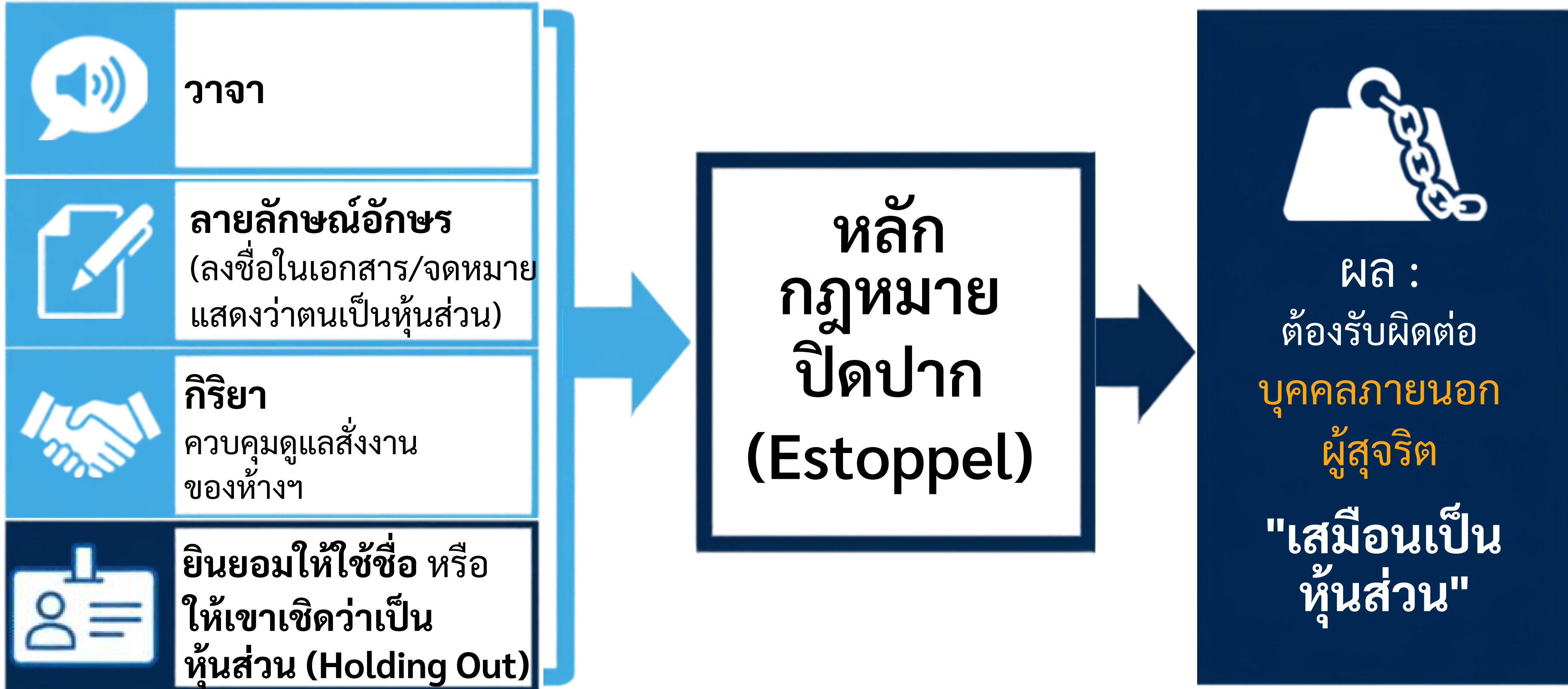
หัวข้อบรรยาย

ความเกี่ยวพันระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนกับบุคคลภายนอก

- 1 การใช้สิทธิเรียกร้องต่อบุคคลภายนอก (ม.1049)
- 2 ความรับผิดต่อบุคคลภายนอก (ม.1050)
- 3 การฟ้องคดีและความรับผิดทางละเมิด
- 4 หุ้นส่วนลาออก-หุ้นส่วนใหม่ (ม.1051-1052)
- 5 ความรับผิดของผู้แสดงออกว่าเป็นหุ้นส่วน (ม.1054)

มาตรา 1054: ความรับผิดของ "หุ้นส่วนกำมะลอ" (Holding Out)

ผู้ใดแสดงตนว่าเป็นหุ้นส่วนด้วย...

การแสดงออกหรือยอมให้เชื่อว่าเป็นหุ้นส่วน (ม. 1054)

ผู้ที่ถูกเชิด

- หุ้นส่วนที่ลาออกไปแล้ว
- บุคคลภายนอก

(หาก) นิ่งเฉย

- รู้แล้วยอมให้ห้างใช้ชื่อ (ไม่ใช่สิทธิตาม ม. 1047)
- ยอมให้เชิดตนเอง

ม. 1054

ต้องร่วมรับผิดชอบ
ต่อบุคคลภายนอกผู้สุจริต
ในหนี้ที่เกิดขึ้นเสมือนเป็น
หุ้นส่วน

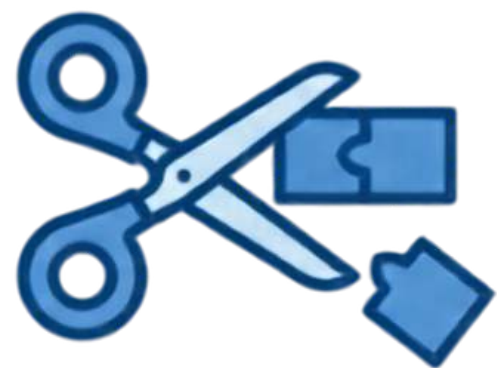
ขอบเขตความรับผิดชอบ:

รับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกที่หลงเชื่อการแสดงออกนั้น และเฉพาะในมูลหนี้ที่เกิดขึ้น
จากการแสดงออก ไม่ใช่หนี้ทั้งหมดของห้าง

การยอมให้ใช้ชื่อตนเป็นชื่อห้าง

- เจ้าของชื่อรู้เห็นยินยอมด้วย
- ชื่อนั้นต้องบ่งเฉพาะหรือเป็นที่รู้กันว่าหมายถึงใครโดยเฉพาะเจาะจง
- ขอบเขตคำว่า "ชื่อ" = ชื่อ หมายถึง ชื่อสกุลด้วย (ฎ.1282/2532)

ไม่รวมถึง บางส่วนของชื่อ พยางค์ของชื่อ
เว้นแต่เป็นที่รู้กันว่าหมายถึงใคร

การใช้เพียง "ส่วนของชื่อ" หรือ "บางพยางค์" เช่น ชื่อ "วิริยะ"
แต่ห้างใช้คำว่า "วิ" ไม่เป็นการใช้ชื่อตามกฎหมาย (ฎ.1422/2536)

กรณีใช้ชื่อหุ้นส่วนที่ตาย

หุ้นส่วนถึงแก่ความตาย
แต่ห้างยังคงดำเนินกิจการและ
ใช้ชื่อที่มีชื่อผู้ตายรวมอยู่ด้วย

"กองมรดกไม่ต้องรับผิดชอบ"
ในหนี้ใดๆ ที่เกิดขึ้น
ภายหลังความตายนั้น

ฎ.5316/2559 : ห้ามใช้ชื่อหุ้นส่วนที่ออกจากห้างไปแล้ว (คดีภาษีอากร)

ข้อเท็จจริง

- จำเลยที่ 1 กับบริษัทต่างประเทศ 2 บริษัทขอจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มในชื่อ "กิจการร่วมค้า พ. และบริษัท พ. /บริษัท ล."
- ภายหลังจำเลยที่ 1 ออกจากกิจการร่วมค้า (JV) และโอนสัดส่วนการลงทุนทั้งหมดให้จำเลยที่ 2 แล้ว
- ไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ 1 ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด อันเป็นการไม่ยินยอมหรือคัดค้านการใช้ชื่อของจำเลยที่ 1 เป็นชื่อกิจการร่วมค้าฯ
- กิจการร่วมค้าฯ มิได้ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีมูลค่าเพิ่มในช่วงระยะเวลาที่มีการใช้ชื่อของจำเลยที่ 1

วินิจฉัย

เข้าองค์ประกอบ มาตรา 1054 (“รู้แล้วไม่คัดค้าน” ปล่อยให้เขาเชิดชื้อตนเป็นชื่อห้าง)

ผล

หุ้นส่วนต้องร่วมรับผิดชอบใน “หนี้ภาษี” ต่อกรมสรรพากร (บุคคลภายนอก) เสมือนตนยังเป็นหุ้นส่วนอยู่

ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน

มาตรา 1054 ไม่ใช้กับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน

**จดทะเบียนแปลง
ทางทะเบียน**

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงผู้เป็น
หุ้นส่วน ต้องนำความไปจด
ทะเบียน

**ประกาศใน
ราชกิจจานุเบกษา
ถือเป็นอันรู้แก่
บุคคลทั้งปวง
ม. 1022**

บุคคลภายนอก

จะอ้างว่าเชื่อเพราะชื่อห้าง
ไม่ได้

เหตุผล:

บุคคลภายนอกสามารถตรวจสอบทะเบียนของห้างที่จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลได้ว่า บุคคลนั้นเป็นหุ้นส่วนหรือไม่
ดังนั้น การยินยอมให้ใช้ชื่อเพียงอย่างเดียวจึงไม่ทำให้บุคคลนั้นต้องรับผิดชอบตาม ม. 1054

การยอมให้ใช้ชื่อตนเป็นชื่อห้าง ของหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด

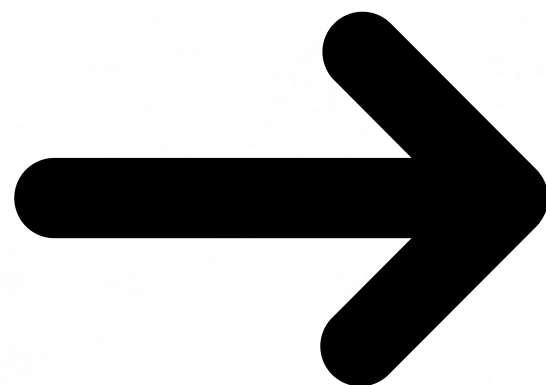
ม. 1081 - 1082

ข้อห้าม
(ม. 1081)

ห้าม เอาชื่อของ
หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด
มาเรียกขานระคนเป็นชื่อห้าง
(เพื่อป้องกันบุคคลภายนอกสับสนถึงอำนาจจัดการ)

หากฝ่าฝืน/ยินยอม

ความรับผิดต่อบุคคลภายนอก
(ม. 1082 วรรคหนึ่ง)

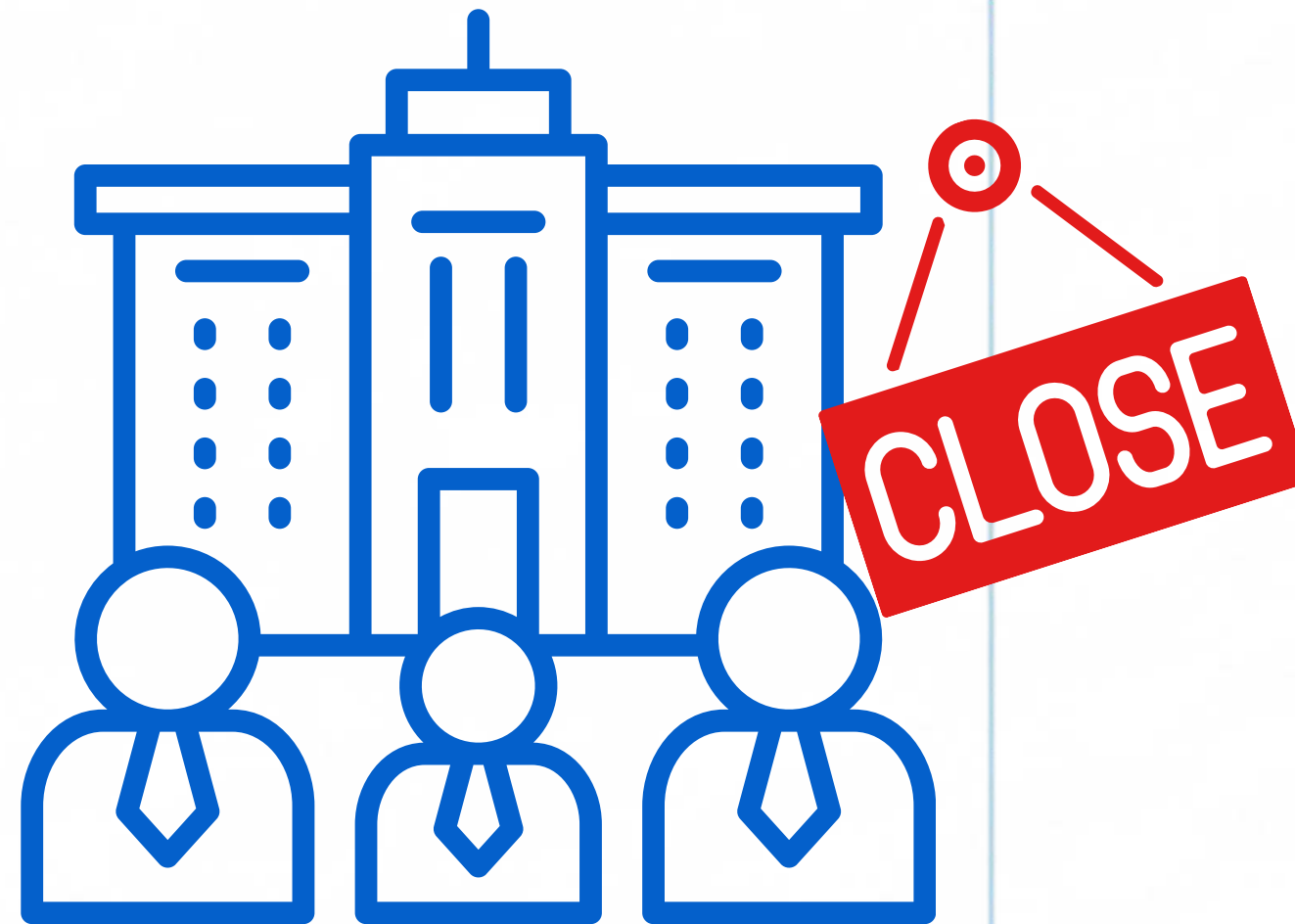
ไม่จำกัดจำนวน

(เสมือนเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด)

แต่ในระหว่างหุ้นส่วนด้วยกันเอง
ให้เป็นไปตามสัญญา (มาตรา 1082 วรรคสอง)

การบรรยายครั้งที่ 7

การบรรยายครั้งที่ 7

การเลิกหุ้นส่วนและการชำระบัญชี

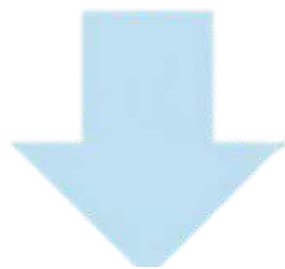
มาตรา 1055 - 1063

การเลิกห้างหุ้นส่วน (Dissolution of Partnership)

ข้อสัญญา

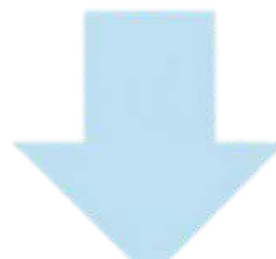
- เงื่อนไข ม. 1055 (1)
- เงื่อนไขเวลา ม. 1055 (2)
- กิจการเสร็จสิ้น ม. 1055 (3)
- ตกลงพร้อมใจเลิกกันภายหลัง

ผลของกฎหมาย

ม. 1055 (4) (5),

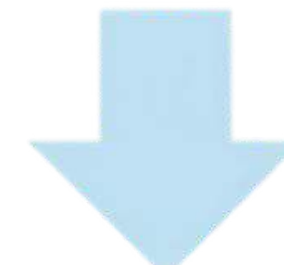
- บอกเลิกสัญญา (ดู มาตรา 1056)
- หุ้นส่วนตาย/ล้มฯ/ไร้ความสามารถ
- ห้างฯ จดทะเบียนล้มละลาย
- เหลือผู้เป็นหุ้นส่วนเพียงคนเดียว

คำสั่งศาล

ม. 1057 (1) - (3)

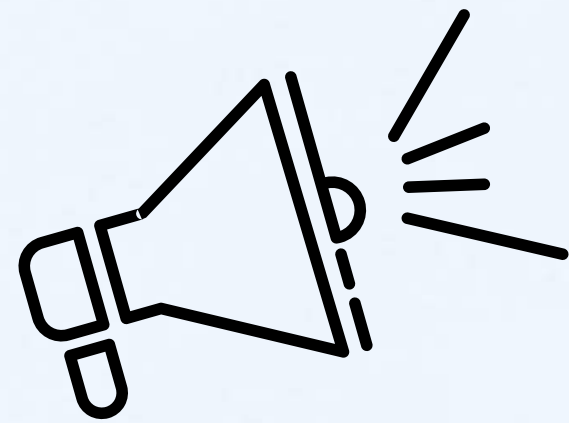
- ละเมิดสาระสำคัญ
- ขาดทุนย่อยยับ
- เหลือวิสัยที่จะดำรงคงอยู่

เข้าสู่กระบวนการชำระบัญชี

เว้นแต่ตกลงกันเป็นอย่างอื่นหรือห้างนั้นล้มละลาย (ม. 1061)

การแสดงเจตนาเลิกห้าง

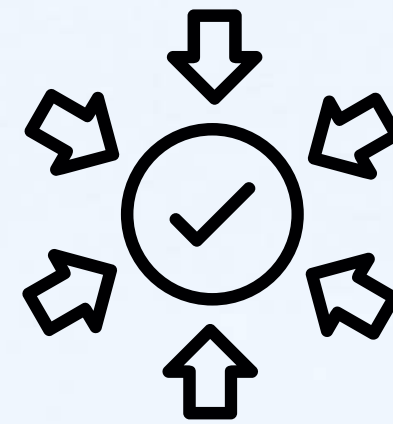
โดยชัดแจ้ง

ไม่มีรูปแบบ

อาจตกลงเป็นลายลักษณ์อักษรหรือด้วยวาจา

ฎ.334/2494 (หลักเสรีภาพในการทำสัญญา)

หุ้นส่วนทุกคนพร้อมใจกันตกลงเลิกได้เสมอ แม้จะยังไม่ครบกำหนดเวลาที่ตั้งห้างไว้

โดยปริยาย

มีพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นว่าไม่ประสงค์
จะร่วมทุนกันอีกต่อไป

ฎ.4204/2545 ไม่ยอมให้โจทก์ยุ่งเกี่ยวกับกิจการ

ต่างฝ่ายต่างแยกไปเปิดบัญชีธนาคารส่วนตัว มีการร้องทุกข์
และฟ้องคดีอาญาต่อกัน เห็นได้ว่ามีเจตนาเลิกห้างแล้ว

ฎ.7236/2543 จำเลยมีหนังสือบอกเลิกห้างหุ้นส่วนที่ตั้งขึ้นเพื่อสร้างอาคารพาณิชย์ขาย ต่อมาโจทก์ได้แจ้ง
จำเลยให้ไถ่ถอนการขายฝากที่ดินที่นำมาขายฝากไว้และชำระเงินค่าก่อสร้างอาคารที่โจทก์ได้ใช้ไป อันเป็นการ
แสดงเจตนาสนองรับการบอกเลิกห้างฯโดยปริยาย สัญญาจึงเป็นอันเลิกกันโดยเจตนาของคู่สัญญา กรณีมิใช่การขอ
เลิกห้างหุ้นส่วนโดยบทบัญญัติของกฎหมายตาม ป.พ.พ. มาตรา 1056

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะหุ้นส่วนบริษัท | เนติบัณฑิต ภาคหนึ่ง (ภาคคำ) สมัยที่ 79 ปีการศึกษา 2569

การบอกเลิกห้างที่ไม่มีกำหนดเวลา (ม. 1055 (4), 1056)

เป็นห้างที่ตั้งโดยมีกำหนดเวลา

เมื่อพ้นกำหนดเวลาดำเนินการแล้ว
แต่ห้างยังคงดำเนินกิจการต่อไป

ถือว่า หุ้ส่วนทุกคนตกลงทำการต่อไป
โดยไม่มีกำหนดเวลา (มาตรา 1059)

หุ้ส่วนคนใดคนหนึ่งสามารถบอกเลิกห้างได้
ด้วยการส่งคำบอกกล่าวแก่หุ้ส่วนคนอื่น

- ✓ บอกกล่าวหน้า **ไม่น้อยกว่า 6 เดือน**
- ✓ ให้มีผลเมื่อ **สิ้นรอบปีบัญชี** ของห้าง

“เว้นแต่ตกลงกันเป็นอย่างอื่น”

ทางออก: คูมาตรา 1060

ข้อสังเกต การเลิกห้างเพราะเหตุหุ้ส่วนคนหนึ่งผิดสัญญา
ตามมาตรา 1057 (3) ไม่ต้องบอกกล่าวล่วงหน้า (ฎ.75/2501)

การเปลี่ยนแปลงสถานะบุคคล: เหตุที่ห้ามเลิกกันทันที (ม. 1055 (5))

คุณสมบัติของผู้เป็นหุ้นส่วนเป็นสาระสำคัญ

หุ้นส่วนตาย

รวมถึงกรณีสาบสูญหรือนิติบุคคลที่เข้าเป็นหุ้นส่วนเลิกกัน
ฎ.3196/2532 - ห้ามเลิกทันที ทายาทเข้าแทนที่โดยพลการไม่ได้
เว้นแต่หุ้นส่วนที่เหลือทุกคนจะยินยอม

หุ้นส่วนล้มละลาย

ฎ.14488/2555 ห้ามจะเลิกต่อเมื่อศาลมีคำพิพากษาให้หุ้นส่วน
ล้มละลายแล้ว ศาลมีเพียงคำสั่งให้พิทักษ์ทรัพย์ ห้ามยังไม่เลิก

หุ้นส่วนไร้ความสามารถ

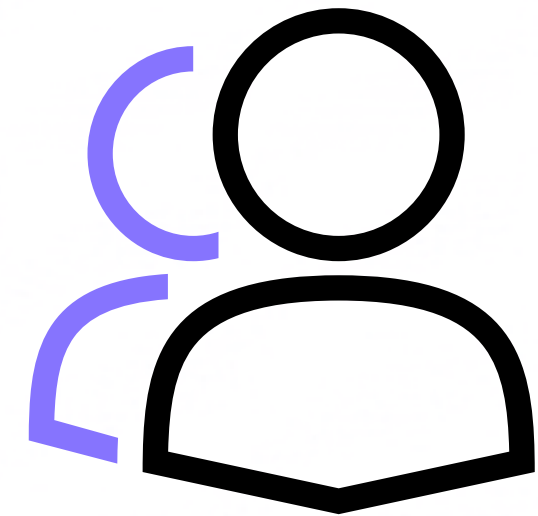
ศาลสั่งให้หุ้นส่วนตกเป็นคนที่ไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

ไม่ใช้กับหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดใน หจก. (ดู มาตรา 1092 - 1094)

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะหุ้นส่วนบริษัท | เนติบัณฑิต ภาคหนึ่ง (ภาคคำ) สมัยที่ 79 ปีการศึกษา 2569

กรณีหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญตาย

คุณสมบัติของบุคคลเป็นสาระสำคัญ

หุ้นส่วนตาย

ทางหลัก: ผลทางกฎหมาย

- ห้างเลิกกันทันที! (ม. 1055 (5))**
- ผู้อื่น (ทายาท) จะเข้าสวมสิทธิแทนที่โดยพลการไม่ได้ (ม. 1040. 1041)
- ทายาทจะถูกบังคับให้มาเป็นหุ้นส่วนไม่ได้ (ฎ.191/2501)
- แม้ภริยาของหุ้นส่วนที่ตายเข้ามาดำเนินการก็ทำให้เป็นหุ้นส่วนไม่ (ฎ.3452/2529)

ข้อตกลงพิเศษ: ห้างไม่เลิก

- มีข้อตกลงกันล่วงหน้าไม่ให้ห้างเลิก
- หุ้นส่วนที่เหลือรับซื้อหุ้นหรือตกลงรับทายาทเข้าแทนที่เพื่อรักษาห้าง (ม. 1060)
- หุ้นส่วนที่เหลือเพียงแต่แสดงเจตนาจะขอซื้อหุ้นของหุ้นส่วนที่ตาย ยังไม่เป็นการรับซื้อหุ้น ห้างต้องเลิกกัน (ฎ.605/2537)

ใช้กับหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดของห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย ตามมาตรา 1080

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะหุ้นส่วนบริษัท | เนติบัณฑิต ภาคหนึ่ง (ภาคคำ) สมัยที่ 79 ปีการศึกษา 2569

การรักษาหุ้นส่วนให้คงอยู่ต่อไป (มาตรา 1060)

ฎ.407/2501

เมื่อหุ้นส่วนบางคนตาย ผู้เป็นหุ้นส่วนที่ยังอยู่ได้รับโอนหุ้นและยินยอมให้ผู้ถือหุ้นใหม่
รับโอนหุ้นสืบทอด ๆ กันมาโดยความยินยอม ดังนี้ หุ้นส่วนนั้นยังคงมีอยู่ต่อไปมิได้เลิกจากกัน

หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบ

"ทุนเป็นสาระสำคัญ" มากกว่าตัวบุคคล

เมื่อหุ้นส่วนจำพวก
จำกัดความรับผิดชอบ
ห่างไม่เลิกกัน (ม. 1092)

ทายาทเข้าเป็นหุ้นส่วน
แทนที่ผู้ตายทันที
โดยผลของกฎหมาย (ม. 1093)
เว้นแต่จะตกลงกันเป็นอย่างอื่น

หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบล้มละลาย (ม. 1094)

หุ้นของหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบที่ "ล้มละลาย" ต้องถูกนำออกขายเพื่อเป็นสินทรัพย์ใน
กองล้มละลาย ไม่ทำให้ห้างหุ้นส่วนจำกัดนั้นต้องเลิกกิจการ และผู้ซื้อหุ้นเข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทน

หน้าที่ชำระบัญชีตาม มาตรา 1061

ความเป็นหุ้นส่วน = "สิทธิเฉพาะตัว"
(สิ้นสุดลงเมื่อตาย)

หน้าที่ชำระบัญชี = "ไม่ใช่สิทธิเฉพาะตัว"
(เป็นการระดมทุนทางทรัพย์สิน)

ทายาทหรือผู้จัดการมรดกมีหน้าที่เข้ามาร่วมชำระบัญชีแทนผู้ตายเสมอ
จะอ้างว่าไม่ได้เป็นหุ้นส่วนเพื่อปฏิเสธหน้าที่ชำระบัญชีไม่ได้

ฎ.191/2501
แนวฎีกาเพิ่มเติม: ฎ.635/2501, ฎ.295/2502, ฎ.994/2510

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะหุ้นส่วนบริษัท | เนติบัณฑิต ภาคหนึ่ง (ภาคคำ) สมัยที่ 79 ปีการศึกษา 2569

การเลิกห้างโดยคำสั่งศาล (ม. 1057)

ต้องใช้สิทธิร้องขอต่อศาลโดยหุ้นส่วนอื่นที่ไม่ใช่ผู้ที่ก่อเหตุนั้นเสียเอง!

ล่วงละเมิดข้อสัญญา
(ม. 1057(1))

มีการล่วงละเมิดข้อตกลง
อันเป็นสาระสำคัญของห้าง
โดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อ
อย่างร้ายแรง

ขาดทุนย่อยยับ
(ม. 1057(2))

กิจการไปไม่รอด
ขาดทุนต่อเนื่องและไม่มีหวัง
ที่จะกลับฟื้นตัวได้อีก

เหลือวิสัยที่จะดำรงอยู่
(Deadlock) (ม. 1057(3))

หุ้นส่วนไม่ไว้วางใจกันอย่างรุนแรง
ทะเลาะเบาะแว้ง
มีการยกยอกเงิน (ฎ. 8454/2559)

แต่หากศาลเห็นว่าไม่มีเหตุสมควรให้เลิกห้าง จะไม่อนุญาตก็ได้
หุ้นส่วนอื่นอาจใช้วิธีขอกำจัดหุ้นส่วนผู้ต้นเหตุออกจากห้างแทนการเลิกห้างก็ได้ (ม.1058)

การกำจัดผู้เป็นหุ้นส่วนโดยศาล มาตรา 1058

มูลเหตุแห่งคดี

เมื่อมีเหตุให้ผู้เป็นหุ้นส่วนฟ้องขอเลิกห้าง:

- ม.1057 (ทำผิดสัญญา/ทะเลาะเบาะแว้ง ฯลฯ)
- ม.1067 (การค้าแข่งกับห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน)

อำนาจและดุลพินิจศาล

ในเมื่อผู้เป็นหุ้นส่วนยื่น ‘**คำร้อง**’ ศาลมีอำนาจสั่ง
‘กำจัดหุ้นส่วนผู้ต้นเหตุ’

ออกเสียจากห้างหุ้นส่วนแทนการสั่งเลิกห้าง
ในกรณีนี้ให้แบ่งทรัพย์สินตามราคาในขณะยื่นคำร้อง

เจตนารมณ์: ค้ำครองผู้เป็นหุ้นส่วนที่สุจริต และรักษาธุรกิจให้สามารถดำเนินต่อไปได้โดยไม่ต้องเลิกห้างและชำระบัญชี

ทำไมต้อง 'ชำระบัญชี' เมื่อห้างหุ้นส่วนเลิกกัน?

วัตถุประสงค์

- สะสม การงานที่ค้างอยู่ให้เสร็จสิ้น
- ชำระ คืนเงินทดรองที่หุ้นส่วนสำรองจ่าย
- คืนทุน ให้แก่ผู้เป็นหุ้นส่วน

สถานะทางกฎหมาย

- **ม. 1249:** สภาพนิติบุคคล 'ยังคงอยู่' ตราบเท่าเวลาที่เป็นเพื่อการชำระบัญชี
- หากยังไม่ผ่านกระบวนการชำระบัญชี ห้างยังคงสภาพอยู่ หุ้นส่วนทุกคนยังคงต้องรับผิดชอบร่วมกันไม่จำกัดต่อบุคคลภายนอก

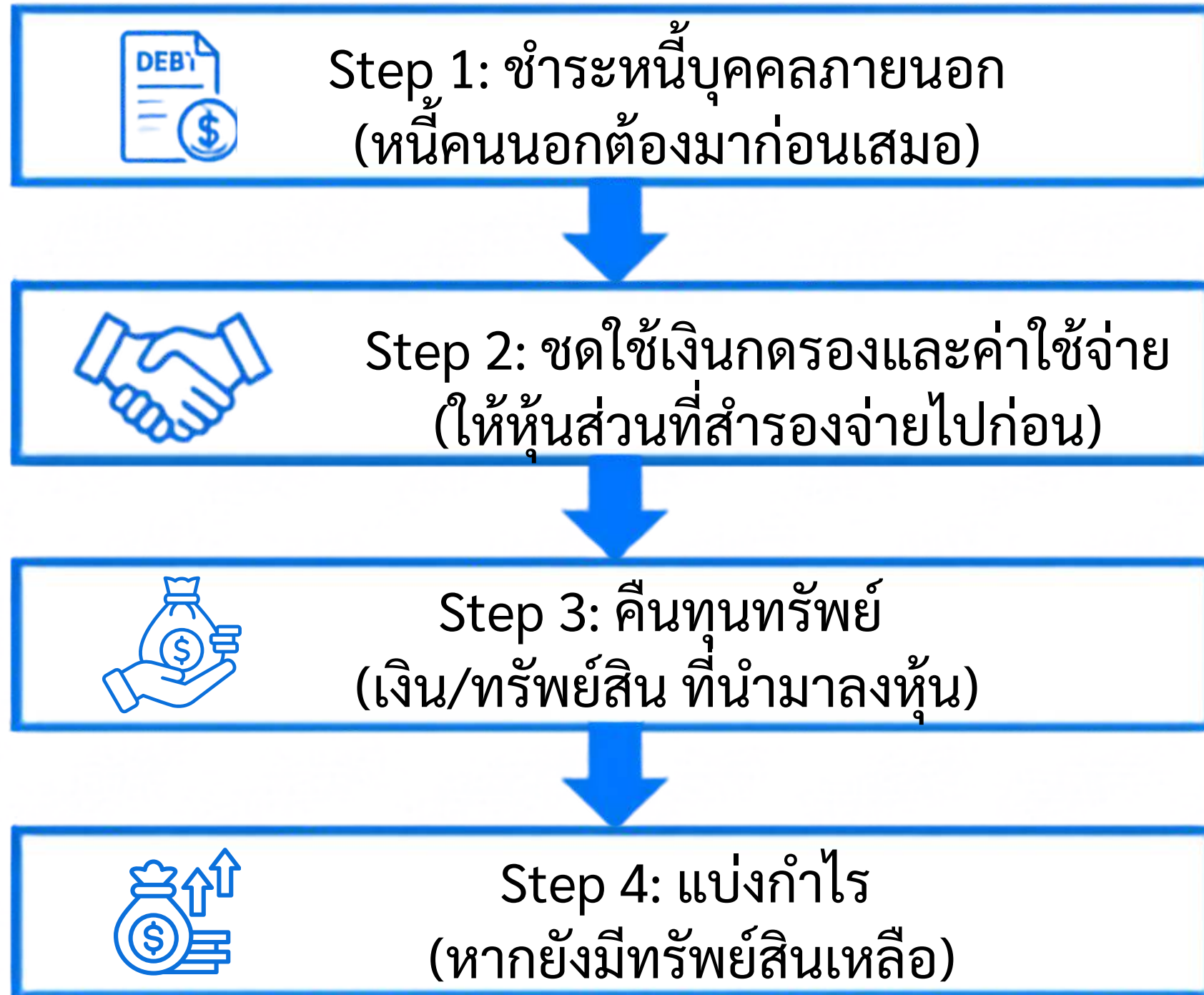
ข้อสังเกต

การชำระบัญชีไม่มีอายุความ
การชำระบัญชีเป็นการจัดการทรัพย์สินกรณีห้างเลิกกัน ไม่ใช่สิทธิเรียกร้องที่มีอายุความ หุ้นส่วนร้องขอให้จัดการชำระบัญชีเกินกว่า 10 ปี ได้ (**ฎ.5471/2560**)

ฎ.1767/2529 หุ้นส่วนจะฟ้องขอให้คืนทุนโดยยังไม่ชำระบัญชีไม่ได้ แม้เลิกสัญญาแล้วก็ตาม

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะหุ้นส่วนบริษัท | เนติบัณฑิต ภาคหนึ่ง (ภาคคำ) สมัยที่ 79 ปีการศึกษา 2569

ลำดับการชำระบัญชี: จ่ายให้ใครก่อน? (ม.1062)

หากทรัพย์สินไม่พอคืนทุน ถือเป็น ‘ขาดทุน’
ต้องเฉลี่ยกันรับผิดชอบตามสัดส่วน (ม.1063)

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะหุ้นส่วนบริษัท | เนติบัณฑิต ภาคหนึ่ง (ภาคคำ) สมัยที่ 79 ปีการศึกษา 2569

หลักการสำคัญ

ห้ามนำเงินไปคืนทุนหรือแบ่งกำไร
ก่อนชำระหนี้ตามลำดับ

แรงงานไม่ใช่ทุนทรัพย์

ห้ามคืนทุนให้หุ้นแรงงาน
เว้นแต่จะมีการตกลงกันไว้ในสัญญา

ข้อยกเว้น: ไม่ต้อง 'ชำระบัญชี'

ห้างหุ้นส่วนสามัญ (ไม่จดทะเบียน)

- หุ้นส่วนทุกคน 'ตกลงจัดการทรัพย์สินโดยวิธีอื่น' โดยได้รับความยินยอมจากเจ้าหนี้ (ม.1061 ว.2)
- ศาลพิพากษาให้ห้างฯ ล้มละลาย
- กิจการของห้างฯ ไม่มีความยุ่งยาก
- การชำระบัญชีไม่มีประโยชน์

ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล /
ห้างหุ้นส่วนจำกัด / บริษัทจำกัด

ไม่มีข้อยกเว้น

- กฎหมายบังคับให้ต้องจัดให้มีการชำระบัญชีเสมอ
จะไปตกลงจัดการด้วยวิธีอื่นแทนไม่ได้

ฎ.351/2507

ฟ้องข้ามขั้นตอน = ยกฟ้อง

ศาลพิพากษายกฟ้อง

ฎ.3688/2567

คดีร้านแซนด์วิช: ห้ามฟ้องเรียกเงินลงทุนหรือส่วนแบ่งกำไรคืนทันทีโดยไม่ผ่านกระบวนการชำระบัญชี
โจทก์ต้องจัดการขอให้เลิกห้างและชำระบัญชีก่อน การฟ้องข้ามขั้นตอนไม่อาจกระทำได้

ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน (ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล)

ผลทางทะเบียนและการประกาศราชกิจจานุเบกษา

ข้อมูลสาธารณะ Public Information

รายการที่นำไปจดทะเบียน
ถือเป็น “ข้อมูลสาธารณะ”
หุ้นส่วนถูกปิดปากห้ามโต้เถียง
รายการที่ได้จดทะเบียนไว้แล้ว

ฎ.846/2519

หน้าที่ของนายทะเบียน Registrar's Duty

นายทะเบียนมีหน้าที่ต้องนำ
ย่อรายการที่จะทะเบียนแล้ว
ไปประกาศโฆษณาลงใน
"ราชกิจจานุเบกษา"

ม.1021

ผลของการประกาศ Constructive Notice

เมื่อประกาศแล้ว กฎหมาย
ปิดปากให้ถือว่า "ทุกคนต้องรู้"
และทราบถึงข้อความที่จดทะเบียน
นั้นแล้ว อ้างว่าไม่รู้ไม่ได้

ม.1022

ข้อยกเว้นมาตรา 1022:

หลักเกณฑ์ที่ถือว่าทุกคนต้องรู้ข้อความที่ประกาศแล้วนั้น ไม่ใช่บังคับในกรณีของการทำ "ละเมิด"

ผลของการจดทะเบียน

เป็นบุคคลตามกฎหมาย

ห้ามหุ้นส่วนที่จดทะเบียนแล้ว
มีสถานะเป็นนิติบุคคล
แยกต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน

ม.1015

แสดงความประสงค์ผ่าน "ผู้แทน"

เนื่องจากนิติบุคคลไม่มีชีวิตจิตใจ
จึงต้องแสดงความประสงค์และทำนิติกรรม
ผ่าน "ผู้แทนนิติบุคคล" เท่านั้น

ม.70 วรรคสอง

มีอัตลักษณ์เป็นของตนเอง

มีสิทธิที่จะมีชื่อ ภูมิลำเนา และสัญชาติ
เป็นของตนเอง แยกจากผู้ก่อตั้ง

ม.68, 69

สิทธิและหน้าที่

การใช้สิทธิและหน้าที่ของนิติบุคคล
จะต้องอยู่ภายใต้ "ขอบวัตถุประสงค์"
ที่ได้ออกทะเบียนไว้เท่านั้น

ม.66, 67

สิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน

ทรัพย์สินและหนี้สิน

ทรัพย์สินและหนี้สินของห้างหุ้นส่วนแยกออกจากทรัพย์สินส่วนตัวของผู้เป็นหุ้นส่วนอย่างสิ้นเชิง

- หากห้างยังไม่เลิก เจ้าหนี้ส่วนตัวของผู้เป็นหุ้นส่วน ยึดทรัพย์สินของห้างฯ ไม่ได้ คงเรียกได้เฉพาะ **ผลกำไรหรือเงิน** ซึ่งห้างค้างชำระแก่หุ้นส่วนผู้นั้นเท่านั้น (มาตรา 1072 - ฎ.3841/2525)
- เจ้าหนี้ของห้างก็ยึดทรัพย์สินส่วนตัวของหุ้นส่วนไม่ได้เช่นเดียวกัน

อำนาจในฐานะคู่ความ

ห้างหุ้นส่วนมีอำนาจเป็นคู่ความในศาลสามารถเป็น "โจทก์ฟ้องคดี" หรือถูกฟ้องเป็น "จำเลย" ได้ในนามของห้างฯ เอง

- ห้างหุ้นส่วนมีอำนาจเป็นคู่ความในศาลสามารถเป็น "โจทก์ฟ้องคดี" หรือถูกฟ้องเป็น "จำเลย" ได้ในนามของห้างฯ เอง

ผู้เป็นหุ้นส่วนจะไปใช้สิทธิฟ้องคดีแทนห้างฯ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินของห้างฯ ไม่ได้
ต้องฟ้องในนามนิติบุคคลเท่านั้น

ขอบวัตถุประสงค์

ภายในขอบวัตถุประสงค์ (In Vires):

ห้ามฯ จะกระทำการได้เฉพาะ
ภายในวัตถุประสงค์ที่จดทะเบียนไว้
หรือกิจการที่เกี่ยวข้องกันเท่านั้น

นอกขอบวัตถุประสงค์ (Ultra Vires):

การกระทำการของผู้แทนนิติบุคคล
ที่ล้ำออกไปนอกขอบวัตถุประสงค์
ย่อมไม่ผูกพันนิติบุคคล

ผลลัพธ์ทางกฎหมาย (Legal Consequences):

1. หลักความเคร่งครัดของกฎหมาย:

นิติบุคคลจะยอมรับหรือ "ให้สัตยาบัน"
แก่การกระทำที่นอกขอบวัตถุประสงค์ไม่ได้เลย

2. ความรับผิดชอบส่วนตัวของผู้แทน:

หากผู้แทนนิติบุคคลกระทำการนอกขอบวัตถุประสงค์
จนก่อให้เกิดความเสียหาย ผู้แทนคนนั้นต้องรับผิดชอบ
เป็นการส่วนตัว

การถือเอาประโยชน์แก่บุคคลภายนอก (มาตรา 1065)

การห้ามค้าแข่ง (มาตรา 1066, 1067)

การลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลง
(حسن. มาตรา 1064/1- 1064/2 /2 - หจก. มาตรา 1078/ และ 1078/2)

ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนเมื่อห้างผิตนัดชำระหนี้ (มาตรา 1070, 1071, 1072)

ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนที่ออกจากห้าง (มาตรา 1068)

การควบห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน (มาตรา 1073-1076)

สิทธิเรียกร้องต่อบุคคลภายนอกของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน

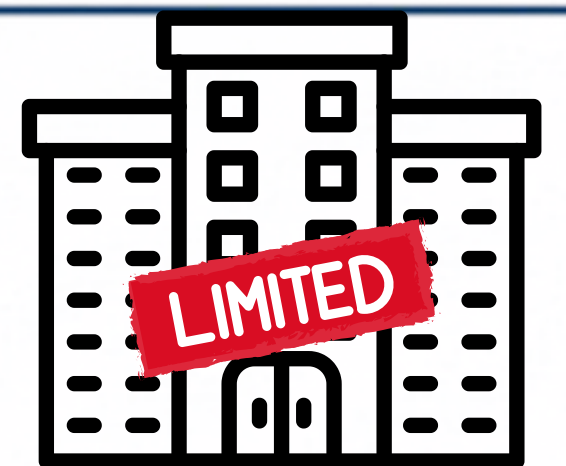
มาตรา 1065

"ผู้เป็นหุ้นส่วนอาจถือเอาประโยชน์แก่บุคคลภายนอกในบรรดาสิทธิอันห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนนั้นได้มา แม้ในกิจการซึ่งไม่ปรากฏชื่อของตน"

เหตุผล: เมื่อห้างจดทะเบียนและประกาศโฆษณาในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ถือว่าบุคคลภายนอกทราบว่าใครบ้างที่เป็นหุ้นส่วน

ข้อสังเกต:

- การเรียกร้องประโยชน์ของผู้เป็นหุ้นส่วน สามารถทำได้ในนามและเพื่อผู้เป็นหุ้นส่วนทั้งหมดด้วย
- การใช้สิทธิฟ้องคดีต่อศาลยังต้องอยู่ภายใต้ข้อจำกัดตาม ป.วิ.พ.
- หากหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดในห้างหุ้นส่วนจำกัดไปทำการในนามห้าง อาจเป็นกรณีสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้างหุ้นส่วน ตามมาตรา 1088

การถือเอาประโยชน์แก่บุคคลภายนอก (มาตรา 1065)

การห้ามค้าแข่ง (มาตรา 1066, 1067, 1090)

การลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลง
(حسن. มาตรา 1064/1- 1064/2 /2 - หจก. มาตรา 1078/ และ 1078/2)

ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนเมื่อห้างผิดนัดชำระหนี้ (มาตรา 1070, 1071, 1072)

ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนที่ออกจากห้าง (มาตรา 1068)

การควบห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน (มาตรา 1073-1076)

การห้ามค้าขายแข่งกับห้าง

ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน (ม. 1038)
ห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน (ม. 1067)

ผู้ที่ถูกห้าม
หุ้นส่วนทุกคนไม่ว่าจะเป็น
หุ้นส่วนผู้จัดการหรือไม่ก็ตาม
ไม่ใช้กับ **หุ้นส่วนประเภทจำกัด
ความรับผิด** ในห้างหุ้นส่วนจำกัด
(ม. 1090)

กิจการที่ห้าม
ธุรกิจที่มี **‘สภาพคู่เดียวกัน’**
และ **‘เป็นการแข่งขัน’**
(ต้องครบองค์ประกอบทั้งสองประการ)

ในห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน
ไม่ห้ามการไปเป็นหุ้นส่วนจำกัด
ความรับผิดในห้างอื่น

เงื่อนไขความรับผิด:
ไม่ว่าจะทำเพื่อประโยชน์ตนเอง
หรือ เพื่อประโยชน์ผู้อื่น
(เช่น ไปเป็นผู้จัดการให้ร้านคู่แข่ง)

ข้อยกเว้น:
สามารถทำได้หากแต่จะได้รับ
ความยินยอมจาก **‘หุ้นส่วนทุกคน’**
ในห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียน
มีข้อยกเว้นตามมาตรา 1066 วรรคสอง

ทางเลือกในการเยียวยาเมื่อเกิดการค้าแข่ง

สิทธิเลือกของหุ้นส่วนอื่น:

หุ้นส่วนที่สุจริตมีสิทธิเลือกเรียกร้องทางใดทางหนึ่ง (เลือกได้อย่างเดียว):

ทางเลือกที่ 1: เรียก 'ผลกำไรทั้งหมด'
ของหุ้นส่วนผู้ฝ่าฝืน มาได้จากการค้าแข่ง

ทางเลือกที่ 2: เรียก 'ค่าสินไหมทดแทน'
เพื่อความเสียหายที่ห้างหุ้นส่วนได้รับ

ข้อสังเกต:

ผลกำไรนี้เรียกได้จากหุ้นส่วน
ผู้ฝ่าฝืนเท่านั้น ไม่รวมถึงส่วน
ของบุคคลภายนอก

ข้อจำกัด: ต้องใช้สิทธิฟ้องร้องภายใน **1 ปี**
นับแต่วันทำการฝ่าฝืน ไม่ใช่ นับแต่วันที่รู้

แม้จะใช้สิทธิแล้ว ก็ไม่ลบล้างสิทธิที่จะขอเลิกห้าง ตามมาตรา 1067 วรรคสาม

ข้อจำกัดของการเยียวยา : ไม่อาจขอให้สั่งปิดกิจการได้

ทำได้

ฟ้องเรียกกำไร หรือ ฟ้องเรียกค่าเสียหาย
และ ฟ้องขอให้เลิกห้างหุ้นส่วน

ทำไม่ได้

ฟ้องขอให้ศาลสั่งห้ามให้
หยุดประกอบธุรกิจที่ฝ่าฝืน

ฎ.8532/2559 - มีกฎหมายบัญญัติความรับผิดชอบของผู้ฝ่าฝืนไว้เป็นการเฉพาะแล้วตาม ป.พ.พ. มาตรา 1067 วรรคหนึ่งและวรรคสาม จึงไม่อาจบังคับผู้ฝ่าฝืนให้หยุดประกอบกิจการที่ฝ่าฝืนนั้น ซึ่งอาจเป็นเหตุให้บุคคลภายนอกผู้สุจริตได้รับความเสียหาย

ข้อยกเว้นของห้างจดทะเบียน

สามารถประกอบกิจการต่อไปได้ (ม. 1066 วรรคสอง)

รู้อยู่แล้ว

หุ้นส่วนคนอื่นทราบดีอยู่แล้วตั้งแต่
'ขณะจดทะเบียน' ว่า
มีการทำธุรกิจอย่างเดียวกันอยู่ก่อน

ไม่มีข้อสัญญา

ในสัญญาเข้าหุ้นส่วน
ไม่ได้มีข้อบังคับให้หุ้นส่วนผู้นั้น
ต้อง 'ถอนตัว' ออกจากธุรกิจเดิม

ดำเนินธุรกิจต่อไปได้

หุ้นส่วนผู้นั้นประกอบธุรกิจ
ที่มีลักษณะ 'ค้าแข่งกับห้าง'
ต่อไปได้

หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ไม่ถูกจำกัดมิให้ค้าแข่งกับห้าง ตามมาตรา 1090

- เหตุผล:
- **ไม่ต้องมีหน้าที่ซื่อสัตย์ (Fiduciary Duty):** หุ่นเป็นเรื่องสำคัญ คุณสมบัติของบุคคลไม่ใช่
 - **ไม่มีอำนาจจัดการ = ไม่มีความลับ:** ไม่อาจนำข้อมูลไปใช้ในการทำกิจการค้าแข่ง

การถือเอาประโยชน์แก่บุคคลภายนอก (มาตรา 1065)

การห้ามค้าแข่ง (มาตรา 1066, 1067)

**การลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลง
(حسن. มาตรา 1064/1- 1064/2 /2 - หจก. มาตรา 1078/ และ 1078/2)**

ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนเมื่อห้างผิตนัดชำระหนี้ (มาตรา 1070, 1071, 1072)

ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนที่ออกจากห้าง (มาตรา 1068)

การควบห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน (มาตรา 1073-1076)

การลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ

ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน

มาตรา 1064/1

ใบลาออก
(ต้องทำเป็นหนังสือ)

ลาออกด้วยวาจาไม่ได้
(ต่างจากห้างฯ ไม่จดทะเบียน)

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

มาตรา 1078/1

กรณีมีผู้จัดการหลายคน

ยื่นต่อหุ้นส่วนผู้จัดการอื่น

กรณีมีผู้จัดการคนเดียว
(ผู้ที่จะลาออก)

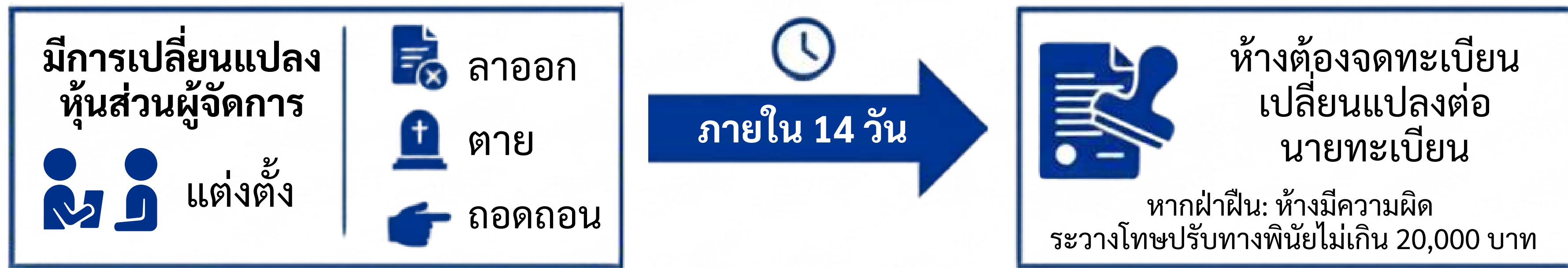
ยื่นต่อหุ้นส่วนคนใดคนหนึ่ง
(เพื่อขออนัดประชุมตั้งผู้จัดการใหม่)

ผลของการลาออก: มีผลสมบูรณ์ทันทีเมื่อ "ใบลาออกไปถึง" ผู้รับ (ไม่ต้องรอการอนุมัติหรือจดทะเบียน)

หน้าที่ของห้างหุ้นส่วน: ในการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงหุ้นส่วนผู้จัดการ

มาตรา 1064/2

มาตรา 1078/2

ทางเลือกเพื่อป้องกันความรับผิด

ผู้ลาออกสามารถ **แจ้งการลาออกต่อนายทะเบียนทราบด้วยตนเองได้**

วัตถุประสงค์: เพื่อให้ข้อมูลทางทะเบียนตรงกับความจริง อันเป็นการและคุ้มครองบุคคลภายนอกผู้สุจริต

สิทธิของผู้ลาออกและการคงอยู่ของความรับผิดชอบ

สถานะที่เปลี่ยนไป

พ้นจาก "ตำแหน่งบริหาร"
(สิ้นสุดอำนาจจัดการห้าง)

มีสิทธิแจ้งการลาออกต่อ
นายทะเบียนได้เอง
(เพื่อป้องกันกรณีห้างเพิกเฉยไม่
ยอมไปจดทะเบียนให้)

สถานะและความรับผิดชอบที่ยังคงอยู่

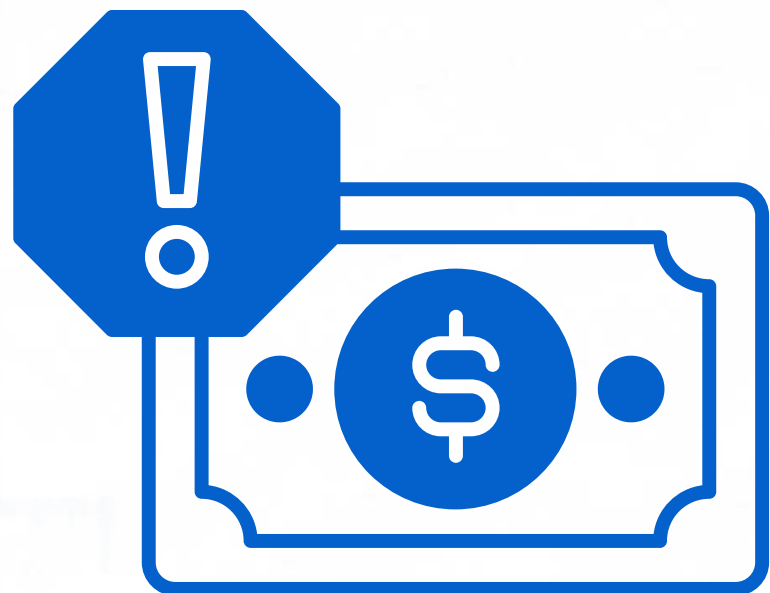
สถานะ "ผู้เป็นหุ้นส่วน"
ยังคงอยู่
(เพียงแค่นี้ไม่ได้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ)

ความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก
ยังต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้เดิมของ
ห้างที่ก่อไว้ก่อนตนลาออก

มาตรา 1068

การบรรยายครั้งที่ 8

การถือเอาประโยชน์แก่บุคคลภายนอก (มาตรา 1065)

การห้ามค้าแข่ง (มาตรา 1066, 1067)

การลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลง
(ทสน. มาตรา 1064/1- 1064/2 /2 - หจก. มาตรา 1078/ และ 1078/2)

ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนเมื่อห้างผิดนัดชำระหนี้ (มาตรา 1070, 1071, 1072)

ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนที่ออกจากห้าง (มาตรา 1068)

การควบห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน (มาตรา 1073-1076)

เปรียบเทียบความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก (ห้างสามัญ vs ห้างนิติบุคคล)

ห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียน

มาตรา 1050

ขอบเขต: ผูกพันหากเป็นการที่จัดทำไปใน
'**ทางที่เป็นธรรมดาการค้าขายของห้าง**' (กว้าง)

ข้อสังเกต: แม้กระทำ 'นอกขอบวัตถุประสงค์' ที่
ตกลงกันไว้ แต่หากเป็นงานปกติที่วิญญูชนค้าขายกัน
→ ห้างและหุ้นส่วนผูกพันต้องรับผิดชอบร่วมกัน

ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน/หจก.

มาตรา 66

ขอบเขต: ผูกพันเฉพาะภายใน 'ขอบวัตถุประสงค์'
ที่จดทะเบียนไว้เท่านั้น (จำกัด)

ข้อสังเกต: หากกระทำ 'นอกขอบวัตถุประสงค์'
(Ultra Vires) → ไม่ผูกพันห้างนิติบุคคล
(ผู้กระทำต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว ตาม ม. 76)

ความรับผิดชอบของผู้เป็นหุ้นส่วน ในห้างหุ้นส่วนสามัญจดทะเบียนต่อบุคคลภายนอก

ม. 1070

เงื่อนไข

เจ้าหนี้จะฟ้องผู้เป็นหุ้นส่วนให้รับผิดชอบ
เป็นการส่วนตัวได้ก็ต่อเมื่อห้างหุ้นส่วน "ผิดนัด"
ชำระหนี้แล้วเท่านั้น

ม. 1071

สิทธิเคียง

หุ้นส่วนมีสิทธิขอให้ศาลบังคับชำระหนี้เอาจากสินทรัพย์
ของห้างก่อนได้ หากพิสูจน์ได้ทั้ง 2 ประการว่า
1. ห้างมีสินทรัพย์พอต่อการชำระหนี้ และ
2. การบังคับคดีแก่ห้างไม่เป็นการยาก

ฎ.770/2503 (ป)

คำฟ้องของโจทก์ที่ไม่ได้ระบุถึงความรับผิดชอบของห้างหุ้นส่วนอันเป็นนิติบุคคล
ที่เป็นลูกหนี้ว่า “ได้ผิดนัดแล้ว” หรือกล่าวว่าผู้เป็นหุ้นส่วนจะต้องรับผิดชอบประการใดเลยนั้น คำฟ้องคดีนี้
บังคับให้ผู้เป็นหุ้นส่วนรับผิดชอบเป็นส่วนตัวในฐานะผู้เป็นหุ้นส่วนไม่ได้

สิทธิของผู้เป็นหุ้นส่วนในทรัพย์สินของห้าง มาตรา 1072

ทรัพย์สินนิติบุคคล

หลัก:
แบ่งแยกทรัพย์สินของ
"นิติบุคคล" กับ
ของ "ส่วนตัว"
ออกจากกัน
อย่างเด็ดขาด

ผล:
เจ้าหนี้ส่วนตัวของหุ้นส่วน
ไม่อาจใช้สิทธิ
ในทางที่ทำให้
กระทบกระเทือนต่อ
การดำเนินกิจการของห้างฯ

ทรัพย์สินส่วนตัวของหุ้นส่วน

ใช้บังคับกับ 'ห้างหุ้นส่วนจำกัด' ด้วย (ตาม มาตรา 1080)

สิทธิของเจ้าหนี้ส่วนตัวของผู้เป็นหุ้นส่วนต่อทรัพย์สินของห้าง

มาตรา 1072

ขณะห้างยังไม่เลิกกัน

ตราบใดที่ห้าง ‘ยังไม่เลิก’
เจ้าหนี้ส่วนตัวห้ามยึดทรัพย์สินของห้าง
(เช่น ที่ดิน อาคาร เครื่องจักร)

เจ้าหนี้บังคับชำระหนี้ได้เฉพาะ:

- 1. ส่วนแบ่งกำไรที่หุ้นส่วนผู้นั้นจะได้รับ
- 2. เงินที่ห้างค้างชำระแก่หุ้นส่วนผู้นั้น
(เช่น เงินทรองจ่าย) **ฎ.3841/2525**

Asset Shield

ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน
มาตรา 1015: เมื่อจดทะเบียนห้างเป็น
นิติบุคคลแยกต่างหาก
ทรัพย์สินของห้างย่อม
แยกต่างหากจากหุ้นส่วน

เมื่อห้างเลิกกันแล้ว

เจ้าหนี้สามารถใช้สิทธิไป
บังคับได้ถึงส่วนทุนของ
หุ้นส่วนผู้นั้นที่มีใน
สินทรัพย์ของห้าง
(หลังผ่านกระบวนการ
ชำระบัญชี)

การถือเอาประโยชน์แก่บุคคลภายนอก (มาตรา 1065)

การห้ามค้าแข่ง (มาตรา 1066, 1067)

การลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลง
(ทสน. มาตรา 1064/1- 1064/2 /2 - หจก. มาตรา 1078/ และ 1078/2)

ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนเมื่อห้างผิดนัดชำระหนี้ (มาตรา 1070, 1071, 1072)

ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนที่ออกจากห้าง (มาตรา 1068)

การควบห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน (มาตรา 1073-1076)

ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนที่ลาออก (มาตรา 1051, 1068)

บรรยายในครั้งที่ 5 แล้ว

หุ้นส่วนที่ออกไปยังต้องรับผิดชอบในหนี้ที่ก่อขึ้น
'ก่อน' ที่ตนจะออกจากห้าง

ห้างสามัญ (ไม่จดทะเบียน) มาตรา 1051

- รับผิดชอบ **"ตลอดไป"** จนกว่าหนี้จะระงับ (อยู่ภายใต้บทบัญญัติเรื่องอายุความ)
- ในทางปฏิบัติ หุ้นส่วนที่ออกมักจะแจ้งให้คู่ค้าทราบเพื่อป้องกันความรับผิด

ห้างจดทะเบียน/ห้างหุ้นส่วนจำกัด มาตรา 1068 (ประกอบ 1080)

- กำหนดเวลาความรับผิดในหนี้ที่เกิดขึ้นก่อนออกจากหุ้นส่วนจำกัดเพียง **"2 ปี"** นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการลาออก

บรรยายในครั้งที่ 5 แล้ว

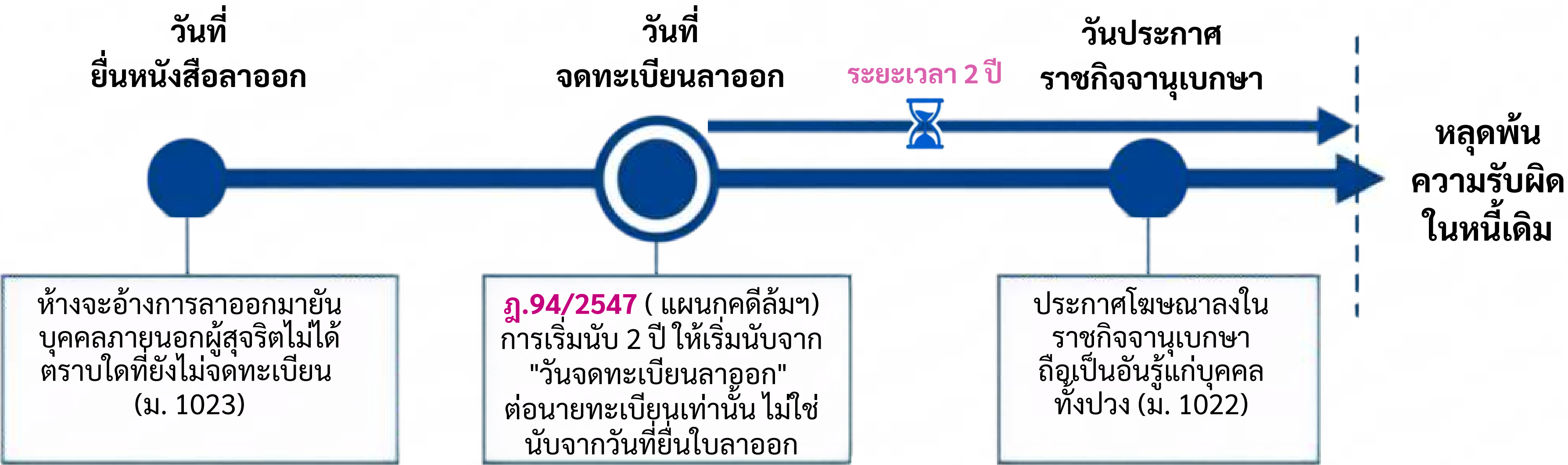
ตารางสรุปเปรียบเทียบความรับผิดชอบของหุ้นส่วนเข้า-ออก

สถานะของหุ้นส่วน	ประเภทของห้างหุ้นส่วน	ภาระหนี้เดิม (ที่เกิดก่อนเข้า/ออก)	ขอบเขตความรับผิด (มาตรา)
เข้าใหม่	ทุกประเภท	 รับผิดชอบหนี้ทั้งหมด (เก่า-ใหม่)	มาตรา 1052
ลาออก	ห้างฯสามัญ (ไม่จดทะเบียน)	 รับผิดชอบหนี้เดิม ตลอดไป	มาตรา 1051
ลาออก	ห้างนิติบุคคล / หจก. จำพวกไม่จำกัดความรับผิด	 รับผิดชอบหนี้เดิม จำกัด 2 ปี***	มาตรา 1068
ลาออก	หจก. จำพวกจำกัดความรับผิด	 ไม่ต้องรับผิด	ฎ.251/2562

ข้อสังเกต: การนับระยะเวลา 2 ปี สำหรับห้างฯนิติบุคคล ตาม ม.1068 เริ่มนับตั้งแต่นายทะเบียนรับ "จดทะเบียน" การลาออกเท่านั้น
ไม่ใช่วันที่แสดงเจตนาลาออก หรือวันที่โฆษณาในราชกิจจานุเบกษา

ความรับผิดหลังลาออกและระยะเวลา

การจำกัดความรับผิด 2 ปี เริ่มต้นนับเวลาเมื่อใด?

ฎ.2613/2523 มาตรา 1068 ที่กำหนดให้หุ้นส่วนรับผิดจำกัดเพียง 2 ปี นับแต่วันที่ออกจากหุ้นส่วน ไม่ใช่เป็นเรื่องอายุความ ข้อตกลงที่จำเลยทำสัญญายอมรับผิดในหนี้สินของห้างหุ้นส่วนก่อนที่ตนจะออกจากหุ้นส่วนทั้งหมดมีผลบังคับได้

ฎ.4502/2561(ประชุมใหญ่) : การลาออกแต่เพียงชื่อ

นาง ม. ติดตามทางถามหนี้ค่าก่อสร้างที่จำเลยที่ 1 (หจก.) ค้างชำระจากจำเลยที่ 3 และจำเลยที่ 3 ทயอยชำระหนี้ตลอดมา ไม่ปรากฏว่าจำเลยที่ 2 เข้ามาเกี่ยวข้องในกิจการของจำเลยที่ 1 ซึ่งนายส. สามีของจำเลยที่ 3 เบิกความรับว่า การจดทะเบียนเปลี่ยนให้จำเลยที่ 2 เป็นผู้ถือหุ้นของจำเลยที่ 1 แทนจำเลยที่ 3 นั้น มิได้มีการซื้อขายหุ้นกันจริง เหตุที่มีการเปลี่ยนชื่อเนื่องจากนาย ส. เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำเลยที่ 3 ซึ่งเป็นภริยาจึงมีชื่อเป็นผู้ถือหุ้นไม่ได้ พฤติการณ์ดังกล่าวแสดงว่า จำเลยที่ 3 เป็นตัวการเชิดจำเลยที่ 2 ให้เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการจำเลยที่ 1 แทนตน โดยจำเลยที่ 3 ยังคงกระทำการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการจำเลยที่ 1 ที่แท้จริง และถือว่าการลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการจำเลยที่ 1 ของจำเลยที่ 3 มิได้เกิดขึ้นเลย กรณีไม่จำต้องวินิจฉัยว่า จำเลยที่ 3 ไม่ต้องร่วมรับผิดชอบกับจำเลยที่ 1 เพราะลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการจำเลยที่ 1 มาเกิน 2 ปีแล้ว

ฎ.4502/2561 (ประชุมใหญ่): การลาออกแต่เพียงชื่อ

นิตินัย - ทางทะเบียน

จดทะเบียนลาออกถูกต้องตามกฎหมาย

พฤตินัย - ความเป็นจริง

แต่ยังคงแสดงตนและเข้าจัดการงานของห้างอยู่จริง

พฤติการณ์แสดงว่าเป็นการเชิดบุคคลอื่นเป็นตัวแทน

- การลาออกนั้น มิได้เกิดขึ้นจริง
- ผู้ลาออกยังคงต้องร่วมรับผิดชอบของห้างอย่างไม่จำกัดจำนวนเสมือนยังไม่เคยลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ
- ไม่ต้องวินิจฉัยเรื่องระยะเวลา 2 ปี นับแต่วันที่ลาออก

ฎ.251/2562 : หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดที่ลาออกไม่ต้องรับผิดต่อห้างฯ

หจก. จดทะเบียนมีสถานะเป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน ทรัพย์สินและหนี้สินของห้างฯ มิใช่ของหุ้นส่วนโดยตรง การที่หุ้นส่วนออกจากหุ้นส่วนไปแล้วจะยังคงต้องรับผิดในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนได้ออกจากหุ้นส่วนไปตาม บ.พ.พ. มาตรา 1051 ใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนสามัญ แตกต่างจากผู้เป็นหุ้นส่วนจำกัดความรับผิดซึ่งจะมีความรับผิดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นในห้างฯ และในระหว่างที่ห้างฯ ยังมีได้เลิกกัน เจ้าหนี้ของห้างฯ ไม่มีสิทธิที่จะฟ้องร้องหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด ไม่อาจนำมาตรา 1051 มาใช้บังคับได้ แม้หนี้ค่าภาษีอากรของโจทก์เกิดขึ้นในระหว่างที่จำเลยยังคงเป็นหุ้นส่วน ก็ถือมิได้ว่าเป็นหนี้สินของจำเลย แต่เป็นค่าใช้จ่ายของโจทก์ที่จะต้องนำไปคิดคำนวณกำไรขาดทุนในระหว่างผู้ที่ยังคงเป็นหุ้นส่วนกันต่อไปตามสัญญา โจทก์นำหนี้ดังกล่าวมาไล่เบี้ยเอาแก่จำเลยไม่ได้ จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดในหนี้ค่าภาษีอากรค้างชำระของโจทก์

ฎ.94/2547 : ออกจากการเป็นหุ้นส่วนผจก. แต่ไม่จดทะเบียนแก้ไข

คดีก่อนศาลพิพากษาให้ จ. ยื่นคำขอจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงแก้ไขชื่อจำเลยที่ 3 ออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยที่ 1 (ผจก.) ต่อนายทะเบียน หาก จ. ไม่ปฏิบัติให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการจดทะเบียน ดังนั้น จำเลยที่ 3 จะพ้นจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการได้ต่อเมื่อนายทะเบียนได้จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงแก้ไข เพราะการเป็นนิติบุคคลและอำนาจของผู้แทนนิติบุคคล นายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทจะต้องแต่งยอรายการซึ่งได้ลงทะเบียนส่งไปลงพิมพ์โฆษณาในราชกิจจานุเบกษาและถือเป็นอันรู้แก่บุคคลทั้งปวงตาม ป.พ.พ. มาตรา 1021 และ 1022 หากใช้จำเลยที่ 3 ออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยที่ 1 นับแต่วันที่ศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษาไม่ ดังนั้น เมื่อในขณะที่โจทก์ฟ้องคดีนี้จำเลยที่ 3 ยังเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการของจำเลยที่ 1 อยู่ จำเลยที่ 3 จึงหาหลุดพ้นจากความผิดรับผิดในหนี้ของจำเลยที่ 1 ไม่ แต่ต้องร่วมรับผิดชอบหนี้ของจำเลยที่ 1 โดยไม่จำกัดจำนวนตาม ป.พ.พ. มาตรา 1070 และ 1077 (2)

ฎ.4471/2560 : หุ้่นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบไม่ต้องรับผิดชอบต่อห้างฯ

เมื่อหุ้่นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบตาย ห้างฯ ย่อมเลิกกันตาม ป.พ.พ. มาตรา 1055 (5) ประกอบมาตรา 1080 แต่หุ้่นส่วนที่ยังคงอยู่อาจตกลงให้ห้างยังคงอยู่ต่อไปโดยรับทายาทของหุ้่นส่วนที่ตายเข้ามาเป็นหุ้่นส่วนแทนได้

เดิมจำเลยที่ 1 (หจก.) มี ฌ. และจำเลยที่ 2 เป็นหุ้่นส่วน โดย ฌ. เป็นหุ้่นส่วนผู้จัดการ เมื่อ ฌ. ถึงแก่ความตาย จำเลยที่ 2 ได้รับ ก. เข้ามาเป็นหุ้่นส่วนแทน มีการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้จำเลยที่ 2 เป็นหุ้่นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ และเป็นหุ้่นส่วนผู้จัดการแทน ฌ. ห้างจำเลยที่ 1 จึงยังคงอยู่ต่อมา จำเลยที่ 2 เป็นหุ้่นส่วนผู้จัดการจึงเป็นหุ้่นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบต้องรับผิดชอบร่วมกันในบรรดาหนี้ของห้างจำเลยที่ 1 ไม่มีจำกัด แม้จำเลยที่ 2 จะเข้ามาเป็นหุ้่นส่วนผู้จัดการภายหลังก็ต้องรับผิดชอบในหนี้ใด ๆ ซึ่งจำเลยที่ 1 ได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนตนเข้ามาเป็นหุ้่นส่วนด้วยตาม ป.พ.พ. มาตรา 1052 ประกอบมาตรา 1077(2), 1080 และ 1087

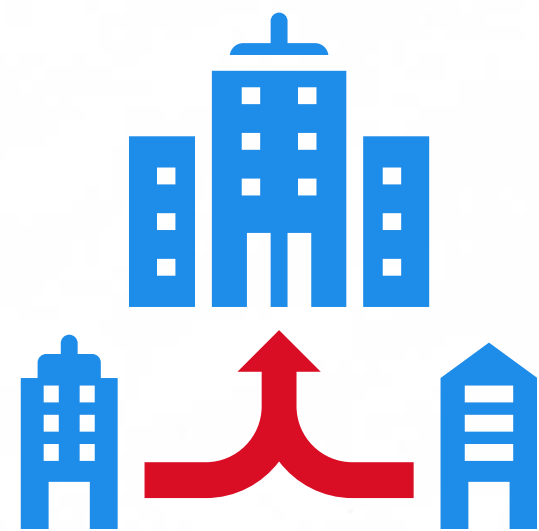
การถือเอาประโยชน์แก่บุคคลภายนอก (มาตรา 1065)

การห้ามค้าแข่ง (มาตรา 1066, 1067)

การลาออกจากการเป็นหุ้นส่วนผู้จัดการและการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลง
(ทสน. มาตรา 1064/1- 1064/2 /2 - หจก. มาตรา 1078/ และ 1078/2)

ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนเมื่อห้างผิดนัดชำระหนี้ (มาตรา 1070, 1071, 1072)

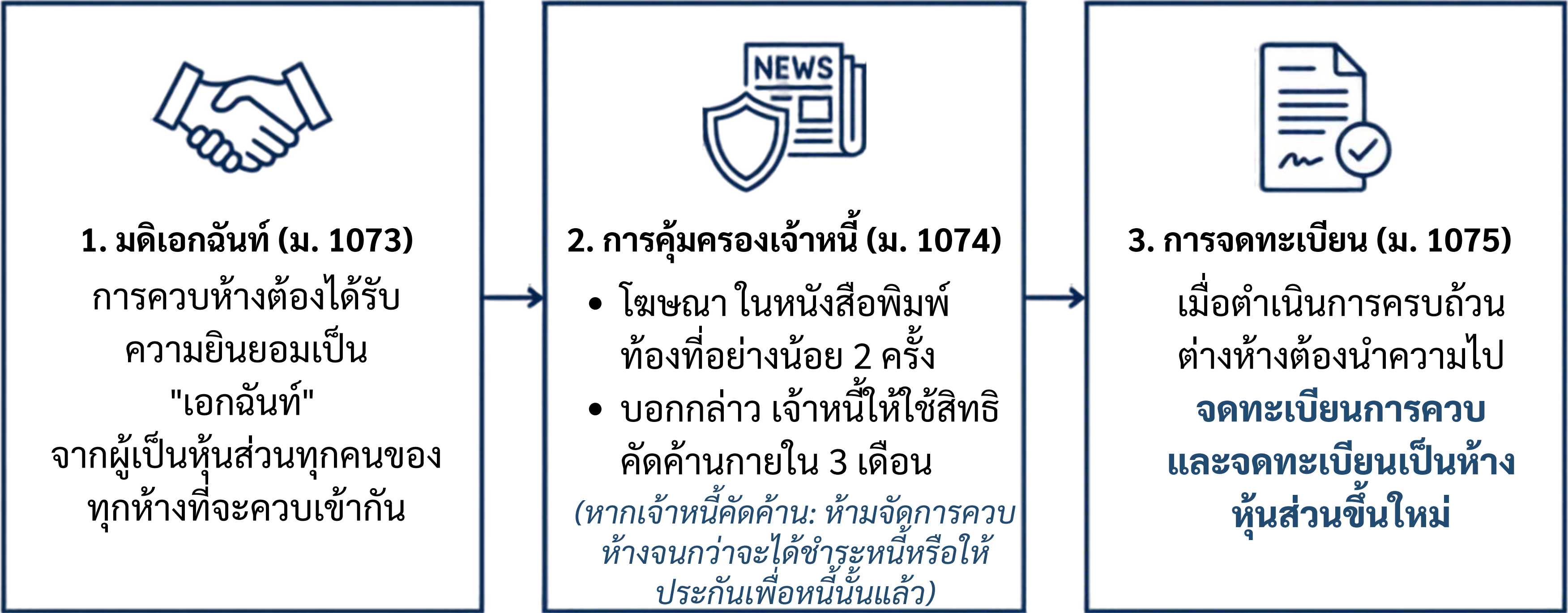
ความรับผิดชอบของหุ้นส่วนที่ออกจากห้าง (มาตรา 1068)

การควบห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน (มาตรา 1073-1076)

หลักเกณฑ์และขั้นตอนการควบห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน

ม. 1073 - 1075

ใช้บังคับกับ ‘ห้างหุ้นส่วนจำกัด’ ด้วย (ตาม มาตรา 1080)

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะหุ้นส่วนบริษัท | เนติบัณฑิต ภาคหนึ่ง (ภาคคำ) สมัยที่ 79 ปีการศึกษา 2569

ผลของการควบห้าง (ม. 1076)

ห้างเก่าสิ้นสภาพไปโดยผลของการควบห้าง เกิดห้างใหม่ขึ้นมาแทน

ห้างหุ้นส่วนใหม่ย่อมรับไปทั้ง "สิทธิ" และ "ความรับผิด" ของห้างหุ้นส่วนเดิมที่ควบเข้ากันนั้นทั้งสิ้น

สิทธิเรียกร้องของห้างที่ควบกัน:

- ไม่ใช่การแปลงหนี้ใหม่ (เปลี่ยนตัวเจ้าหนี้)
- ไม่ต้องมีหนังสือบอกกล่าวการโอนสิทธิ เรียกร้องไปยังลูกหนี้ (ข้อยกเว้น ม. 306) และไม่ต้องขอความยินยอมจากลูกหนี้ด้วย
- ห้างใหม่มีอำนาจ **ฟ้องคดีบังคับชำระหนี้ได้ทันที** (เทียบเคียง ฎ.5324/2542 การควบบริษัท)

ข้อสังเกต

- ไม่ต้องมีการชำระบัญชี (No Liquidation) แต่ต้องไปจดทะเบียนห้างใหม่
- การควบห้างเป็นการกลายสภาพนิติบุคคลไม่ใช่การเลิกห้าง จึงไม่ต้องตั้งผู้ชำระบัญชี
- การคุ้มครองเจ้าหนี้เดิม: เจ้าหนี้ของห้างเดิมสามารถเป็นโจทก์ฟ้องห้างใหม่ให้รับผิดในหนี้ค้างชำระได้โดยตรง

ห้างหุ้นส่วนจำกัด

มาตรา

องค์ประกอบของห้างหุ้นส่วนจำกัด (ม. 1077)

ความรับผิดก่อนการจดทะเบียน (ม. 1079)

การนำบทบัญญัติเรื่องห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้ (ม. 1080)

การจัดการงานห้างฯ

สิทธิและความรับผิดของหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด

การสอดเข้าจัดการงานของห้าง

การห้ามค้าแข่ง

องค์ประกอบห้างหุ้นส่วนจำกัด

มีหุ้นส่วน 2 จำพวก (มาตรา 1077)

หุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด
(General Partner: GP)

รับผิดร่วมกันในหนี้ของห้างทั้งหมด
"โดยไม่จำกัดจำนวน"

มีสิทธิและความรับผิดเช่นเดียวกับ
ผู้เป็นหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญ

หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด
(Limited Partner: LP)

รับผิดจำกัดไม่เกินจำนวนเงินที่
รับจะลงหุ้นในห้าง

มีสิทธิและความรับผิดจำกัด

ความรับผิดชอบก่อนการจดทะเบียน (ม. 1079)

ใช้กับกรณีห้างหุ้นส่วนสามัญไม่จดทะเบียนแปรรูปเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัดด้วย

ตราบที่ยังไม่จดทะเบียน
ให้ถือว่าเป็น ‘ห้างหุ้นส่วนสามัญ’

ความรับผิดชอบไม่จำกัด: ผู้เป็นหุ้นส่วนทุกคน
(รวมถึงผู้ที่ตกลงจะเป็น LP) ต้องรับผิดชอบในหนี้
ที่อยู่ในขอบวัตถุประสงค์ของห้างที่เกิดขึ้น
ร่วมกันอย่างไม่จำกัดจำนวน (ฎ.6740/2548)

ผลผูกพันต่อเนื่อง:

เมื่อจดทะเบียนกันในภายหลัง
ความรับผิดชอบตัวของหุ้นส่วนทุกคนในหนี้เดิม
ก่อนจดทะเบียนอย่างไม่จำกัดจำนวนก็ไม่ระงับไป

ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนต้องรับผิดชอบในหนี้เดิม
ที่เกิดขึ้นก่อนจดทะเบียนด้วย (ฎ.386/2519)

(เนติฯสมัยที่54 ปี 2544)

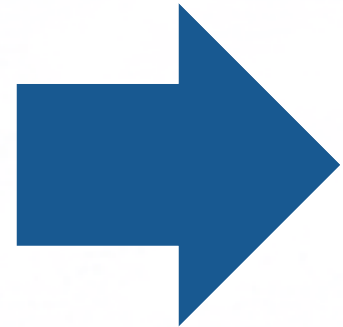
สิทธิในทรัพย์สินของห้างที่ได้มาก่อนจดทะเบียน

ฎ.794/2536 ที่ดินและตึกแถวที่นำมาลงหุ้นตั้งแต่ลูกหนี้ยังไม่ได้จดทะเบียนเป็นห้างหุ้นส่วนจำกัด
ตกเป็นของลูกหนี้ตั้งแต่เวลานำมาลงหุ้น

การนำบทบัญญัติของห้างหุ้นส่วนสามัญมาใช้กับ หจก. (ม. 1080)

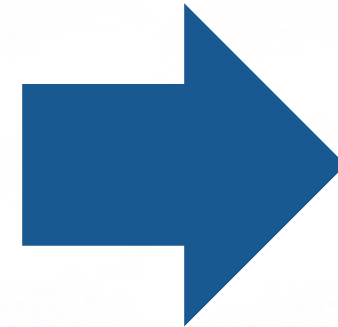
นำมาใช้โดยอนุโลมในเรื่องที่ไม่มีบัญญัติไว้เฉพาะ

1. บทบัญญัติ หจก. (เฉพาะเจาะจง)

- การจัดการงานของห้าง (หุ้นส่วนผู้จัดการ)
- สิทธิและหน้าที่ของหุ้นส่วน จำพวกจำกัดความรับผิด
- การชำระบัญชี (ม.1047-1073)

2. บทบัญญัติ ห้างหุ้นส่วนสามัญ จดทะเบียน

- การถือเอาประโยชน์ต่อบุคคล ภายนอก (ม. 1065)
- หุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความ รับผิดจะรับผิดต่อเมื่อห้างผิดนัด และสิทธิเกี่ยว (ม.1070, 1071)
- การลาออกจากห้าง (ม.1068)
- การห้ามค้าแข่ง (ม.1066, 1067)

3. บทบัญญัติ ห้างหุ้นส่วนสามัญ (ทั่วไป)

- การลงหุ้นด้วยเงินและทรัพย์สิน
- ห้ามบุคคลภายนอกมาเป็นหุ้นส่วน GP (ม.1040, 1041) ยกเว้นหุ้นส่วน LP (ม. 1091)
- การคิดส่วนกำไรขาดทุน (ม.1044, 1045. 1028)
- การเลิกห้าง (ยกเว้น GP ตาย/ล้มฯ/ไร้)

อำนาจในการจัดการงาน หจก.

การจัดการงานของห้างหุ้นส่วนอยู่ในมือของผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด

GP

เฉพาะหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด
เท่านั้นที่เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการได้

ฎ.3051/2529

การแต่งตั้งและถอดถอนหุ้นส่วนผู้จัดการ

- หากมี GP เพียงคนเดียวผู้นั้นก็เป็นผู้จัดการของห้างโดยลำพัง
- หากมี GP หลายคน ต่างคนต่างมีสิทธิเข้าจัดการห้างหุ้นส่วนหรืออาจตกลงระหว่าง GP กันเองตั้งคนหนึ่งเป็นผู้จัดการก็ได้
- GP มีสิทธิถอดถอนผู้จัดการ

ความรับผิดของหุ้นส่วนผู้จัดการ:

ต้องร่วมรับผิดในบรรดาหนี้ของห้างหุ้นส่วน
จำกัดโดยไม่จำกัดจำนวน

ฎ.1431/2561 ลูกจ้างของ หจก. กระทำ

ในทางหน้าที่จ้าง ห้างจึงต้องร่วมรับผิดชอบต่อโจทก์
ตาม ป.พ.พ. มาตรา 425 จำเลยที่ 3 และที่ 4
ในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนจำกัด
ต้องร่วมรับผิดในบรรดาหนี้ของห้างโดย
ไม่จำกัดจำนวน ตาม ป.พ.พ.มาตรา 1077 (2)
มาตรา 1087

ฎ.6068/2557 : หากไม่ตกลงกันว่าแบ่งปันผลกำไรเมื่อใด เป็นอำนาจของหุ้นส่วนผู้จัดการพิจารณา

การแบ่งเงินปันผลกำไรให้ผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบเป็นไปตาม
ป.พ.พ. มาตรา 1084 ส่วนจะมีการแบ่งกันเมื่อใด อย่างไร ย่อมเป็นไปตามสัญญาห้างหุ้นส่วน
หากสัญญาห้างหุ้นส่วนไม่กำหนดไว้ก็ย่อมเป็นไปตามที่หุ้นส่วนผู้จัดการผู้มีอำนาจเห็นสมควร
และถ้าหากผู้เป็นหุ้นส่วนตกลงกันไม่ได้ในเรื่องการจ่ายเงินปันผลและมีเหตุให้เลิกห้างหุ้นส่วน
ผู้เป็นหุ้นส่วนนั้นอาจร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งเลิกห้างหุ้นส่วนและชำระบัญชีต่อไป

เงินส่วนกำไรของห้างหุ้นส่วนจะยังไม่เป็นเงินปันผลจนกว่าจะมีการตกลงให้จ่ายเงิน
กำไรนั้นเป็นเงินปันผล

ฎ.735/2561: หุ้่นส่วนผู้้จัดการที่ลาออกและเข้าใหม่

ขณะที่โจทก์ฟ้องจำเลยที่ 3 เป็นหุ้่นส่วนผู้้จัดการของจำเลยที่ 1 จึงเป็นหุ้่นส่วนจำพวก ไม่จำกัดความรับผิดชอบ ต้องร่วมรับผิดชอบ(ห้ำง)จำเลยที่ 1 ชำระเงินแก่โจทก์ แม้เป็นหนี้ที่จำเลยที่ 1 ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่จำเลยที่ 3 เข้ามาเป็นหุ้่นส่วนก็ตามตาม ป.พ.พ. มาตรา 1052 ประกอบ มาตรา 1077 (2) และมาตรา 1080 วรรคหนึ่ง

จำเลยที่ 2 เป็นหุ้่นส่วนผู้้จัดการของจำเลยที่ 1 ในขณะที่จำเลยที่ 1 ทำสัญญาประนี ประนอมยอมความกับโจทก์จนกระทั่งจำเลยที่ 1 ผิดนัดชำระหนี้และออกจากความเป็นหุ้่นส่วน จัดการเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2556 โจทก์ฟ้องคดีนี้วันที่ 18 พฤศจิกายน 2556 ยังอยู่ในเวลา สองปี นับแต่วันที่จำเลยที่ 2 ออกจากความเป็นหุ้่นส่วนผู้้จัดการของจำเลยที่ 1 จำเลยที่ 2 ต้อง ร่วมรับผิดชอบ(ห้ำง)จำเลยที่ 1 ชำระเงินแก่โจทก์ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1068 ประกอบมาตรา 1080 วรรคหนึ่ง และมาตรา 1087

สิทธิและความรับผิดชอบ ของหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบ

ตามมาตรา 1091 - 1093

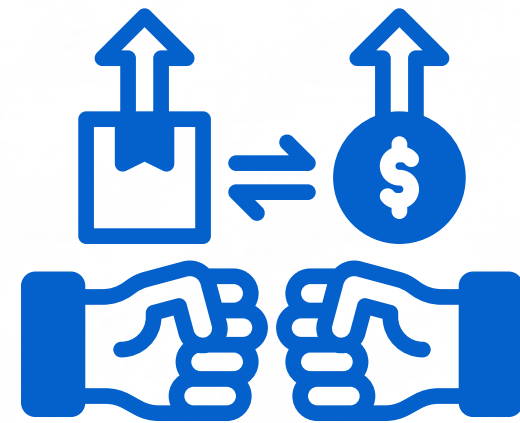
สิทธิพิเศษของหุ้นส่วนหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด

สิทธิในหุ้น

มาตรา 1091: โอนหุ้นของตนให้ได้ ไม่ต้องขอความยินยอมจากหุ้นส่วนอื่น

มาตรา 1092, 1093: ตาย/ล้มฯ/ไร้ฯ ห้างไม่เลิก และทายาทเข้ามาเป็นหุ้นส่วนแทนที่ทันที

สิทธิเกี่ยวกับกิจการ

มาตรา 1037 ประกอบ 1080:

ไต่ถามกิจการงาน ตรวจสอบสมุดบัญชี

มาตรา 1090: ค้าขายแข่งกับห้างได้

มาตรา 1089: เป็นผู้ชำระบัญชีได้

มาตรา 1087, 1088: ออกความเห็น
แนะนำ ออกเสียงตั้ง/ถอดถอน ผจก.
เฉพาะกรณีที่ตกลงกันไว้ในสัญญา

มาตรา 1037 ประกอบ 1080: เลิกห้าง

ความคุ้มกันจากหนี้

มาตรา 1095 : ตราบใดที่ห้างฯ
ยังไม่เลิกกัน เจ้าหนี้ของห้างไม่มี
สิทธิฟ้องร้องหุ้นส่วน LP
(เจ้าหนี้ต้องไปฟ้องเอาจาก หจก.
หรือ หุ้นส่วน GP เท่านั้น)

การโอนหุ้นและการสิ้นสุดสภาพ

คุณสมบัติเฉพาะตัวของบุคคล vs ความเป็นอิสระของทุน

GP - ผู้มีคุณสมบัติเฉพาะตัว

ม. 1040

โอนหุ้นให้คนอื่นไม่ได้หาก
หุ้นส่วนอื่นไม่ยินยอมทุกคน

ม. 1055 (5)

หากตาย ล้มละลาย หรือตก
เป็นคนไร้ความสามารถ
“ห่างเล็กน้อยทันที”

LP - ผู้ลงทุนด้วยทรัพย์สิน

ม. 1092

โอนหุ้นให้ใครก็ได้ “โดยอิสระ”
ไม่ต้องขอความยินยอมจากหุ้น
ส่วนอื่น (ม. 1091)

ม. 1092

หากตาย ล้มละลาย หรือไร้
ความสามารถ “ห่างไม่เล็กน้อย”

กรณีตาย: ทายาทเข้าเป็นหุ้นส่วน
แทนที่ผู้ตายทันที(ม. 1093)

ห้างหุ้นส่วนจำกัด (หจก.) และความคุ้มครองของหุ้นส่วน LP

ม. 1077 (1)

ขอบเขตความรับผิด
รับผิดต่อบุคคลภายนอก
ไม่เกินจำนวนเงินที่
"รับลงหุ้น".

ม. 1095

ความคุ้มครอง LP

ตราบใดที่ห้างหุ้นส่วนจำกัดยังไม่
เลิกกัน เจ้าหนี้ **"ไม่มีสิทธิฟ้อง"** LP
และความรับผิด LP จำกัดเพียงที่
กำหนดไว้ในมาตรา 1095 วรรคสอง

ฎ.251/2562

หุ้นส่วน LP ที่ออกจากห้างไป ไม่ต้องรับผิดในหนี้เดิมของห้าง
เนื่องจาก ม. 1051 มุ่งใช้บังคับเฉพาะกับหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดเท่านั้น

ข้อห้ามของหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด

หากฝ่าฝืน ต้องรับผิดมากกว่าส่วนที่ตนลงหุ้น

"ห้าม ลงหุ้นด้วยแรงงาน" (ม. 1083)

"ห้าม เป็นหุ้นส่วนผู้จัดการ" (ม. 1087)

"ห้าม สอดเข้าไปเกี่ยวข้องกับการจัดการงานของห้าง" (ม. 1088)

"ห้าม แสดงออกว่าลงหุ้นมากกว่าจำนวนที่จดทะเบียน" (ม. 1085)

"ห้าม เอาชื่อมาระคนเป็นชื่อห้าง" (ม. 1081)

LP ไม่มีสิทธิออกความเห็นและแนะนำ ไม่มีสิทธิตั้งและถอดถอนผู้จัดการ เว้นแต่จะได้มีการตกลงกันได้
ในสัญญาหุ้นส่วน โดยไม่ถือเป็นการสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้าง (ม.1088 วรรคสอง)

ความรับผิดอย่างไม่จำกัดจำนวน ของหุ้นส่วนจำกัดความรับผิด

หุ้นส่วนจำกัดความรับผิดต้องรับผิดเสมือนหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิด หากกระทำการดังต่อไปนี้:

ม. 1081-1082

**การยอมให้ใช้ชื่อของตน
ระคนเป็นชื่อห้าง**

ฎ.1286/2532

หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดยอมให้ใช้
‘ชื่อสกุล’ ของตนระคนเป็นชื่อห้าง จึงต้องรับผิด
ต่อบุคคลภายนอกเสมือนเป็นหุ้นส่วนจำพวก
ไม่จำกัดความรับผิด

ม. 1088

การสอดเข้าจัดการงาน

เข้าไปบริหารงาน เช่น

- ลงลายมือชื่อในเช็ค (ฎ.691/2525)
- เบิกเงินเกินบัญชีจากบัญชีธนาคาร (ฎ.1650/2500)
- ทำสัญญาในนามห้างพร้อมประทับตรา (ฎ.1880/2514)
- ทำหนังสือรับสภาพหนี้ (ฎ.2337/2515)
- แต่การจ้างแรงงานลูกจ้างห้างฯ เป็นหนี้ระหว่าง
นายจ้างกับลูกจ้าง LPไม่ต้องรับผิด (ฎ.2510/2526)

การสอดเข้าจัดการงานของหุ้นส่วน LP

และการยอมให้ใช้ชื่อตนระคนเป็นชื่อห้าง

การลงลายมือชื่อทำนิติกรรม (Signing)

- ส่งจ่ายเพื่อชำระหนี้แทนห้างหุ้นส่วน (ฎ.3699/2528)
- ทำหนังสือรับสภาพหนี้ในนามห้างหุ้นส่วน (ฎ.2448/2518)

การแสดงตนต่อบุคคลภายนอก (Presenting & Acting)

- แสดงตัวเป็น 'นายจ้าง' ควบคุมดูแลลูกจ้างของห้าง เข้าเจรจาตกลงค่าสินไหมทดแทนในคดีละเมิดแทนห้าง (ฎ.15199-15200/2558)
- ยอมให้ใช้ชื่อตนระคนเป็นชื่อห้าง

การรับมอบอำนาจ

- แม้จะกระทำไปโดย 'ได้รับมอบอำนาจ' จากหุ้นส่วนผู้จัดการอย่างถูกต้อง ก็เป็นการสอดเข้าจัดการงานของห้างและต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอกโดยไม่จำกัดจำนวน (ฎ.691/2524)

ฎ.4537/2551 การที่จำเลยที่ 4 (บุคคลภายนอก ไม่ใช่หุ้นส่วน) เข้าไปดำเนินกิจการของห้างหุ้นส่วนจำกัดจำเลยที่ 1 ไม่มีผลทำให้กลายเป็นหุ้นส่วนและไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้ของห้างจำเลยที่ 1 ด้วย และแม้จะยินยอมให้ใช้ชื่อของตนระคนกับชื่อห้าง ก็ไม่ต้องรับผิดชอบต่อโจทก์เสมือนเป็นหุ้นส่วน ตาม ป.พ.พ. มาตรา 1054 ประกอบ 1080

ฎ.15199 - 15200/2558 : LP สอดเข้าจัดการงาน

จำเลยที่ 4 (ห้างหุ้นส่วนจำกัด) นายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบในผลแห่งละเมิดซึ่งจำเลยที่ 6 ได้กระทำไปในทางการที่จ้างตาม ป.พ.พ. มาตรา 425

จำเลยที่ 3 ในฐานะหุ้นส่วนผู้จัดการ ย่อมต้องร่วมรับผิดชอบกับห้างด้วยโดยไม่จำกัดจำนวน ตามมาตรา 1077 (2) และ 1087

จำเลยที่ 2 เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด (LP) แต่พฤติการณ์ที่แสดงตัวออกมา เป็นนายจ้างจำเลยที่ 6 และเข้าไปติดต่อเจรจาเกี่ยวกับการใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ ตลอดจนถือได้ว่าเป็นการสอดเข้าไปเกี่ยวข้องจัดการงานของห้าง เช่นนี้จำเลยที่ 2 จึงต้องร่วมรับผิดชอบในบรรดาหนี้ทั้งหลายของห้าง ตามมาตรา 1088 ด้วย

จำเลยที่ 1 มีชื่อเป็นผู้ครอบครองรถกระบะคันเกิดเหตุเท่านั้น ไม่มีความเกี่ยวข้องหรือมีนิติสัมพันธ์ใด ๆ กับจำเลยที่ 6 หนังสือรับรองของห้างก็ไม่มีชื่อจำเลยที่ 1 เป็นหุ้นส่วน ไม่ได้ความว่าจำเลยที่ 1 ร่วมลงทุนทำกิจการใดหรือมีส่วนเป็นเจ้าของสินค้าที่บรรทุกมาในรถกระบะที่จำเลยที่ 6 ขับไปเกิดเหตุ ดังนั้นจำเลยที่ 1 จึงไม่ต้องร่วมรับผิดชอบใด ๆ

ฎ.251/2562 : หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดไม่ต้องรับผิดต่อห้างฯ

หจก. จัดทะเบียนมีสถานะเป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้เป็นหุ้นส่วน ทรัพย์สินและหนี้สินของห้างฯ มิใช่ของหุ้นส่วนโดยตรง การที่หุ้นส่วนออกจากหุ้นส่วนไปแล้วจะยังคงต้องรับผิดชอบในหนี้ซึ่งห้างหุ้นส่วนได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนที่ตนได้ออกจากหุ้นส่วนไปตาม บ.พ.พ. มาตรา 1051 ใช้บังคับแก่ห้างหุ้นส่วนสามัญ แตกต่างจากผู้เป็นหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดซึ่งจะมีความรับผิดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนรับจะลงหุ้นในห้างฯ และในระหว่างที่ห้างฯ ยังมีได้เลิกกัน เจ้าหนี้ของห้างฯ ไม่มีสิทธิที่จะฟ้องร้องหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด ไม่อาจนำมาตรา 1051 มาใช้บังคับได้ แม้หนี้ค่าภาษีอากรของโจทก์เกิดขึ้นในระหว่างที่จำเลยยังคงเป็นหุ้นส่วนก็ถือมิได้ว่าเป็นหนี้สินของจำเลย แต่เป็นค่าใช้จ่ายของโจทก์ที่จะต้องนำไปคิดคำนวณกำไรขาดทุนในระหว่างผู้ที่ยังคงเป็นหุ้นส่วนกันไปตามสัญญา โจทก์นำหนี้ดังกล่าวมาไล่เบี้ยเอาแก่จำเลยไม่ได้ จำเลยจึงไม่ต้องรับผิดชอบในหนี้ค่าภาษีอากรค้างชำระของโจทก์

ฎ.4471/2560 : หุ้่นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิดชอบไม่ต้องรับผิดชอบห้ำงๆ

เมื่อหุ้่นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบ ห้ำงๆ ย่อมเลิกกันตาม ป.พ.พ. มาตรา 1055 (5) ประกอบมาตรา 1080 แต่หุ้่นส่วนที่ยังคงอยู่อาจตกลงให้ห้ำงยังคงอยู่ต่อไปโดยรับทายาทของหุ้่นส่วนที่ตายเข้ามาเป็นหุ้่นส่วนแทนได้

เดิมจำเลยที่ 1 (หจก.) มี ฌ. และจำเลยที่ 2 เป็นหุ้่นส่วน โดย ฌ. เป็นหุ้่นส่วนผู้จัดการ เมื่อ ฌ. ถึงแก่อความตาย จำเลยที่ 2 ได้รับ ก. เข้ามาเป็นหุ้่นส่วนแทน มีการจดทะเบียนเปลี่ยนแปลงแก้ไขให้จำเลยที่ 2 เป็นหุ้่นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ และเป็นหุ้่นส่วนผู้จัดการแทน ฌ. ห้ำงจำเลยที่ 1 จึงยังคงอยู่ต่อมา จำเลยที่ 2 เป็นหุ้่นส่วนผู้จัดการจึงเป็นหุ้่นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิดชอบต้องรับผิดชอบกันในบรรดาหนี้ของห้ำงจำเลยที่ 1 ไม่มีจำกัด แม้จำเลยที่ 2 จะเข้ามาเป็นหุ้่นส่วนผู้จัดการภายหลังก็ต้องรับผิดชอบในหนี้ใด ๆ ซึ่งจำเลยที่ 1 ได้ก่อให้เกิดขึ้นก่อนตนเข้ามาเป็นหุ้่นส่วนด้วยตาม ป.พ.พ. มาตรา 1052 ประกอบมาตรา 1077 (2), 1080 และ 1087

การยอมให้ใช้ชื่อตนเป็นชื่อห้าง ของหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด

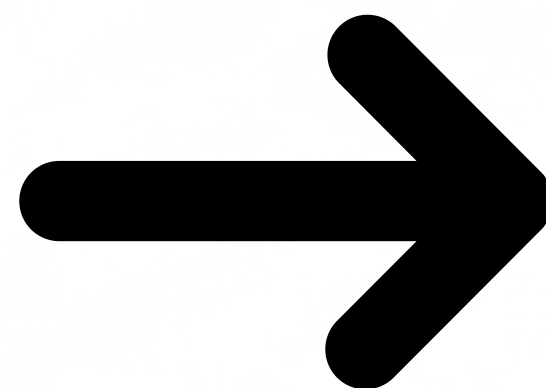
ม. 1081 - 1082

**ข้อห้าม
(ม. 1081)**

ห้าม เอาชื่อของ
หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด
มาเรียกขานระคนเป็นชื่อห้าง
(ไม่รวมถึงการใช้ชื่อของบุคคลภายนอก)

หากฝ่าฝืน/ยินยอม

**ความรับผิดต่อบุคคลภายนอก
(ม. 1082 วรรคหนึ่ง)**

ไม่จำกัดจำนวน

(เสมือนเป็นหุ้นส่วนจำพวกไม่จำกัดความรับผิด)

แต่ในระหว่างหุ้นส่วนด้วยกันเอง
ให้เป็นไปตามสัญญา (มาตรา 1082 วรรคสอง)

สิทธิพิเศษของหุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด (LP)

หุ้นส่วนจำพวกจำกัดความรับผิด (LP)

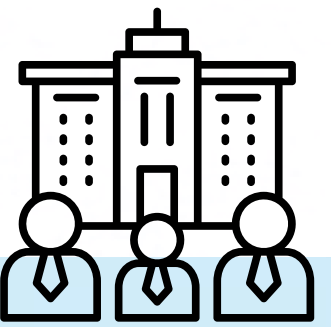
- **สิทธิการค้าแข่ง** (ม. 1090): ประกอบกิจการค้า แข่งกับห้างได้ ไม่ว่าเพื่อตนเองหรือผู้อื่น **ไม่มีความผิด**
- **สิทธิโอนหุ้น** (ม. 1091): โอนหุ้นของตนให้บุคคลภายนอกได้ทันที **โดยไม่ต้องขอความยินยอม** จากผู้เป็นหุ้นส่วนอื่น (ฎ.5562/2538)
- **เหตุผล:** คุณสมบัติของผู้เป็นหุ้นส่วน ‘ไม่ใช่สาระสำคัญ’ สิ่งสำคัญคือ ‘เงินทุน’ ที่ลงไว้เท่านั้น

หุ้นส่วนสามัญ / ไม่จำกัดความรับผิด

- **สิทธิการค้าแข่ง:** ห้ามค้าแข่งเด็ดขาด (ม. 1066) หากฝ่าฝืนต้องคืนกำไรหรือชดใช้ค่าเสียหาย
- **สิทธิโอนหุ้น:** ห้ามโอนหุ้นให้คนนอก เว้นแต่จะได้รับความยินยอมจากหุ้นส่วนทุกคน (ม. 1040)
- **เหตุผล:** คุณสมบัติของผู้เป็นหุ้นส่วนเป็นสาระสำคัญ เพราะมีอำนาจจัดการและต้องรับผิดในหนี้ไม่จำกัดจำนวน

ฎ.5635/2567 : หสม. เลิกกันโดยยังไม่ได้ชำระบัญชี ขอเรียกทุนคืนไม่ได้

โจทก์กับจำเลยเข้าหุ้นกันประกอบกิจการร้านอาหารเพื่อมุ่งประสงค์แบ่งผลกำไรกัน โดยโจทก์เป็นหุ้นส่วนลงหุ้นด้วยเงิน ส่วนจำเลยเป็นหุ้นส่วนลงหุ้นด้วยทรัพย์สิน แต่เมื่อโจทก์และจำเลยยังไม่ได้มีการจัดการชำระบัญชีกันก่อนตามลำดับขั้นตอนที่บัญญัติไว้ใน ป.พ.พ. มาตรา 1062 และมาตรา 1063 ดังนั้น การที่โจทก์ฟ้องคดีนี้ขอให้จำเลยคืนเงินที่โจทก์ได้ชำระค่างวดเงินหุ้นไปซึ่งเท่ากับเป็นการฟ้องขอให้คืนทุนที่โจทก์ลงหุ้นไป โดยที่ยังไม่ได้มีการชำระบัญชี หรือตกลงให้จัดการทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วน นั้นด้วยวิธีอื่น จึงเป็นกรณีที่มีได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่ง ป.พ.พ. มาตรา 1061 ถึงมาตรา 1063 โจทก์ย่อมไม่มีอำนาจฟ้องจำเลยขอให้คืนเงินที่ได้ลงหุ้นไป